

ROOKASHI ROJANKINATAKOTAKIRI JESOKIRISHITO, TSIKA IKANTA ROWAWIJAAKOTANTZI

1-4 Naaka Rookashi nokoyi niwethatemi eeroka Teyoojiro tsikarika pikanta pijeeki. Iroñaaka nokoyi nokenkithatakoteri Jesokirishito. Ikaateeyakini osheki jankinatakoeyakiririni, ikamantakotayitakironi okaatzi rantayitakirini. Iñeeyakirini, eejatzi ikemakoeyakirini, rootaki rojankinatakotantariri. Noñaanatakiro naari okaatzi rojankinatakiri, eejatzi nojampitakowentayitakironi rantayitakirini niyotakoperotantakawori, nothotyaakiro maawaeni. Iroñaaka nokamantemiro naari, nokowaki piyoperotero kameetha rantayitzirini Jesoshi, rootaki nojankinatantakimirori piyoperotantyaaworini kyaaryo rooperori okaatzi riyotagaetakimiri.

Irira Kawiriyeeeri ikamantziri Jakariiyashi itz-ime itomi

⁵ Paerani, ipinkatharitantari Eroreshi janta Joreeyaki, eenitatsi eejatzi ñaanakowenantatsiri Tajorentsi iitachari Jakariiyashi. Rirotaki icharineeteni Awiiyashini: aririka areetapaeya kitejiri rantawaetantyaanariri Tajorentsi janta Tajorentsi pankoki ikaateeyirini isheninkathoripaeni rashi rirori riraga

icharineetenipaeni Awiiyashini. Owaero iina Erijaweera, rirotaki ojariitepaenini Aawooni eejatzi. ⁶ Riraga Jakariiyashi rirotaki aapatziyariri Tajorentsi, eejatzi iina rootaki aapatziyariri. Ikantani rantayitakironi okaatzi ikaminaakiriri rirori, rootaki riyoteeyan-takaririni atziri ikameethataki. Tekatsi okantya ikantakowenantyaariri. ⁷ Omaanta tee itzimi reentsite: amashithakitakitya iina, eejatzi imonkaatawakagaeyakani rantyashipariteeyakini.

⁸ Okantaka omonkaatapaaka kitejiri rantawaetakaanteeyaririni isheninkathoripaeni, eejatzi riraga Jakariiyashi. ⁹ Rameteeyawoni riyoyaapiintzi apaani ñaanakowenantatsiri rotyaanteri inthomaenta Tajorentsi pankoki itaantyaanariri Awinkatharite kajankapaneri. Ikanteeyakirini isheninkathori rirori:

—Iroñaaka eeroka niyoyaakimi piyaate inthomaenta janta, pitayeniri Awinkatharite kajankapaneri.

¹⁰ Ikanta ikyaanaki inthomaenta, omaanta paashini piyoteeyeencharini oyaakiriri inkokironta, ikenkithatakagaeyirini riraga Tajorentsi.* ¹¹ Janta inthomaenta, romapokakiri ronampiri Awinkatharite, ikatziyimotapaakari rakoperoki okaakini aritaari itaakirowa kajankapaneri. ¹² Iñaantawakariri rotsikanatanakari, tee riyotzi oeta ikantanakiri, eejatzi osheki ithaawanaki. ¹³ Omaanta ikantakiri:

---

* **1:10** Rameteeyawoni itaakirorika kajankapaneri, ramaneeyani.

—Jakariiyashi, eero pithaayi. Eenitatsi pamanakotakiriri Tajorentsi; tema ikemakimi, rootaki otzimantyaari iinja piina pitomi. Piiteri Jowa. ¹⁴ Osheki pikimoshirewenter, eejatzi ikimoshirewenteeyerini osheki atziri aririka ikoñaatapaaki. ¹⁵ Eejatzi iñaaperoteri Tajorentsi ikameethataki. Eero ririro awishoowaantsi oowa eejatzi inashitachari shinchaari. Ojeekantyaari Ishire Tajorentsi rajankanekira; tekiraata okoñaatziri riniro roojatzi ojeekantzitari. ¹⁶ Osheki raapatziyakagaeyaarini pijoriyotzinkaritepaeni, ipinkathateeyantyaaririni Tajorentsi, tema rirotaki irira Awinkatharite maawaeni. ¹⁷ Ikimityaari Iriiyashini, osheki iyotaakiri Ishire Tajorentsi, eejatzi oshintsitakaakiri. Reewatakiri Awinkatharite, ikamanteeyerini isheninkapaeni raamagaeyaarini rirori, eejatzi inintaperoeyerini reentsitepaeni. Riyotagaeyerini rirori raapatziyantyaariri Tajorentsi, ikimityaari riraga itakaantaworini raapatziyarini. Riyotagaeyerini theenkantatsiri kameetha raapatziyaari rirori.

¹⁸ Ikantakiri Jakariiyashi:

—¿Tsika nokantyaaka niyoperotantyaari kyaaryootakirika iroka pikantakinari? Antyashiparitakina, eejatzi noena, antyashipawotaki roori.

¹⁹ Rakanakiri:

—Naaka Kawiriyeeri, kijokiro noyiri Tajorentsi. Rirotaki otyaantakinari nokamanantzimirorika iroka kameethatatsiri. ²⁰ Aritaki omonkaatakya

iroka nokamantakimiri, omaanta tee paapatziyawo nokantawitakimirika, pitheenkakina. Iroñaaka pimajontzite, eero piñaawaetanee roojatzi paata ikoñaatantakya pitomi.

²¹ Eeniro janta inkokirona piyoteeyeencharini royaawitaari Jakariiyashi, ikanteeyakini:

—Ojamanitateekityaami ipeyaka. ¿litaka kaari ishitowantaa?

²² Roojatzi iñaawaeri ishitowapae, tee imata-neeya iñaawaetanee, omaanta rookorookotashiwaetaka. Roojatzi riyoteeyantanakani, ikanteeyanakini:

—Eenitatsi iñaakiri janta inthomaenta. Tee iñaawaetaantsiperotanee.

²³ Okaatzi 7 kitejiri rantawaetaki Tajorentsi-pankoki. Roojatzi ipiyanaa ipankoki rirori.

²⁴ Roojatzi omotzitantaka iina, okempoyaaka opankoki. Ikaatzi 5 kashiri tee oshitowae.

²⁵ Okantzi:

—Paerani tee itzimawityaani notyomi, rootaki nopashiwenantakari, omaanta iroñaaka eero napiiteero nopashiwentaa. Ineshironkatakina Awinkatharite, tema ikameethaperotaki.

Irira Kawiriyeeri ikamantziro Mariiya itzimaki otomi

²⁶ Okaatakotaki 6 owashirite omotzitaki Eri-jaweera. Roojatzi rotyaanantakari eejatzi riraga Tajorentsi Kawiriyeeri:

—Piyaate Najareeteki: jeekatsiri Karireeyaki.

²⁷ Pareetakityaawo tsinani owaero Mariiya, okashiyakari ayeri Josee, riraga icharineeteni Iraviiri. Omaanta tekira oshinetari shirampari.

²⁸ Ikantaka riyaatashitakiro riraga Kawiriyeeri. Romapokapaakiro ikantapaakiro:

—¿Eeniromi, Mariiya? Nopokantari nokamantemi: piweshiryaanakya. Osheki inintashireperotakimi Tajorentsi, kijokiro rowakimi. Panaakotakiro maawaeni tsinani ikaminthaaperotzimi rirori.

²⁹ Omaanta othaawantawakari, okenkithashiryaanaka: “¿Iitaka ikanantanari?”

³⁰ Ikantapaakiro:

—Eero pithaawantana. Kyaaryo, ikaminthaaperotakimi riraga Tajorentsi. ³¹ Rooteentsi pitomzite. Iinja pitzimeri pitomi, piiteri Jesoshi. ³² Ipinkathariperote. Riyoteeyakirini atziri riro-taki Itomi Tajorentsi, riraga jeekatsiri jenokinta. Tema riro-taki Awinkatharite. Paerani riraga Iraviirini ipinkathariwentawitarini ijoriyotzinkariteni. ³³ Iinja ipinkatharite rirori eejatzi. Tema ikantziri Tajorentsi itomi: “Notyomi, eeroka pipinkathariwenteyeririni maawaeni, pikantee-tatyeeyaani”. Aritaki ikantyaari ipinkathariwenante, eero ipakagaero.

³⁴ Okantawakiri:

—¿Tsika nokantyaaka itzimantyaari notyomi? Tekatsikya noemi.

³⁵ Rakanakiro:

—Irowa tzimakayemini Ishire Tajorentsi. Rootaki tajonkawentemini. Iinja ikantakoeteri pitomi: “Ikameethaperotaki, tee añi-rokaari kameethatatsi rantziri. Riro-taki Itomi Tajorentsi”. ³⁶ Eejatzi nokamantemi: antyashipawoperowitaka roori pinatsito Erijaweera, tema ikanteetziro roori tee iyotziri

otzimeri eentsite, omaanta okaatakotaki 6
owashirite iroñaaka omotzitaki. Inja otzimeri
otomi. ³⁷ Ñaakiro, tekatsi pomeentsitzimotyaarini
Tajorentsi, imateeyironi oetarika ikoyiri.

³⁸ Okantanakiri:

—Tema rirotaki Nowinkatharite. Inimotakina
oetarika ikowakaakinari. Ikowakaakinarika itzi-
mashitya notyomi, ari kameethataki.

Roojatzi ipiyantanaka riraga ronampiri
Tajorentsi.

Jataki Mariiya areetyaawo Erijaweera

³⁹ Awijanaki apanipaeni kitejiri roojatzi
iyaatantanaka rowaga Mariiya Joreeyaki.
Oshintsitanaki iyaatanaki otonkaanaki
tonkaariki. ⁴⁰ Areetapaaka janta ipankoki
riraga Jakariiyashi. Oñaapaakiro Erijaweera,
okantapaakiro:

—¿Eeniromi?

⁴¹ Rowaga Erijaweera okemantawakawori
Mariiya okaemapaaki, okematziiri ishewatanaka
eentsite omotzikira, mitzi. Eejatzi okyaanta-
paakawo Ishire Tajorentsi iyotaaperotakiro,
⁴² roojatzi ocheraantanaka, okantziro:

—Tema ineshironkatakimi Tajorentsi, eejatzi
ikimiteeyironi maawaeni tsinani; omaanta
eeroaka, panaakoeyakinani: ineshironkap-
erotakimi rirori. Tema eejatzi iñaaperotziri
peentsite ikameethatzi. ⁴³ Eeroaka ashityaarini
Awinkatharite. ¿Iitaka pikenkithashiryaaantanari
pareetantanari? ⁴⁴ Pamine, nokemantawakimiri
piwethatapaakina, ikimoshiryaanaki
neentsite, ishewatanaka nomotziki, mitzi.

⁴⁵ Paapatziyaperotawakawo maawaeni

ikamantakimiri Awinkatharite, rootaki
ineshironkatantakimiri.

⁴⁶ Okantzi Mariiya:

—Tema ikameethaperotaki Awinkatharite,
⁴⁷ rirotaki Atajorentsie eejatzi owawi-
jaakoeyeerini. Osheki nokimoshirewentakiri.

⁴⁸ ¿Litaka ineshironkatantakinari naari? Naaka
ashironkaenkawo, tekatsi niyotzi naari.

Omaanta iroñaaka aripaete ikimoshirewentena
maawaeni atziri. ⁴⁹ Osheki itajonkakowentakina,

tema itajorentsiperotaki, ikameethaperotaki.

⁵⁰ Ikantatyeeyaani ineshironkaeyakirini
maawaeni pinkatheeyiririni. ⁵¹ Osheki

itajonkantayitakini. Ithonkaeyeroni

okaatzi ikenkithashiryaari maawaeni
kantakaaperotzinkari. ⁵² Imateeyakirini

pinkatharitawitachari rookakaakiri ipinkathari-
wenantawita. Omaantakya ashironkaenkari

ipeyakiri pinkathari. ⁵³ Kimitaka ipakiri

osheki oetarika riraga koetyeemotakariri, ari
rotyaantakiro Ishire iyoteeri atziri kowatsiri

riyoteri Tajorentsi eejatzi raapatziyantyaariri.

Omaanta riraga kenkithashiryaakotawori
tekatsi koetyeemotyaarini, eero rotyaantziniri

Ishire riyotaantyaari. Eero rowawijaakotziri.

⁵⁴ Ikantani riraga Tajorentsi ramitakoeyakirini
ajoriiyotzinkarite, tee ipeyakotee aari inta

ineshironkaeyakaeni. ⁵⁵ Aritaki rantakiro

maawaeni ikantakiriri itakaantaworini paerani:

Awaraama eejatzi maawaeni icharineeteni

ikanteetatyeeyaani.

Rootaki okantakirori rowaga Mariiya.

⁵⁶ Ojeekakitzi 3 kashiri, roojatzi opiyantanaa

onampiki.

Ikoñaatapaaki Jowa kaawoshitantatsiri

⁵⁷ Monkaatapaaka kitejiri okoñaawaanitantyaariri Erijaweera. Tema koñaatapaaki otomi.

⁵⁸ Ikemakoeyakironi osheninkapaeni, ikimoshirewenteyanakironi. Ikanteeyanakini:

—Tema ineshironkaperotakiro Awinkatharite.

⁵⁹ Ari okaataki imaakotaki 7, roojatzi okitejitanaki omonkaataka itotonatantyaariri ishramparitantarira. Rameteeyawoni

jorriyopaeni iitakotyaari jewatatsiri itomi ikoñaatapaaki iwaero iriri, rootaki ikananteeyarini isheninka:

—Tema iitya Jakariiyashi, iitakotyaari iriri.

⁶⁰ Omaanta okantzi riniro:

—Eero iita Jakariiyashi, omaanta iitya Jowa.

⁶¹ Ikanteeyanakironi:

—¿Iitarikya pikowantari piiteri Jowa? Tee añiiri pisheninka iitachani Jowa.

⁶² Roojatzi rookorookotantanakariri rojampitantakari riraga Jakariiyashi:

—¿Oetaka pikoyiri eeroka?

⁶³ Rookotanakiniri paperi, rojankinatakaniriri: “Aritaki iitya Jowa”. Ari rotsikanateeyanakarini riroripaeni. ⁶⁴ Roojatzi imapokashitanaa riraga Jakariiyashi iñaawaetanee eejatzi, ikantzi:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

⁶⁵ Roojatzi rotsikanateeyantanakarini maawaeni isheninka. Ike-makoeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni tonkaarikipaeni: rowaga jeekatsiri Joreeyaki.

⁶⁶ Ikenkithashireeyanakani rajankaneki maawaeni kemakoeyakiririni ikantzi: “¿Tsikama

ikantatyaarika riraga eentsi? ¿Oetakama ranteri paata? Tema ineshironkaperotakiri Awinkatharite itajonkawentakiri”.

⁶⁷ Roojatzi rowaga Ishire Tajorentsi iyotaakiri riraga Jakariiyashi, ikanantakawori iroka:

⁶⁸ —Tema ikameethaperotzi Awinkatharite, rirotaki tajonkawenteeyakaerini. Ipokashiteeyakaeni ikamawenanteeyeerini ipinawenanteeyeerorini kaari kameethatatsi antziri rowawijaakoeyanteerini. ⁶⁹ Paerani

Iraviirini rantakiniri Tajorentsi ikowakaakiriri. Iroñaaka rotyaantakiri Tajorentsi icharineeteni Iraviirini, itajorentsitaki, rowawijaakotante.

⁷⁰ Tema paeraniperoroña riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, riraga kameethaperotatsiri, ikantakirini atziripaeni: “Ikantzimi Tajorentsi: ⁷¹ ‘Notyaantemiri owawijaakoeyemirini, eenitatsirika kijeeyemirini, oonawaetzimiri, aritaki rowawijaakoeyakimini’.

⁷² Tema noneshironkateeyakirini ichariniiteni Awaraama, maawaeni. Ero nopeyakotziro nokashiyakagaeyakarini.

⁷³ Paerani nokantaperotakiri pichariniiteni Awaraama: ⁷⁴ ‘Inja nowawijaakoeyerini picharineetenipaeni, nokijakowenteeyaarini kijeeyawitakaririni, eero ithaawaeyini aapatziyeeyenarini. ⁷⁵ Ninkarika aapatziyenani rirotaki nashipaeni. Nowameethateeyerini, nokantyaani noñaaperoeyerini ikameethatzi’ ”.

Rootaki ikantakiriri Tajorentsi itakaantaworini.

⁷⁶ Iroñaaka notyomi, nokantemi: “Iiteetemi: ‘Eerokataki kamanantzirori iñaani Tajorentsi jenokijatzi’ ”. Tema ari pikamanteeyeerini atziri

okameethatzi ijeeki kameetha, raamagaeyaarini Awinkatharite. ⁷⁷⁻⁷⁸ Piyotagaeyerini atziripaeni riyoteeyantyaarini tsika ikantya rawijakotanteeyaari. Pikamanteeyerini ikaminthaaperoeyakirini Tajorentsi, eero ikenkithashiriuro eejatzi kaari kameethatatsi rantayitzirini. Aririka riyowapaaki oorya, eero otsitenitane, inta okitejitanaki. Eejatzi okimitakya, aririka ipoñaakya Awinkatharite jenokinta, ayoperoeyanakini ⁷⁹ rowawijaakoeyeerini maawaeni aapatziyariri riraga kaari yotawitariri Tajorentsi, riraga thaawantawitawori ikame. Riyotakagaeyapaakirini tsika ikantyaari iñaaperotantyaariri Tajorentsi ikameethatzi.

Rootaki ikantakirini Jakariiyashi.

⁸⁰ Okanta awijaki osheki ojarentsi, antaritanaki Jowa, osheki raapatziyakari Tajorentsi. Roojatzi riyaatantaka apaniroeni tekatsinta atziri ipanko, roojatzi paata ikenkithatakaapiinteeyakirini atziripaeni.

2

Ikoñaatapaaki Jesoshi

¹ Eenitatsi oroomajatzi iwaero Seesari Awoshito, rirotaki pinkathariwentzirori maawaeni kipatsipaeni. Owakira ikoñaatantakari Jowa, otomi Erijaweera, ikaminaakiri Seesari:

—Nokowaki rojankinatakoeyaani maawaeni atziripaeni, niyotantyaari tsikarika ikaatzi.

² Irira Shiriiño rirotaki jewawentziriri shi-iryajatzi, rojankinatanteetakawori iwaeropaeni atziri. ³ Rootaki riyateeyantanakarini maawaeni

atziri janta nampitsikinta tsikarika ikoñaatapaaki ichariniiteni paerani, rojankinatakotakaantya iwaeropaeni. ⁴ Eeniro ijeekaki riraga Josee janta Najareeteki. Rirotaki icharineeteni Iraviiri riraga pinkatharitawitacharini. Aritaki inampitawoni irira Weriki, ojeeki janta Joreeyaki. Rootaki riyaatantanakari Josee janta, rojankinatakotakaantya. ⁵ Itsipatanakawo Mariiya rowaga ikashiyakarira rayero. Tekira oshinetari shirampari, omaanta omotzitatashitaka rooteentsi otzimeri otomi. ⁶ Rareetapaaka rirori janta Weriki roojatzi okemantakari ratsikaneentakiro thowiwiwiwiwi. ⁷ Ikowakowawitapaaka rirori pankotsi imaantapaakyaarimi omaanta ithotyaakowitapaakawo ijeekantapaakyaarimi, inta iñaapaaki apaani ipanko piratsi. Aritaki okoñaatakiri otomi jewatatsiri itzimi. Oponatakiri, owakiri jaga royiitantapiiintetantanariri piratsi rowanawo.

⁸ Tsitenitanaki, eeniro ijeekayitzini shentziriri rowishate janta keshiiki. Tee imayi, ikakiwentziri rowishate. ⁹ Romapokapaakiri Awinkatharite, ishikipakiryakoeyapaakirini, kimitaka okitejite, eejatzi iñagaeyawakirini ronampiri Awinkatharite. Ithaawantawakari oshekipero, ikantaka rompetateeyanakani, tonki, tonki. ¹⁰ Roojatzi ikantapaakiri:

—Eero pithaawantana, eenitatsi noka-mantemiri okameethaperotaki. Osheki pikimoshirewentero, eejatzi osheki iki-moshirewentero maawaeni atziri. ¹¹ Owakira ikoñaatapaaki Weriki owawijaakotemini: rirotaki Awinkatharite riraga Rotyaantanewo

Tajorentsi. ¹² Piyaate janta ipankoki piratsi, paminakiteri rirori owakira koñaatapaentsiri. Piñaapaakiri iponataka janta romaryaaka royiitantapiinteetantanariri piratsi rowanawo. Nokamantakimiro iroka iroñaaka piyotantyaari kyaaryo tee namatawitzimi.

¹³ Roojatzi romapokantapaakariri jenoki oshekini ronampiri Tajorentsi iñaaperoyapaakirini, ikanteeyapaakini:

¹⁴ —Rooma ikameethaperotaki Tajorentsi, nopinkathateeyirini janta jenokinta. Eejatzi jaka kipatsikika ijeekakagaeyerini kameetha maawaeni antzirori ikoyiri Tajorentsi riraga pinkathatziriri. ¹⁵ Roojatzi ipiyeeyantanaani maawaeni jenokinta, roojatzi ikantawakaeyanakani rirori shentziriri rowishate:

—Ikamantakae ronampiri Tajorentsi koñaatapaaki Weriki owawijaakoteeni. Thametya aminakiteri.

¹⁶ Roojatzi ishintsiperotantanakari riyaatanaki, iñaapaakitziiri janta ipankokinta piratsi. Iñaapaakiri Josee, eejatzi rowaga Mariiya, omaryaakiri otomi royiitantapiinteetantariri piratsi rowanawo.

¹⁷ Iñaantapaakariri, roojatzi ikamanteeyantapaakarini jeekatsiripaeni jaga okaatzi ikantakiriri ronampiri Tajorentsi. ¹⁸ Ikantaka maawaeni kemakiriri ikantawakaanaka:

—¿Pikemakiro ikantziri? ¿Oetaka ikantziri?

¹⁹ Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaaanakawo ikanteeyakiririni, okenkithashiryaaakopiintakawo ajankaneki.

²⁰ Roojatzi ipiyeeyantanaani rirori shentziriri

rowishate keshiiki. Ikimoshirewenteeyanakirini Tajorentsi ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi. Okameethataki maawaeni roñaagakaeri eejatzi maawaeni ikantakaeri. ¡Kameethari Tajorentsi!

Itotonateetakiri Jesoshi

²¹ Okaataki 7 imaakotaki Jesoshi roojatzi kitejitatsiri 8 itotonatanteetakariri ishiram-paritantarira. Eejatzi iitakiri iwaero Jesoshi: imonkaatakiro ikantzitakawori Mariiya chapinki ronampiri Tajorentsi.

Ragaetanakiri Jesoshi tajorentsipankoki

²²⁻²⁴ Paerani rojankinatakaakirini Awinkatharite Moeseeshi: “Aririka okoñaawaanite tsinani otomi, okempoyeeya opankoki okaate 40 kitejiri: eero iyaatzita apiyoteeyaninta apinkathaperotzirinta Tajorentsi. Omonkaatakyaarika 40 kitejiri, okameethatzi iyaate Tajorentsipankoki aanaeri ñaanakowenantatsiriki apite jamomo eerorika apite jampakitzi”. Eenitatsi paashini rojankinatziniri okantzi: “Rirorika shirampari riraga jewatatsiri otzimiri tsinani, ikowakaakiri Awinkatharite raapatziyaperotyaaari, ranaakoteri impaetatsini ikoñaatzi”.

Ari ikaatakotaki 40 kitejiri itzimantakari Jesoshi, roojatzi riyateeyantanaani Jerojareeki: Josee, Mariiya, eejatzi kijokiro owanakiri eentsite. Imonkaateeyakironi maawaeni rojankinatzirini Moeseeshi iroka okyaantapiinteeyaari Mariiya Tajorentsipankoki. Eejatzi okantakiri Tajorentsi:

—Irika notyomika, nokowaki rantaperotemiro oetarika pikowakaakiriri.

²⁵ Ari ijeeki janta Jerojareeki shirampari iitachari Shimiyo. Rirotaki aapatziyaperotariri Tajorentsi, kameetha ijeeki, raapatziyaperotawo roori Ishire. Eejatzi raamaari Rotyaantanewo Tajorentsi: riraga weshiryaaakagaeyaaririni maawaeni joriiyopaeni. ²⁶ Okamantakiri

Ishire Tajorentsi: “Eerotzitarika pikami, ari piñaawakiri Rotyaantanewo Tajorentsi”.

²⁷ Roojatzi otyaanantakari Ishire Tajorentsi rirori janta Tajorentsipankoki; eekiro rimpaetapaaki Josee, Mariiya, othomaakiri Jesoshi. ²⁸ Riraga Shimiyo iñaawakirira Jesoshi, riyatashitakiri ithomaawakiri; roojatzi ikanantakari Tajorentsi:

—Nowinkatharite, tema pikameethaperotaki, ²⁹⁻³⁰ noñaakiri owawijaakoteenani, riraga pikantakinari noyeeri. Iroñaaka monkaataka, tekatsi noyaanee eejatzi. Nokimoshiretaki, wetsikakina nokame.

³¹ Kyaaryo, potyaantakiri rowawijaakoeyerini maawaeni atziri: ³² rirotaki riyotakagaeyerini paashinijatzitatsiri atziri, riweshiryaaawenteeyaarini maawaeni joriiyopaeni aapatziyeeyemirini.

³³ Roojatzi raminantanaka Josee, eejatzi Mariiya, rotsikanatanakari rirori; ikenkithashiryaaakoperotanakawo ikantakiri.

³⁴⁻³⁵ Eekiro ikanteeyanakirini:

—Nokowaki ineshironkaeyemini Tajorentsi.

Eejatzi ikantakiro rinirowa eentsi:

—Pamine, iinja osheki piraakotyaari pitomi: ipokantakari jaka ayoteeyantyaarini tsika

akantya awijakoeyanteeyaarini omaanta
 ikaate osheki atziri theenkaeyeririni:
 rowashironkagaeyaani riroripaeni.
 Omaantakya paashini atziripaeni,
 riweshiryaawentaperoeyaarini
 pitomi. Apaani theenkaeyeririni,
 paashini weshiryaawenteeyaaririni,
 okoñaatzimotantyaariri ikenkithashiree-
 yarini.

Rootaki ikantakirori Shimiyo.

³⁶⁻³⁷ Ari ojeeki eejatzi Tajorentsipankoki
 tsinani oetachari Aana: ojeekantawo pankotsi
 imaantapiintari atziripaeni aapatziyaperotariri
 Tajorentsi jaga okaankiitzi Tajorentsipankoki.
 Tema roori rootaki kamanantakotatsiri,
 osheki okamantapiintakiri osheninka iñaani
 Tajorentsi. Irini iita Janoeri: rirotaki isheninkani
 Asheeri. Antyashipawoperotaki Aana: okaataki
 ojarentsite 84. Eejatzi roori ayitaka oemi eenironi
 ewankawotapaaki. Okaatzi otsipatawitakari
 oemi 7 ojarentsi, tekiraata otsipaperotyaaariitami
 roojatzi ikamapithatantakawo. Rootaki
 ojeekantakari iroñaaka ipankoki Tajorentsi.
 Oztitawentari rirori, eejatzi okantani: kitejiriki,
 tsiteniriki amanapiintari Tajorentsi; osheki
 opinkathatakiri. Tee okenkithashiryaaperotaawo
 owayitarini. ³⁸ Okanta iyaatashitakiri Jesoshi
 roori. Okantakiri Tajorentsi:

—Ariwee, noñaakiri naari.

Roojatzi okanteeyakirini osheninkathoripaeni:

—Eeniroka irika, rirotaki owawijaakoeyeririni
 atziripaeni: maawaeni aamagaeyaririni.

39 Imonkaatakiro Josee eejatzi Mariiya maawaeni rojankinatakirini Moeseeshi: tema rirotaki ojankinatakaakiriri Awinkatharite. Roojatzi ipiyanteeyanaani Najareeteki: jeekatsiri Karireeyaki.

Rewankaritapaakini Jesoshi, ipiyanaa eejatzi Tajorentsipankoki

40 Ikanta ikimotatanaki Jesoshi, eekiro riyaatatzi ithaamentanakitya eejatzi riyothanitati ikenkithashiryaaperota kameetha, eejatzi eekiro ikimitakotanakityaari Tajorentsi. Eejatzi irira osheki inintaperotakiri rirori.

41 Rametapiinteeyawoni maawaeni ojarentsi riyaatapiintzi riraga Josee eejatzi rowaga Mariiya janta Jerojareeki, aririka omonkaatapaeya kitejitatsiri iitachari Rawijantakarini Ronampiri Tajorentsi jorriyopaeni janta Ejiipitoki.

42 Ari iroñaaka okaataki rojarentsite riraga Jesoshi 12. Rapiitantaawori riyateee eejatzi janta Jerojareeki. Itsipatanakawo riniro, ashitariri eejatzi paashinipaeni inampijatzi.

43 Riyaatanaki ikimoshirewentero rantakiri Tajorentsi. Rojamanitakitzi apanipaeni kitejiri ikimoshirewentanakiri janta, roojatzi ipiyeeyawitaani riraga Josee eejatzi Mariiya itsipatawitanaari inampijatzi. Tee riyotzi jeekanakira riraga Jesoshi Jerojareeki.

44 Apaani kitejiri ikinanaki Josee eejatzi iina. Raamaashitawitakari itsipatanakari Jesoshi paashinipaeni inampijatzi. Tsitenini raminaminawitakari roojatzi otsitenitantanaka. Ikowakowawitanakari ikaateeyeenira ipokae,

⁴⁵ omaanta tee iñagaeri. Roojatzi ipiyantanaka janta raminaminatziri. ⁴⁶ Okaataki kitejiri 3 roojatzi iñaantapaari rirori Tajorentsi-pankoki: ikaateeyirini iyotaantayitatsirini. Ikemijantziri irintapaeni riyotaantzi eejatzi rojampitayitakirini rirori oetarikapaeni. ⁴⁷ Ari rotsikanatakari maawaeni kemakiriri, ikantzi:

—¿Pikemawakiri ewankarika? ¡Riyothaniperotzil Kameetha rakawakiri ikantziriri iyotaantatsiri, tee ikompitawo.

⁴⁸ Ari rotsikanatapaakari Josee, eejatzi iina. Okantakiri irowa:

—Notyomi, ¿tsika pijeekakika? Pamine, nokowakowawitakimi nokaatziri pirithori. Osheki nokoetyaakimi.

⁴⁹ Rakanakiro:

—¿litaka pikowakowatantanari? Tema piyotzi nokowaperotaki nokemijantaperotero ikoyiri Pawapero. Rootaki nojeekantari jaka.

⁵⁰ Omaanta tee riyotakotawakiri riroripaeni ikantawitakariri. ⁵¹ Roojatzi riraga Jesoshi royaatantanaawo, roerinkanaka ipiyeeyanaani Najareeteki. Ipiyanaaga ikantani ikemijantaperotapiintziri maawaeni okaatzi ikantziriri riraga Josee eejatzi riniro. Tekatsi rante: tee iperanita, tee ipiyathanita. Omaanta roori Mariiya osheki okenkithashiryaaakawo ajankaneki maawaeni iroka oñaakiri eejatzi okemakiri. ⁵² Eekiro, eekiro, riyataanakitzi riyothaniperotanakitzi, oemonkanaka kameetha. Eejatzi Tajorentsi iñaaperotakiri rirori Itomi ikameethatzi, eejatzi maawaeni atziripaeni iñaakiri ikameethatzi.

3

Ritantakawori Jowa ikenkithatzi
(Mt. 3.1-6; Mr. 1.1-6; Jowa 1.19-28)

¹ Iroñaaka okaatzi 15 ojarentsi ipinkathari-wenteeyakirini maawaeni jeekayitatsirini kipatsikipaeni riraga oroomajatzi iwaero Teweeryo Seesari. Ari rotyaantakiri riraga Poonshiyó Peraato ipinkathariwentziri joreeyajatzi. Eejatzi rotyaantakiri riraga Erooreshi ipinkathariwentziri riraga karireeyajatzi; omaanta rirentzi Erooreshi, iwaero Jiripi, ipinkathariwentziri riraga itooryajatzi eejatzi tarakoniitejatzi. Eejatzi riraga Rijaañashi ipinkathariwentziri awireeñajatzi.

² Eejatzi iroñaaka ipinkathariwenteeyirini ñaanakowenantatsiripaeni Aanashi eejatzi Kaejashi. Roojatzi ijeekantapaaka Jowa, itomi Jakariiyashi, janta okaankiityeenta. Ikantakiri Tajorentsi:

—Nokowaki iroñaaka pikenkithatakaeri atziripaeni, eenitatsi nokowakiri pikamanteeyeririni.

³ Ikanta ikinakinayitanakini rirori othapyaakini iña*a* iitachari Joriraani, ikanteeyakirini atziripaeni:

—Pikenkithashiryagaeya, eero pikimitagaa paerani, pookaero kaari kameethatatsi panteeyakirini, roojatzi ikamintheeyantemirini Tajorentsi: eero ikenkithashiryakoteemiro pantawitarini. Roojatzi nokaawoshitakotan-teeyakimirini Tajorentsi riyotantyaari atziri awijakoteemi.

⁴ Paerani ikenkithatakotzitarakirini Jowa riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iitachari

Iseeyashi. Iroka rojankinatakotzitaririni, ikantzi: “Eenitatsi iinja atziri kenkithatakayerini atziripaeni janta okaankiityeenta, ikanteri: ‘Paamayarirapa Awinkatharite. Pikameethatanaki iñaaperotantapaakimiri pikameethatzi. Aririka pikameethatanaki pikimityaawo awotsi kameethatatsiri ikinantapaakyaari Jewaperowenantatsiri: powameethatero iñaaperotanteeyapaakyaaworini. ⁵ Pikiyagaanteero opompaetopaeni, pityaakiyiteroni otenkanaapaeni, powameethatero maawaeni. Eejatzi powameethatero awotsi tzipitayitatsirini, otampatsikatantyaari kameetha, okameethapankaatane. Noshiyakaawentashitakawo iroka. ⁶ Roojatzikya maawaeni atziripaeni iñeeyantawakyaarini owawijaakoeyeririni, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi’ ”.

Ikantayitziririni Jowa atziri

(Mt. 3.7-12; Mr. 1.7-8; Jowa 1.19-28)

⁷ Ikantaka ipokashiteeyawitakarini osheki atziri ikowawitaka ikaawoshitakoeyaarinimi Tajorentsi. Omaanta riraga Jowa eenitatsi ikanteeyawakiririni:

—Eerokateeyakini maankipaeni: pikimiteeyakarini kamaaripaeni. Tema osheki pamatawitanteeyini, eejatzi pitheeyawaetashita. Tee okameethatzi pantziri. Tee pikowaeyawitani piyaate paamariki kaari tsiwakanitatsini, rootaki pikowantawitakari pikaawoshitakotyaarimi Tajorentsi. ⁸ Pikowakirika nokaawoshitakotawakimiri Tajorentsi, pityaawo pikenkithashireeya, pijeekanteeyaari

kameetha, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyakirini niyotantyaari tee pikimiwita paerani. Eero pikantawaetashita: “Nosheninkatakari Awaraamani, rootaki niyotantakari aritaki nawijakotee”. Pamataw-itashitaka eeroka apaniroeni. Ikowakirikami riraga Tajorentsi, imatero ipeyiromi atziri iroka mapika, osheninkatanteeyaririmi rirori aritaki rantakiromi. Omaanta eerokapaeni eerokawitaka icharineeteni Awaraama, eerorika paapatziyari rirori patsipetashitakawo pisheninkawitakari: rooma pajankanekira kimitakimi mapi: pikijotzira.⁹ Maawaeni inchato kaari kithokitatsi tema ari atowaeyakironi apiyoteeyeroni atagaeyeroni paamariki. Eejatzi eerori pikimiteeyakawoni inchato kaari kithokitatsi. Kyaaryoowa rookimikari eerori Tajorentsi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

¹⁰ Rojampiteeyakirini riraga atziripaeni:

—¿litaka pikoyiri nanteeyerini?

¹¹ Rakanakiri:

—Otzimirika apite piithaari, pipagaanteri ashironkaenkari apaani. Otzimirika osheki powanawo, pipagaanteri eejatzi ashironkaenkari. Pikaminthaantapiinte.

¹² Eejatzi ipokashitakiri Jowa aayitziririni koriki: rayiniri riraga oroomajatzi, osheki ramataw-itziri eejatzi atziripaeni. Tema raagaantzitapi-intakiri. Ipokashiiyakirini ikowaki ikaawoshitakoeyawakirini Tajorentsi, rojampitapaakiri:

—¿Oetarika nanteri naari piyotantenari kyaaryo naapatziyakari rirori?

¹³ Ikantawakiri:

—Eero powanaashitawo eeroka apaniroeni paashitzitantyaariri iyorikite atziri, omaanta pimonkaataperotero kameetha ikantakimiri oroomajatzi.

¹⁴ Eejatzi ipokashiiyakirini apanipaeni joraaro, rojampitakiri:

—¿Oetaka nanteri naari?

Ikantawakiri:

—Eero pikijashitari atziri pikowantyaari pominthayeri paapithatantyaariri iyorikite, eejatzi eero pikowantari payitantyaariri iyorikite. Pikimoshirewenteri ipinatzipirira piwinkatharite, eero pikoyi ipaetemi paashini.

¹⁵ Ikanta raamagaeyarini Jesokirishito, iitashiteeyawitani rooteentsi rareetya. Ikenkithashiryaa koeyirini ikantzi: “¿Rirotakima Jowa Rotyaantanewo Tajorentsi?” ¹⁶ Omaanta ikanteeyakirini Jowa:

—Nokaawoshitakoeyakimirini Tajorentsi iñaaki: kaari pomeentsitachani. Iinja ipokapaakirika Awinkatharite, osheki nopinkathaperotakiri, rooma naaka tee nomonkaatari naari. Rotyaanteeyeeni rirori Ishire Tajorentsi ojeekantanakimi pajankaneki, owameethateeyemini. ¹⁷ Iinja rinashitakagaeyaarini irira kameethatatsiri eejatzi kaari kameethatatsi. Akimitzirowanki aari anashitawo okithoki pankirentsi, kitekiyiteentsirini eejatzi anashitakawo roori jampipentakitatsiri. Akempoyeero okithoki, inta atayero jampipentakiri. Eejatzi ikimiteeyeeni rirori impaetakinari, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi: ikamintheyerini aapatziyeeyaririni,

irira iñaaperotakiri ikameethatzi. Omaanta riraga theenkiriripaeni ari rowashironkagaeyakirini. Tema iñaaperotakiri tee ikameethatzi.

Romonkyaagakaantakiri Erooreshi Jowa omonkyaagementotsiki

(Mt. 14.3; Mr. 1.14; 6.17)

¹⁸ Aritaki ikenkithatakaapiintziri Jowa: ikamantapiinteyakirini atziri tsika ikanteeyaa ikameethatanteeyaari, eejatzi ikamantziri tsika ikanteeyaa rawijakotanteeyaari.

¹⁹⁻²⁰ Eejatzi ikantakiri riraga Erooreshi:

—Tee okameethatzi pantayitzirini. Paapithatakiri pirentzi iina rowaga Eroriiyashi. Eeniro osheki paashini kaari kameethatatsi pantayitzirini.

Roojatzi ikijanakiri Erooreshi. Ipinkathariwenteeyirini karireeyajatzi, rootaki imatantakawori raakaantakiri Jowa, shepik, romonkyaagakaantakiri. Eekiro riyaatatzi rantaperotanakiro kaari kameethatatsi.

Riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari Tajorentsi

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.8-11)

²¹⁻²² Tekirani romonkyaagakaanteetziri Jowa, eejatzi tekirani ikenkithatakotakiri Tajorentsi riraga Jesoshi, tema riraga Jowa ikaawoshitawenteeyakarini Tajorentsi osheki atziri. Eejatzi riraga Jesoshi ikaawoshitawentakari ashitariri, roojatzi ikenkithatakaantakariri irira. Omapokapaaka ayiitashitapaakiri Ishire Tajorentsi, opoñaaka jenokinta. Oshiyawitapaakari jamomo. Eejatzi ikemaeyawakironi ikantakiriri Tajorentsi:

—Eeroka notyomi nonintashireperotzimi. Osheki nokimoshirewentakimi.

Rojankinatziro iwaeropaeni ichariniitenipaeni paerani Jesoshi

(Mt. 1.1-17)

²³ Okaataki rojarentsite Jesoshi 30, ritantanakawori ikenkithatakagaeyirini ijoriy-otzinkaritepaeni. Omawitya ikenkithashiryaaka maawaeni atziri rirotaki itomi Josee, rirotaki itominthori, riraga jewatatsiri ikoñaatzi. Eekiro rimpaetapaaki reentsiteperopaeni Josee.

Iri ri riraga Josee iwaero Erii.

²⁴ Iri ri riraga Erii iwaero Mataani.

Iri ri riraga Mataani iwaero Rewii.

Iri ri riraga Rewii iwaero Meeriki.

Iri ri riraga Meeriki iwaero Jaanani.

Iri ri riraga Jaanani iwaero Josee.

²⁵ Iri ri riraga Josee iwaero Matateyashi.

Iri ri riraga Matateyashi iwaero Amooshi.

Iri ri riraga Amooshi iwaero Nawooni.

Iri ri riraga Nawooni iwaero Eeshiri.

Iri ri riraga Eeshiri iwaero Nagae.

²⁶ Iri ri riraga Nagae iwaero Maatari.

Iri ri riraga Maatari iwaero Matateyashi.

Iri ri riraga Matateyashi iwaero Shemee.

Iri ri riraga Shemee iwaero Joseeki.

Iri ri riraga Joseeki iwaero Joraa.

²⁷ Iri ri riraga Joraa iwaero Jowanaani.

Iri ri riraga Jowanaani iwaero Reeja.

Iri ri riraga Reeja iwaero Jorowaweeri.

Iri ri riraga Jorowaweeri iwaero Jaratyeeri.

Iri ri riraga Jaratyeeri iwaero Neeri.

- 28 Iriri riraga Neeri iwaero Meeriki.
Iriri riraga Meeriki iwaero Ariitzi.
Iriri riraga Ariitzi iwaero Kojaami.
Iriri riraga Kojaami iwaero Eremoraami.
Iriri riraga Eremoraami iwaero Eere.
- 29 Iriri riraga Eere iwaero Joshoe.
Iriri riraga Joshoe iwaero Eriyashaari.
Iriri riraga Eriyashaari iwaero Joriimi.
Iriri riraga Joriimi iwaero Mataa.
Iriri riraga Mataa iwaero Rewii.
- 30 Iriri riraga Rewii iwaero Shimiyo.
Iriri riraga Shimiyo iwaero Joraa.
Iriri riraga Joraa iwaero Josee.
Iriri riraga Josee iwaero Jonaani.
Iriri riraga Jonaani iwaero Eryakiimi.
- 31 Iriri riraga Eryakiimi iwaero Mereeya.
Iriri riraga Mereeya iwaero Maenaani.
Iriri riraga Maenaani iwaero Mataata.
Iriri riraga Mataata iwaero Nataani.
- 32 Iriri riraga Nataani iwaero Iraviiri.
Iriri riraga Iraviiri iwaero Isayii.
Iriri riraga Isayii iwaero Oweeri.
Iriri riraga Oweeri iwaero Woosho.
Iriri riraga Woosho iwaero Sharimoo.
Iriri riraga Sharimoo iwaero Naashoni.
- 33 Iriri riraga Naashoni iwaero Aminagaawa.
Iriri riraga Aminagaawa iwaero Araami.
Iriri riraga Araami iwaero Aarani.
Iriri riraga Aarani iwaero Eshiromi.
Iriri riraga Eshiromi iwaero Pareshi.
Iriri riraga Pareshi iwaero Joraa.
- 34 Iriri riraga Joraa iwaero Jakoowo.
Iriri riraga Jakoowo iwaero Ijaaka.

Iriri riraga Ijaaka iwaero Awaraama.
 Iriri riraga Awaraama iwaero Taree.
 Iriri riraga Taree iwaero Nakoori.
³⁵ Iriri riraga Nakoori iwaero Sherooko.
 Iriri riraga Sherooko iwaero Ragaawo.
 Iriri riraga Ragaawo iwaero Pereeki.
 Iriri riraga Pereeki iwaero Eeweri.
 Iriri riraga Eeweri iwaero Jaari.
³⁶ Iriri riraga Jaari iwaero Kaenaani.
 Iriri riraga Kaenaani iwaero Aratajaari.
 Iriri riraga Aratajaari iwaero Sheeme.
 Iriri riraga Sheeme iwaero Noe.
 Iriri riraga Noe iwaero Rameeki.
³⁷ Iriri riraga Rameeki iwaero Matojareeni.
 Iriri riraga Matojareeni iwaero Enoko.
 Iriri riraga Enoko iwaero Jareeri.
 Iriri riraga Jareeri iwaero Maarareeri.
 Iriri riraga Maarareeri iwaero Kaenaani.
³⁸ Iriri riraga Kaenaani iwaero Enooshi.
 Iriri riraga Enooshi iwaero Seete.
 Iriri riraga Seete iwaero Araani.
 Paerani riwetsikantakariri Tajorentsi riraga
 Araani.

4

*Jatanaashi ikowawita rantakayerimi Jesoshi
kaari kameethatatsi*

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

¹ Ikanta Jesoshi itonkaantanaari tema ipoñaakaga Joriraanikira. Ikithaatakotakawo Ishire Tajorentsi, aanakiri janta okaankiityeenta.
² Okaatzi 40 kitejiri ijeekaki janta, tee rowaneenta eechonkiini: aaperotakiri

itashe. Ikanta riyaaatashitakiri Jatanaashi riraga iwinkatharite kamaaripaeni iñaantari, ikowawitaka rantakayerimi kaari kameethatatsi.

³ Ikantawitapaakari:

—Eerokarika Itomipero Tajorentsi, ajaatya: pitajonkero iroka mapika, opeyanakya paa, poyaari.

⁴ Rakanakiri Jesoshi:

—Eero nantziro. Okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee apatziro akoyiro owanawo ashintsiwathatantyaari, inta kowaperotacha akemijantaperotero maawaeni ikowakaakaeri Tajorentsi ashintsitantyaari ashireki”.

⁵ Roojatzi raanakiri antawoki ochempi, rookotapaakiniri maawaeni kipatsi, ⁶ ikantakiri:

—Pikowakirika nokanteeyerini maawaeni jeekatsiripaeni ipinkathateeyemini, raakameethateeyemini. Aritaki nomatakiro noperi ninkarika nokoyiri. Tema naaka pinkathariwenteeyiririni maawaeni, ⁷ aririka nokanteri ipinkathateeyemini eerori, aritaki ipinkathateeyakimini. Apatzirokya nokowaki potziwerowashitena, pipinkathatena naari.

⁸ Rakanakiri:

—Rooma okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Pipinkathateri Awinkatharite, tema rirotaki Tajorentsi. Apatzirokya irira paapatziyari, piñaaperoteri, eejatzi pikimoshirewenter”.

⁹ Roojatzi raantanakari janta Jerojareeki, okaapankatapaakinta Tajorentsipankoki, jantoo jenoki. Ikantapaakiri:

—Eerokarika Itomi Tajorentsi, ajaatya: pomyaanakyaatya jaawiki, eero pikaman-tapaaka. ¹⁰ Pikenkithashireerotya okaatzi okantzimiri Iwaperite Tajorentsi: “Ari rotyaantakimiri Tajorentsi ronampiripaeni, ikempoyeemi”. ¹¹ Eeniro eejatzi paashini rojankinatzirini: “Aritaki raawakimi rakokira, eero pikagaantapaaka jaawiki mapiki”. Ñaakiro, ¿iitaka pithaawantakari?

¹² Rakanakiri:

—Eero nomyaa. ¿iitaka noñaanantyaariri Pawa? Rooma eenitatsi paashini okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi añantawityaari Tajorentsi: rowashironkaemikari”.

¹³ Ikanta iwinkatharite kamaari teera imatziro rantakayiri Jesoshi kaari kameethatatsi, roojatzi rookantanaari. Omaanta iinja rapiiteeri.

Ipiyanaa Jesoshi Karireeyaki

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴ Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi Karireeyaki, osheki omatakaakiri Ishire Tajorentsi: tema okithaatakaakari roori. Tee ojamanitzi ikemakoeyakirini maawaeni jeekatsiripaeni janta. ¹⁵ Riyotaantapiintaki pankotsiki ipiyotan-tapiintarira jorriiyopaeni. Ikanteeyanakini:

—Tema ikameethataperotaki Jesoshi; tema kameetha riyotagaeyakaeni.

Rareetapaa Jesoshi Najareeteki

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶ Roojatzi riyaatantanaa Jesoshi Najareeteki, rootaki inampi rantaritakira paerani. Ikantanaka saawaroki riyaaanaki janta pankotsiki

ipiyotantapiintarira joriyyopaeni, tema rametapi-inteeyawoni riyaatzi saawaroki. Inthomaenta ikatziyapaaka, iñaanateniri atziripaeni Iwaperite Tajorentsi. ¹⁷ Ipaetawakiri rojankinarini Iseeyashi. Rapineeryaakiro, raminakiro iñaanateniriri. Okantzi: ¹⁸ “Okithaatakaapaakina Ishire Awinkatharite, otyaantakina nokamanteri maawaeni ashironkaayitacharini tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. Nokamanteri maawaeni romperatanewopaeni kamaari noemishitowaeyeerini. Noñaakagaeri eejatzi kaari kokichaatsi. Eejatzi nopakaakowenteeri maawaeni rowashironkagaetziri. ¹⁹ Eejatzi nokamanteeyerini atziri rooteentsi notajonkakowenterii”.

²⁰ Roojatzi rapineetantawo Iwaperite Tajorentsi, roepiyeeniri ipaeri, roojatzi ijeekantanaa. Ari rotsikanateeyanakarini joreririri. ²¹ Ikanteeyakirini:

—Kyaaryo iroñaaka nomonkaatakiro iroka noñaanatakimirika, naaka okenkithatakotzi.

²² Ikanta iñaaperoeyawitakarini kameetha Jesoshi, eejatzi iñaaperoeyakironi okaatzi ikantakiriri. Roojatzi rojampitawakaeyakani:

—¿Kaarima itomiranki Josee?

²³ Ikantakiri:

—¿Pitheenkatyaaanama? Naamaashita pikantenami: “Ajaatya, powawijaakoteritya pinampijatzipero eerori. Nokemakotakimi pitajonkantaki janta Kaperinawooki, iroñaakakya pitajonkantetya eejatzi jaka anampikika”.

²⁴ Omaanta nokamantemi pameteeyaawoni eerokapaeni pitheenkayirini pisheninkapero:

tee piyotzi pipinkathatziri rirori, omaantakya paashinijatziri rirotaki pikoyiri pipinkathateri. ²⁵⁻²⁶ Kyaaryo iroka nokamantemiri: paerani eenironi ijeekini Iriiyashini, piyoteeyakini tee opariyini inkani. Tema paerani osheki ojarentsitakini. Okaatzi 3 ojarentsi eejatzi 6 kashiri, tee opariyane inkani. Itasheyeeyanakini maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki. Eejatzi ojeeki osheki kamayiteentsirini oemi jaka, omaanta rotyaantakiri Tajorentsi Iriiyashi paashiniki kipatsi owaero Jeniishiya. Rotyaantziri riyaatashitero kamatsiri oemini jeekatsiri janta Jareepetaki, okaakintawo Shiroo. Itajonkawentapiintakiniro owanawo. Omaanta jeekatsiri jaka inampiki, tee itajonkawentziniro. ²⁷ Eejatzi, paerani ijeekantakari Eriseeyoni riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, ijeekini jaka osheki patheenkari, omaanta tekatsi retsiyatakote. Apatziro retsiyatakotakiri shiiryajatzi iitachari Naamaani. Tema raapatziyari Tajorentsi.

²⁸ Ikemaeyantawakarini piyoteeyeencharini, ikijeeyaperotanakani. ²⁹ Roojatzi ikatziyeeyantanakani, ragaeyakirini, shepik. Raanakiri janta othapiiteki nampitsi, ojeekinta impeeta. Rotatsinkantyaaririmi, ³⁰ omaanta tee imatziri, tee iñaawakiri tsikarika ikinanawo.

Ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki
(Mr. 1.21-28)

³¹ Ari ipiyanaa Jesoshi Kaperinawooki karireeyawero. Saawaroki riyotagaeyakirini

atziri. ³² Riraga atziripaeni rotsikana-teeyanakarini, ikantawakagaeyanakani:

—Tema okameethataki iroka riyotaakaeri. Ikimiwitakari pinkathari: rooma riyotaaperotakae kameetha.

³³ Ari ijeekaki pankotsiki janta ipiyotantapi-intarira joriyyopaeni shirampari kyaantariri kamaari. Icherayimotawakiri, ikaemakotawakiri:

³⁴ —Eeroka Jesoshi poñaachari Najareeteki. Niyotakimi: eeroka Itomipero Tajorentsi riraga kameethaperotatsiri. ¿Litaka pipokashitantanari? ¿Pikowawitama pookena janta otsiteniperotzinta?

³⁵ Iñaashintsithatakiri Jesoshi, ikantakiri:

—¡Pimaerite! Pishitowantaneeyari irira shiramparira.

Roojatzi rotyaantanakari shirampari kipatsiki, tereei, roojatzi rookantanaari. Tekatsi ikantanakiri shirampari, riropertanee. ³⁶ Rotsikanateeyanakarini eejatzi ikanteeyanakini:

—Piñaakiri: apatziro iñaanatakiri kamaari, roojatzi ishitowantanaka. Osheki ipinkatharentsitati, osheki itajonkantzi.

³⁷ Ikanta ikemakoeyakirini Jesoshi maawaeni jeekatsiripaeni jaga.

*Retsiyatakotakiro Jesoshi riyote Peetero
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)*

³⁸ Roojatzi ishitowantana Jesoshi pankotsiki ipiyotantapiintarira joriyyopaeni riyataanaki ipankoki Shimo. Ikanteetawakiri:

—Omantsiyatatziira riyote Shimo, osheki ojaawamerikitaki. Petsiyatakoteero.

³⁹ Roeyotashitapaakawo, ikantapaakiro:
 —Ari opeyaneeya pijaawamerikiri,
 petsiyatakotanee.
 Roojatzi opeyantanaa, tekatsitane;e;
 okatziyanaka, opaeyawakirini rowanawo.

Retsiyatakotayitakirini paashinipaeni atziri
 (Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Ikanta itziryaanee oorya. Ramaetapaakiniri
 Jesoshi osheki mantsiyari inashitachari
 imantsiyarentsite. Ipampiteeyawakirini,
 retsiyatakoeyawakirini. ⁴¹ Eejatzi rowawi-
 jaakoyitakirini osheki kyaantariri kamaari.
 Riraga kamaaripaeni riyotawakirira Jesoshi
 rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi rootaki
 ikaemaeyantanakani, ikanteeyini:

—Eeroka Itomi Tajorentsi.

Omaanta riraga Jesoshi ro romaeryaantakariri,
 tema ikantanakitziiri:

—Pimaerite, eero pikamantakotana.

Roojatzi rookantanaari rirori atziripaeni.

Rowaaganaa Jesoshi paashinikipaeni nampitsi
 (Mt. 4.23-24; Mr. 1.35-39)

⁴² Okantaka okitejitanaki riyataanaki
 Jesoshi janta tekatsinta jeekatsini. Omaanta
 ikowakowaeyanakirini atziripaeni. Iñaantaariri,
 ikanteeyawitapaarini:

—Eero piyaatee, pijeeki jaka Kaperinawooki.

⁴³ Omaanta ikantanakiri Jesoshi:

—Eero nojeeki. Nokowaki nokamanteri
 paashinipaeni atziri ipinkathariwenteyerini
 Tajorentsi, tema okameethatzi riyoteeyeroni
 riroripaeni. Rootaki rotyaanantakinari Pawa.

⁴⁴ Ikantaka ikinakinayitanakini Jesoshi janta Karireeyaki, ikenkithatakagaeyakirini atziri janta pankotsikipaeni ipiyotantapiintarira joriyopaeni.

5

Riraga Shimo ishiryataki osheki shima
(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ Paashini kitejiri ikenkithatzi Jesoshi janta othapyaaki inkaare iitachari Jenejareete. Iiteetziro eejatzi Karireeya. Itsitachonchoeteeya-paakani atziripaeni, ikowaeyakini ikemero iñaani Tajorentsi. ² Ikanta Jesoshi iñaakiro apite pitotsi janta othapyaaki. Tekatsi otetantyaawoni: riraga shiryaatatsiri ikiwatziro ishiryamento iñaaki.

³ Rotetaka Jesoshi ipitoki Shimo, ikantakiri:

—Shimo, potyaantero eechonkiini niyankyaani pitotsi.

Ari ijeekakotaki, riyotagaeyakirini piyoteen-charipaeni othapyaakininta. ⁴ Ithonkantakawori riyotagaeyakirini, ikantakiri Shimo:

—Piyaate janta ojaanaatakinta, pishiryaate.

⁵ Rakanakiri:

—Iyotaanari, nokitejitakowitaka noshiryaatzi inkaaganki, tekatsi naaneente eechonkiiniroña. Iroñaakakya pikantakinaka, aritaki niyaataki noshiryaataate eejatzi.

⁶ Ikantaka ishiryataatzi: raaperotaki osheki shima monki, monki. Yeekitaki ishiryamentoki, rooteentsi otzijagaanakimi. ⁷ Ikaemawakotakiri iyempiyaminthari jeekatsiri paashiniki pitotsi ikantziri: “Pipoke pamitakoteeyenani”.

Roojatzi ipokakotanteeyapaakani, rote-takotakiri terori, terori; yeekitapaaki apite pitotsiki, roowiteenchami otsitsiyanakimi. 8-10 Ikaatzi osheki shima raaki, antawo ikenkithashiryaakotanakawo okaatzika iñaakiri; Peetero eejatzi ikimiteeyakani iyempiyaminthari: riraga Jantyaako eejatzi Jowa. Rirotaki itomi Sewereeyo. Itsipatapiintari Shimo ishiryaaatapiintziri shima. Rotziwerowashitanakari Peetero Jesoshi, ikantanakiri:

—Nowinkatharite, potsipareena. Tee nokameethaperotzi naaka, eero pitsipatana.

Rakanakiri Jesoshi:

—Eero pithaawantana. Eenitatsi nokaman-temiri: eerokataki shiryaawitariri shima, omaanta iroñaaka eero pishiryaataneeri shima, inta paapatziyakaapiinteeyaarini atziripaeni Tajorentsi.

¹¹ Ikanta raatakoeyapaani, roojatzi rookaeyan-tanakawoni ipitopaeni, ishiryaaamentopaeni, maawaeni. Royaateeyanakirini Jesoshi.

Retsiyatakoteeri Jesoshi patheenkar

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Paashiniki kitejiri janta nampitsiki ari ijeeki Jesoshi roojatzi ipokantapaaka shirampari pathaaperotatsiri: othonkakiri ipathaawo. Iñaantapaakariri Jesoshi, rotziwerowashita-paakari, ikantziri:

—Nowinkatharite, tema eeniro pitajorenka: pikowakirika petsiyatakotena, aritaki pimatakiro.

13 Roojatzi rowaankantawakawo rako rirori, ipampitawakiri. Ikantziri:

—Nokowaki. Petsiyatakotee.

Intsipaete opeyanaka ipathaawo. 14 Roojatzi ikantanakiri:

—Eerowa pikamantakotana. Apatziro piyaatanaki janta ñaanakowenantatsiriki, poñaagapaeyaari riyotantyaari etsiyatakoteemi. Pimonkaatero ikantakirini Moeseeshi: “Paanakiniri ñaanakowenantatsiri pipira itayeniri Tajorentsi riyoteeyantyaarini atziripaeni etsiyatakoteemi”.

15 Omaanta eekiro riyaatatyee ikamantakoeyakirini Jesoshi. Oshekiniroña atziri riyaaashiteeyawitakarini raapatziyarimi, eejatzi osheki ikowaeyawitani retsiyatakotantyaaririmi.

16 Omaanta riyaaatanaki rirori janta tekatsinta atziri ipanko, ikenkithatakayeri Iriiri.

Retsiyatakoteeri Jesoshi kijopookitatsiri

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 Paashini kitejiri riyotaantee Jesoshi pankotsiki. Ari ijeekayitakini okaakini warijeeyopaeni eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: ipoñaayitanakani osheki nampitsikipaeni, janta Karireeyaki, Joreeyaki, eejatzi poñaayitaneencharini Jerojareeki. Tema eenitatsi itajorenka Awinkatharite imatantawori retsiyatakotantzi. 18 Okaakitapaaki shiramparipaeni, ramakoeyakirini kijopookitatsiri. Ikowaeyawitakani raanakirimi janta ijeekakinta Jesoshi, omaanta tekatsi ikinakaanakiri, rotzikagaeyakirini atziripaeni. 19 Tekatsi ikini ikyaapaaki, rootaki rateetakaanakariri

opatziitoki pankotsi. Rothataakotakiri imoontakiro ijeekakira Jesoshi, roojatzi royiitakotakiri kijopookitatsiri. ²⁰ Riyotawakiri amakiriripaeni raapatziyeeyakarini, rootaki ikanantawakariri:

—Niyompari, ari nopeyakotemiro kaari kameethatatsi pantawitari, aritaki nowawijaakotemi.

²¹ Ikantaka ikenkithashireeyanakani warijeeyopaeni eejatzi iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: “Tee okameethatzi iroka: iitajorentsitashitaka. Apaniroeni Tajorentsi rowawijaakotantzi”.

²² Omaanta riyotakotakiri Jesoshi ikenkithashireeyarini riroripaeni, roojatzi ikanantanakari:

—¿litaka pikenkithashiryaantari pajankaneki: “Iitajorentsitashitaka”? ²³ Aririka nokanteri irika: “Netsiyatakoteemi iroñaaka, pikatziyatziyawae-tanaki”, tema ari potsikanatanakyaari. Eerorika imatziro ipiriinta, ari pishirontawentanakina naaka. Omaanta ari kameetha pikantanaki tekatsi shirampari materoni rowawijaakoteri atziri kaari kameethatatsi rantziri. Kameetha pikante. Tema piitashiwitaka nokantashitari: “Nowawijaakotemi, eero nokijawentzimiro kaari kameethatatsi pantziri”. ²⁴ Nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Nokowaki piyoteeyeni eenitatsi notajorenka, eejatzi nomatakiro nokamintheeri antzirori kaari kameethatatsi, nowawijaakoeyerini.

Roojatzi ikanantanakari kijopookitatsiri:

—Iroñaaka nokantemi: pikatziyanaki, paaneero pimaamento, piyaatee pipankoki.

²⁵ Iñeeyawakirini ikatziyanaa, raaneero imaa-mento, jatane ipankoki. Ikantanaki:

—Ariwee, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

²⁶ Ari rotsikanateeyanakarini atziripaeni, ikan-teeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi, ipinkatharitaperotzi. Tee añaaapiintziro iroka añaaakirika iroñaaka.

Royaatanakiri Rewii Jesoshi, tema rirotaki piy-otawitanariri pinkathari iyorikite

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Roojatzi ishitowantanaa Jesoshi, roojatzi iñaantapaakari Rewii, riraga piyotayitziniriri atziri iyorikite, ipantyaariri pinkathari. Ijeeki janta pankotsiki ipiyotapiintzirira koriki, rojankinatapiintzinta. Ikantapaakiri:

—Thame poyaatanakina.

²⁸ Ipakaanakiro rojankinatakotayitzirini koriki, rookanakiro maawaeni, ikatziyanaka, royaatanakiri Jesoshi. ²⁹ Riraga Rewii raanakiri irira eejatzi riyotaanewo janta ipankoki. Roojatzi ikaemakaantakiri paashinipaeni piyotziniriri pinkathari iyorikite, eejatzi paashinipaeni atziri, rowakagaeyakarini. ³⁰ Ipokapaaki warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikiñaanikowentakiri rirori: ikantakiri riyotaanewo:

—Pamineritya Jesoshi: itsipateeyakarini piyotziriri iyorikite oroomajatzi, rowaeyani, imiriiyini. Eeniro eejatzi paashinipaeni

kaari kameethatatsini. Tee okameethatzi itsipateeyaarini rowakagaeyaarini.

³¹ Ikantawakiri riraga Jesoshi:

—Riraga kaari mantsiyatatsini tee ikoyi aawinantatsiri raawinteri. Intakya mantsiyatatsiri rirotaki kowatsiri. ³² Tee riro nopokashitziri kameethatzinkari omaantakya nopokashitziri riraga kaari kameethatatsi, riyotanteeyariri Tajorentsi eejatzi raapatziyari.

Rootaki ikantziriri rirori warijeeyopaeni.

Rojampitakiri ñaanakowenantatsiri: “ǵlitaka kaari itzitanta piyotaanewo?”

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ikantakiri warijeeyopaeni Jesoshi:

—Pamine, itzitapiinta riyotaanewo Jowa, eejatzi ikenkithatakaapiintziri Tajorentsi: eejatzi ikimiteeyakarini riyotaanewo warijeeyo. Omaanta riraga piyotaanewopaeni pashi tee itzitawo; inta rowapiinteeyani, rirapiinteeyini.

³⁴ Rakanakiri:

—Aririka raye shirampari iina, ikaemaeyerini isheninkapaeni ikimoshirewenteeyantyaaririni. Aririka rareeteeyakyaani, ǵarima itziteeyapaakyaani? Ero. Eejatzi naari, nokaateeyirini iroñaaka niyotaanewopaeni: ǵlitaka notzitakaantyaariri? ³⁵ Rooma

rookaeyaneerini isheninka aatsiri iina, roojatzikya itziteeyantanakyaani. Eejatzi nokimiwitaka naari: aririka iinja nokame, ari rowashiretakoeyanakinani niyotaanewo, roojatzikya itziteeyantanakyaawoni rirori.

³⁶ Eejatzi roshiyakaawentziri iroka; ikantziri: “Eejatzi, eenitatsirika atziri iithaari owakirari,

eero itzijagaero owawatawo eechonkiini rowawatantanyaawori antyashipawopooki imaatha. Aririka powawatatero, eero omonkaatawakaana. Eejatzi pikiwerorika aminthamawotanakyaarika owakirari, eejatzi eekiro iyaatanakitye oshipaanaki itaworipooki. ³⁷⁻³⁸ Tema apyaaganantawo owakirari pyaarentsi imashiki owakirari, roojatzi ashirikakotantakyaawo eero apaatanta. Aririka oshimowanaki oshinchaatanakirika, otapiyaperotakiri imashi. Rirorika owakirari, eero ipejakotzi, eejatzi eero apaata oowaa. Roorikami apyaaganantyaawomi pyaarentsi itawori imashi, tema itapiyamootzitanakirika itonkanaki: pooo. Tzijaanaki, eejatzi apaatanakya pyaarentsi. ³⁹ Tema aririka ireeyeroni itaworyaateentsiri pyaarentsi, eero akoyiro irero owakirari”.

6

Ikantawakaanteeyakawoni kitejitatsiri saawaro

(Mt. 12.1-9; Mr. 2.23-28)

¹ Apaani saawaro, ikinanaki Jesoshi teriikomashiki, itsipatanakari riyotaanewopaeni. Irirapaeni ithatyaayitakini apaanipaeni okithoki teriiko, ramirokakitakiro, okaankikitanaki okithoki, rowaeyakawoni. ² Iñeeyakirini warijeeyopaeni, ikantakiri:

—Tee okameethatzi iroka pantziri. Tema iroka saawaro, kitejitatsiri amakoreeyantarini, eero atayaantawo iroñaaka. ¿Itaka panantakawori?

³⁻⁴ Rakanakiri Jesoshi:

—Tema tee piñaananeentziro rojankinatako-teetakiririni Iraviiri. Aantakariri itasheni eejatzi itsipateeyarini. Eenitatsi janta ipankomawoki Tajorentsi paa riwetsikaetziniriri irira. Apaniroeni rowaeyawoni ñaanakowenantatsiripaeni, tee oshinetziri Iwaperite Tajorentsi paashinipaeni royaawo. Omaanta rashironkaantawitakari, aantawitakariri itashe Iraviiri, rootaki ipantakariri paa riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, eejatzi ipaeyakirini maawaeni oyaateeyiririni. Ñaakiro, tema tee ikowakayiri rowashironkaeya itasheyi.⁵ Nopoñaaka jenokinta, nopokapaaki jaka kipatsikika, nokoñaatapaaki: tema naaka kantatsini oetarika anteri saawaroki.

Retsiyatakotakiri kijopookiwakori
(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Paashini saawaro riyatane janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni, ikyaapaaki riyotaantapaaki irirapaeni. Ari ijeekaki janta shirampari kijopookitatsiri rakopero. ⁷ Rotsikanaperotakari iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni, ikowaki riyoteri aririka retsiyatakotante saawaroki, ikantakotantyaariri iwinkathariteki: “Noñaakiri Jesoshi rantakiro kaari kameethatatsi”. ⁸ Omaanta riyotakiri Jesoshi ikenkithashireeyakarini. Ikantanakiri kijopookiri rako:

—Pipoke, pikatziyapae jaka niyankika.

Roojatzi ikatziyantana, riyatashitakiri.

⁹ Ikanteeyakirini rirori:

—Iroñaka nojampiteeyemini. ¿Oetaka kameethatatsiri anteeyerini saawaroki? ¿Kameetharinima akaminthayeri atziri? Teerika okameethatzi, ¿pikowatziima owashironkaeri? ¿Kameetharinima owawijaakoteri atziri? Teerikama okameethatzi, ¿pikowatziima owamaeri?

¹⁰ Ramineeyakirini Jesoshi, imaeriyakini. Roojatzi ikanantanakari:

—Powaankaero pako.

Roojatzi rowaankantanakawo, kameethataneerako. ¹¹ Omaanta ikijaperoeyanakani ñaanakowenantatsiripaeni. Ikantawakaeyanakani:

—¿Tsika akanterika owamaakaanantyaariri?

Riyoyaantakariri Jesoshi riyotaanewopaeni
(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Paashini kitejiri riyataki Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakaantyaariri Iriri. Ari ikitejitakotakaakiri ikenkithatakayiri. ¹³ Ikaemaeyakirini oyaateeyakiririni, riyoyaanteeyakaririni ¹² riyotaanewopero. Ikowaki rotyaanteri iinja ikenkithatakotantyaawori iñani Tajorentsi, rootaki iitantariri rotyaantanewo Jesoshi. Iroka iwaeropaeni: ¹⁴⁻¹⁶ Shimo (eejatzi iitziri Jesoshi Peetero), Antereeshi (riraga rirentzi Shimo), Jantyaako, Jowa, Jiripi, Waritoromee, Mateeyo, Tomashi, Jantyaako (riraga itomi Arijeeyo), Shimo (riraga kathaaperotzinkari antayitzirorini oetarikapaeni), Joorashi (riraga rirentzi Jantyaako) eejatzi Joorashi karyootejatzi (riraga aakaanterini iinja Jesoshi). Rootaki iwaeropaeni riyotaanewo riyoyaakiri Jesoshi.

17 Roojatzi roerinkapaa janta okameetha-patheetyeenta. Ipiyotakanta osheki riyotaanewopaeni, eejatzi osheki paashinipaeni atziri: ipoñeeyakani Joreeyaki, Jerojareeki, Tziiroki, eejatzi Shirooki. Ojeeki Tziiro eejatzi Shiroo inteena, janta othapyaaki antaworoña inkaare. Riyaatashiiyakirini Jesoshi ikemijanteeyawakirini, eejatzi ikowaeyakini retsiyatakoeyeni maawaeni mantsiyaripaeni. 18 Rowawijaakoeyakirini kyaantariripaeni kamaari. 19 Ikowaeyakini maawaeni ipampiteeyapaakirini, itajonkakowenantyaariri retsiyatakotantaneeyaari imantsiyatakira.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi kimoshireteeyat-sirini

(Mr. 5.1-12)

20 Riraga Jesoshi ramineeyanakirini riyotaanewopaeni, ikantakiri:

—Aririka pashironkaawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ipinkathariwentee-eemini Tajorentsi. 21 Aririka pikoyi pantero oetarika ikowakaakimiri irira, pikimoshirete: aritaki ramitakotakimi pantero. Aririka powashiretawitakya iroñaaka, pikimoshirete: aritaki ikimoshiryakagaemi rirori iinja.

22 Aririka ikijeeyemini atziripaeni panantawori okaatzi ikowakaakimiri Tajorentsi, eerorika ikowaeyimini itsipateeyimini, imaninteeeyem-nirika ikantemi: “Tee pikameethatzi”. Eejatzi ikijanteeyemironirika paapatziyanaka, omaanta ikimoshiryakayemi Pawa. Tema nopoñaaka naaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika.

23 Aririka ikijeeyemini, pikimoshireperote, pikanteeyeni: “Kameethawee”. Tema aritaki kameetha ipinaperotemi Pawa jenokinta. Kyaaryo riraga itakaantaworini ikijeeyakirini riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi paeraniperoroña.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi ashironkaachani iinja

24 Eenitatsi paashini eejatzi ikantakiriri Jesoshi: —Omaanta riraga ashaagantachari, ikimoshirewentziro rowaagawo iroñaaka: monkaataka, rowashironkaeya rirori iinja. 25 Eejatzi rowashironkaeyani iinja riraga kimoshirewenteeyawitaworini iroñaaka rowanawopaeni, tema ari iñaakiro iinja itashe.

Rowashironkaya iinja shironteeyacharini iroñaaka: iinja rowashireteeyanakaani eejatzi riragaeyaani. 26 Aririka iroñaaka iñaaperoeyemini maawaeni atziri, iinja osheki pashironkaeya: tema riraga itakaantaworini paerani iñaaperoeyashitarini riraga amatawiteeyiririni.

Ikwaki Jesoshi anintaperoteri kijayiteerini (Mt. 5.38-48; 7.12)

27 Eejatzi ikanteeyakirini riraga Jesoshi: —Pikemijanteeyawakinani nokantemiri: pinintaperoteri eeroka kijeeyimirini, pikaminthayeri. 28 Pamaneri Tajorentsi ramitakoeyerini maawaeni kanzimateeyakimirini, eejatzi maawaeni kijeeyimirini. 29 Aririka ipajawootemi, pishineteeyaari ipajawootemi eejatzi jakakiroka. Aririka raapithatemi pipewiryakogo, piperi paashini piithaari eejatzi.

³⁰ Aririka ramanakotemiro oetarikapaeni, piperi. Aririka raapithatemiro powaagawo, eero pikowakoteeri eejatzi. ³¹ Aririka pikowaki ikaminthayemi paashinipaeni, eejatzi eerori pikaminthayeri irirapaeni. ³² Apatzirorika pinintaperotashiteeyarini maawaeni nintaperoeyimirini eerori, tema monkaataka okaatzika pantakiri: tekatsi ikantya ipinatemi Tajorentsi. Tema riyotzitari riraga kaari aapatziyariri rirori inintaperoeyakirini riraga nintaperoeyiririni rirori. ³³ Eejatzi okimitaka roori: apatzirorika pineshironkatashityaari neshironkapiintzimiri eerori, tema eejatzi monkaataka okaatzika pantakiri. ¿Itaka pikoyiri ipinatemiri Tajorentsi? Eejatzi riraga kaari aapatziyari Tajorentsi ikamintheeyirini kamintheeyiririni rirori. ³⁴ Aririka pikowaki roepiyeemi pipakiriri atziri, tema monkaataka: ¿pikenkithashiryaaakama ipaemi eejatzi Tajorentsi? Tema eejatzi ipakiriri riraga kaari aapatziyari irira oetarikapaeni, eejatzi ikowaki roepiyeeniri okaatzi ipawitariri. ³⁵ Rootaki nokanantakimiri pineshironkaeyerini eeroka kijeeyakimirini, pikaminthaante, pipashitayityaarini ashironkaenkari: eero pikenkithashiryaa aririka imatero roepiyeemi. Aririka pantero iroka, aritaki ipinataperotakimi Tajorentsi kameetha, eejatzi itomintaperoeyemini. Tema kameetha ipinkathariwenantzi rirori janta jenokinta. Kyaaryo ikamintheeyakirini piyaathateeyawitaririni, riraga kaari kameethateeyatsini. ³⁶ Ineshironkataperotantzi Tajorentsi: eejatzi pikimitakoeyaarini eerori pineshironkatante.

Eero pikantawentziri paashinipaeni
(Mt. 7.1-6)

³⁷ Eekiro riyaatatyee ikantakiri Jesoshi:

—Eero pikantakowentashitari atziri, eejatzi eero pikantashitari: “Eeniro rantani”, ikantzimikari Tajorentsi: “Eeniro pantani eerori”. Eero pikijawentziri atziri rantayitzirini inta pikaminthayeri: panterorika iroka eero ikijawentzimirowo riraga Tajorentsi pantayitzirini eerori, inta ikaminthayemi.

³⁸ Aririka pipayiterini ashironkaenkari koetyeemotayitaririni, eejatzi ikimiteemi rirori Tajorentsi: ipayitemironi maawaeni koetyeemotayitakimirini eerori. Noshiyakaawentemi: tee ithañaaaneentawo ipaperotemi; inta kameetha rotenakero, ipatzitakotero, rowintaaperotero, ranonkayitakaaneentakawo ipashitemiri. Omaanta aririka eechonkiini pikaminthaante, eejatzi eechonkiini ikaminthayemi eerori. Aririka pikaminthaantaperote osheki, eejatzi osheki ikaminthaaperoetemi eerori.

³⁹ Roojatzi roshiyakaawentakiririri Jesoshi, ikantakiri:

—¿Arima imatakiro kaari kokichaatatsi rakathateri ikaateeyinira paashini kaari kokichaatatsi itentawakaya? Eero imatziro: eenitatsirika omoo jaga, tema ari ipariyeeyakini.

⁴⁰ Apaani riyotaanewo tee ranaakotziri iyoteeriri riyoperote. Omaanta aririka ithonkakiro rishi-tooryataperotaki, aritaki ikimitakotanakyaari iyoteeriri. ⁴¹ ¿Itaka pikijawenantariri pisheninka rantayitzirini? Piyotakotawakyaata eerori aamaashitya eerokarika maperotakirori

kaari kameethatatsi, eeniro osheki pantani. Okimitaka pikantawitakaririra pisheninka: “Otyaakyaatakimi opaneki kipatsi”, omaanta eerori, eeniro tyaakyaatakimiri antawo inchapanki, konompyaatoteencharira pokiki.
⁴² Okameethatzima pikanteri: “Ajaatya, nosheninka, nagaemiro pityaakyaawo”. Tema piyotakotya eenitatsi inchapanki otzikaakimiri eerori pokikira. ¿Tsika pikantyaaka paanteeyaanariri ityaakyaawo pisheninka? ¡Pamatawitantaki! Pikowawitaka pikimitakotyaarimi kameethaperotzinkari. Ñaakiro, pityaawo pookiro eerori antawowa inchapanki konompyaatoteencharira pokikira, roojatzi paminaperotaneerika, ari pamitakoteri pagaeniri ityaakyaawowa pisheninka rokikira rirori.

Inchato kameethari eejatzi inchato kaari kameethatatsi
 (Mt. 7.17-20)

⁴³ Eenitatsi paashini roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantakiri:

—Aririka okameethate inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori okameethataki. Rooma teerika okameethatzi inchato, eejatzi okimitzitaka okithoki roori tee okameethatzi.
⁴⁴ Aririka añero okithoki inchato ayotzi tsika okantari inchato roori. Tema rootaki ayoteeyantaworini inchato rooperori, aririka okameethate okithoki. Aririka pikowaki pithote chochoki, ¿arima piyaataki janta kawanaki? Eero piyaatzi, tema piyotakiro tee okithokitantawo komashiki kawana; eejatzi

okimitzita tsikontochee eero okithokitziro oowa.
⁴⁵ Aririka akenkithashireero kameethatatsiri,
 akenkithatayiteroni kameethatayitatsirini.
 Aririka akenkithashireero kaari kameethatatsi,
 akenkithatakotayiteroni kaari kameethatatsi.
 Tema añawaetantakityaawo akenkithashiryaayi-
 tarini.

*Owatzikantakari apite pankotsi inashitachari
 kipatsi*

(Mt. 7.21-29)

⁴⁶ Eekiro riyaatatyee ikantakiri Jesoshi:

—¿litaka pikantashiwaetantanari:
 “Nowinkatharite”? Tee pikemijantaperotana.

⁴⁷ Iroñaaka noshiyakaawentemiri tsika
 ikantari aapatziyanari. Ikemawakiro noñaani,
 ikemijantaperotanakiro: ranteeyakironi

maawaeni nokantakiriri. ⁴⁸ Ikimitakarini
 atziri wetsikirori ipanko. Ikiyashiperotakiro
 inthomaenta, royaankakiro tzinkamintsipanke
 ityaakitakotakiro kameetha, kijoperotanaki.

Okantaka opariyaperotaki inkani roojatzi
 amaanitantapaaka iña. Otatsinkawitapaakawo
 antawo amaani, omaanta tee aawiyiro: rooma
 kijoperotaki kameetha tzinkamintsipanke.

⁴⁹ Omaanta riraga kaari kemijantaperotanari
 ikimitakari shirampari wetsikawitachari ipanko,
 tee ikiyashitaperotziro inthomaenta, eejatzi tee
 ityaakitakoperotziro kameetha. Okantaka osheki
 amaanitapaaki iña roojatzi otyaantanakawo
 ipanko ayitanakiri, tee añagaero.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

7

*Retsiyatakotakiri Jesoshi ronampiri kapitaano
(Mt. 8.5-13)*

¹ Eejatzi ipiyanaa Jesoshi janta Kaperinawooki.
² Janta nampitsiki ari ijeeki kapitaano. Rirotaki oroomajatzi, kaari joriiyo. Ikantaka imantsiyataki ronampiri, roowiteencha ikamemi. Riraga kapitaano osheki inintaperotziri ronampiri. ³ Ikemakotakiri Jesoshi itajonkantaki, roojatzi rotyaanantakariri aataperoteenchari joriiyopaeni ikantakiri:

—Pikamantakiteri Jesoshi ipokanakiita jaka retsiyatakotakitenari nonampiri.

⁴⁻⁵ Ikantaka rareeteeyapaakarini, ikantaperoeypaakirini:

—Piyaatashiteri. Ikameethaperotzi riraga kapitaanonta, osheki ininteeyakaeni aaka joriiyopaeni. Riwetsikakaantakaeniro pankotsi apiyotantapiintyaari. Okameethatzi petsiyatakoteniri ronampiri.

⁶⁻⁷ Roojatzi royaateeyanakirini. Okaakitapaaki inampi, itonkiyotawakari paashini rotyaantanewo kapitaano. Ikamantapaakiri, ikantziri:

—Eenitatsi iroka ikantakiri nowapitaanote: “Nopinkathataperotakimi, rootaki kaari niyaatanta notonkiyotemi. Rooma naaka tee nokameethatzi, rootaki kaari nokowanta pipoke nopankokika. Niyotaki pikowakirika petsiyakoteri nonampiri, aritaki retsiyatakotee.
⁸ Eejatzi naari eenitatsi kantanari oetarika nanteri, eejatzi nokimitzita naari nojoraarote eenitatsi nomperateeyakarini. Nokanteririka

joraaro: ‘Piyaate’, ari riyaatanaki. Nokanteririka: ‘Pipoke’, ari ipokanaki. Eejatzi nokimitziri nonampiri rirori, aririka nokanteri: ‘Iroka panteri’, ari rantakiro”.

⁹ Ikemantawakawori Jesoshi okaatzi ikantakaantawakiriri, ari rotsikanatanakari. Roojatzi ipithokashiteeyantanakarini oyaateeyakiririni, ikanteeyanakirini:

—¿Pikemakiroma iroka ikantakirika riraga oroomajatzi? Tekatsi noñe nojoriiyotzinkarite apaani kimitakotyaarini rirori: osheki rameentakina.

¹⁰ Roojatzi ipiyanteeyanaani rotyaantanewo kapitaano ipankoki. Iñaapaatziiri ronampiri, etsiyatakotanee.

Rowañagaeri Jesoshi kamawiteenchari janta Nayiikinta

¹¹ Paashini kitejiri riyaatanaki riraga Jesoshi janta Nayiiki, itsipateeyakarini ronampiripaeni eejatzi osheki paashini oyaateeyiririni.

¹² Rokaakinteeyapaakawoni nampitsi, roonthaakowentakari inatakoetapaakiri kaminkari, ikitateeterimi. Rinirowa kamaki roori oemi, eejatzi apintzite otomi tekatsi paashini. Oyaatakowentakiri otomini, otsipateeyarini osheki onampijatzi.

¹³ Iñaantawakawori Awinkatharite, osheki retakotawakawo, ikantawakiro:

—Eero piraakotari pitomi.

¹⁴ Riyaatashitakiro kajo inatakotanteetakariri, ipampitapaakiro. Ikatziyakaapaakari natakotziriri. Ikantakiri Jesoshi kamaentsiri:

—Ewankari, pipiriintee.

15 Roojatzi ipiriinantanaa, ikotyaatanaka; ñaawaetanee. Roojatzi ikanantawo riniro:

—Irika pitomika añaanee.

16 Rotsikanateeyanakawoni atziripaeni iñaanteeyawakawoni, ithaawaeyanakini, ikanteeyanakini:

—Tema ikameethaperotaki Tajorentsi. Rotyaantakaeniri kamanantzirorini iñaani. Kyaaryo, itajonkawentakae, ikaminthagaeyirini aapatziyeeyaririni.

17 Roojatzi ikemakoeyantakaririni maawaeni joreeyajatzi, eejatzi othotyaanaka ñaagantsi paashinikipaeni nampitsi.

Irira Jowa Kaawoshitantatsiri rotyaantakiri riyotaanewo Jesoshiki

(Mt. 11.2-6)

18 Ikanta ikemakotakiri riraga Jesoshi riyotaanewopaeni Jowa, riraga kaawoshitakotziniriri Tajorentsi. Riyaatashiiyakirini, ikamantapaakiri rantayitakirini rirori. Riraga Jowa, ikaemakiri riyotaanewo apite. 19 Roojatzi rotyaantakiri Awinkathariteki, ikantawakiri:

—Piyaatakite Jesoshiki, pojampitakiteri pikanteri: “¿Eerokama Rotyaantaneewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma paashini naamagaeyaarini?”

20 Ikanta rareeteeyapaakarini rirori, ikantapaakiri:

—Rotyaantakina riraga Jowa, ikantana: “Pojampitakiteri Jesoshi: ‘¿Eerokama Rotyaantaneewo Tajorentsi naamagaeyakarini? ¿Eeniroma paashini naamagaeyaarini?’ ”

²¹ Omaanta tee rakawakiri rirori, inta rantzi retsiyatakotayitzirini osheki mantsiyatayitat-sirini, eejatzi rowawijaakotayitakirini osheki kyaantariri kamaari rajankaneki. Eejatzi raminakaayiteerini osheki kaari kokichaatsini.

²² Roojatzi ikantakiri riroripaeni:

—Iroñaaka pipiyanee pikamantapaeri Jowa okaatzira pikemakinari eejatzi piñaakotakinari nantziri. Pikamantapaeri naminakagaeyakirini riraga kaari kokichaawitacharini, nokatziyatziy-atakagaeyakarini riraga kijopookiwiwacharipaeni, netsiyatakotakagaeyakirini riraga pathaawitacharipaeni, nokemakagaeyakirini riraga amashitachari inthomaenta ikempita eejatzi nopiriintayitaneerini kamawiteen-charipaeni. Eejatzi niyotakagaeyakirini owashironkaawitacharipaeni tsika ikantya rowawijaakotanteeyaariri riraga Tajorentsi.

²³ Riweshiryaakaanakimi maawaeni kaari theenkanari naaka.

*Irira Jesoshi ikantzi: “Ikameethaperotaki Jowa”
(Mt. 11.7-15)*

²⁴ Ikanta ipiyeeyanaani riraga rotyaantanewo Jowa, omaanta eeniro ijeekanaki Jesoshi ikenkithatakagaeyanakirini piyotawentakariri. Ikenkithatakotanakiri riraga Jowa, ikan-teeyanakirini:

—Paerani piyaatapiintzi janta tekatsinta atziri ipanko pikemijantapiintziri rirori.
¿litaka piyaatashiteeyantakitaririni?
¿Rootakima piyaatashitariri pikemijanteri ñaawaetashitachari? Tee iñaawaetashita.

²⁵ ¿litaka piyaatashitantaperotariri piñeeri?

¿Piyaatashitantakitariri piñaakitizirima atziri kithaatawori owaneenkatachari kithaarentsi pinaperotachari? Teewee. Pamine, riraga kithaatawori owaneenkatachari isheninkatakari pinkathari, riweshiryaaawentawo rowaagawo jeekatsiri ipankoki pinkathari. Omaanta riraga Jowa tee ikimitakotari rirori. ²⁶ Ajaatya, pikamantena: ¿iitaka piyaatashitakitiziri? ¿Riroma piitziri kamanantzirori iñaani Tajorentsi piyaatashitantakitariri? Tema kyaaryo ikamanantziro, omaanta ranaakoperoeyakirini paashinipaeni kamanantzirori iñaani Tajorentsi. ²⁷ Tema piyoteeyironi riraga Tajorentsi ikenkithatakotzitarini rirori Iwaperiteki paerani, ikantzitakinari: “Notyomi, notyaanteri iinja jewatemini ikenkithatakaapaakiri joriyopaeni, ikanteri: ‘Pikenkithashireeyaani, piyeeki kameetha, eero pantziro paashini kaari kameethatatsi, paamayari Awinkatharite, kaakitaki’ ”. Kyaaryo, rirotaki riraga Jowa Kaawoshitantatsiri ojankinatakotziteetakirini paerani. ²⁸ Tema ranaakoeyakirini irira maawaeni paashinipaeni kamanantatsiri: imatakiro maawaeni ikowakaakiriri Tajorentsi, rootaki iñaaperotantakariri irira ikameethatzi. Omaanta iñaaperotaperotakiri kameetha Tajorentsi maawaeni ipinkathariwentaperoeyirini.

Ñanakowenantatsiri itheenkaeyakirini Jowa ee-jatzi Jesoshi

(Mt. 11.16-19)

²⁹ Ikanta ikemaeyakirini osheki atziri ikan-takiriri Jesoshi. Ikemantakariri, ikanteeyanakini: —Kyaaryo, tema ikameethaperotaki Tajorentsi.

Eejatzi ikaateeyakirini kemaeyakiririni riraga piyotayitziririni iyorikite eekiro iperi oroomajatzi, tema ikaawoshitakotayitawakinirini Tajorentsi Jowa chapinki. ³⁰ Omaantakya riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantayitzirorini Iwaperite Tajorentsi tee ikowaeyini ranteniri rirori ikowakaawitariri: tema tee riyaaatashitziri Jowa ikaawoshitakotantyaariri rirori. Eejatzi tee inimotziri ikantawitariri Jesoshi. ³¹ Ikantzi eejatzi:

—¿Iitaka noshiyakaawenteniriri irika-paeni kaari raapatziyantana? Tee ikoyi ikenkithashiryaaneentya. ¿Iitaka ikimitakari?

³² Iirira noshiyakaawenteeyerini eentsi, ñaathawaeteeyacharini pankotsiki okaankiityeera. Ipoñaanaka apaani ikantanakiri: “Apaniroeni nojonkawaetawita omaanta tee poyaatana, tee pomampaawaeta. Nowashiretakotawitari kamaentsiri, omaanta eeroka tee pitsipateeyanani powashiretakoeyaarini”.

³³ Ñaakiro, riraga Jowa itzitapiintaka, tee ririro kachaja eejatzi paashini shinchaari, eekiro pikanteeyatziini: “Eenitatsi iyamaarite pinkakaakiriri, rootaki kaari rowaperotanta, eejatzi kaari rirantawo shinchaari”. ³⁴ Omaanta naaka nopoñaaaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, roojatzi nowapiintawita eejatzi nirapiintawita. Omaanta eekiro pikanteeyatziini: “Irinta owaagatzinkari, shinkitzinkari. Itsipatapiinteeyakarini piyotapiintziniriri oroomajatzi iyorikite, eejatzi itsipatapiinteeyakarini paashinipaeni kaari kameethatatsini”. ³⁵ Omaanta nokantemi:

“Riyotzi Tajorentsi ari okameethataki maawaeni ikowakaakinari; eejatzi maawaeni aapatziyanari, riyotaki okameethataki ikowakaakinari Pawa”.

Riyaataki Jesoshi ipankoki Shimo riraga warijeeyo rakiyoteri

³⁶ Ikanta apaani warijeeyo iwaero Shimo, ikantakiri Jesoshi:

—Pipoke nopankoki, owaeyaani.

Rakanakiri:

—Jee, kaakitakina.

Ikanta riyaaateeyanakini, ijeekapaaki jeekamentotsiki. ³⁷ Ari ojeeki tsinani jaka nampitsiki antapiintawitawori kaari kameethatatsi. Okemakotakiri Jesoshi, rowatya jaga ipankokinta warijeeyo, iyaatashitakiri oñaakiteri. Aakotanakiniri kajankaari. Ro aakotantanakanari mapi kitamaari imokaetziri.

³⁸ Ojeekimotapaakiri okaakini iitziki Jesoshi. Iraaperotapaaka, opitenkantakari oyaaki iitzikira, oshetantanaari oeshi. Roojatzi othoyitzitanakiri iitzi, eejatzi ojeetantakari kajankaari iitziki. ³⁹ Iñaantawakawori riraga warijeeyo, ikenkithashiryaanaka: “Rirotakima Rotyaantanewo Tajorentsi, ari riyotawakiromi iroka tsinanika opampitakiri, eejatzi eeromi ishinetawomi opampiterimi iitziki”. Tema osheki antapiintziro kaari kameethatatsi. ⁴⁰ Omaanta riyotakiri Jesoshi okaatzi ikenkithashiryaakari, ikantakiri:

—Shimo, eenitatsi nokantemiri.

Rakanakiri:

—Ajaatya, iyotaanari, pikantenatya.

⁴¹ —Noshiyakaawentemiri. Eenitatsi shirampari ikaatzi apite ireewitziriri. Apaani rireewitziri 500 tenaaryo, paashini rireewitziri 50 tenaaryo. ⁴² Irika apiteka atziri ireewitantatsiri tee imatziro ipinakowenteeya ireewitantatsiri. Ikantaka riraga rireewiteetziri iñaakirira tee imatziro ipinateeri, rootaki ikanantakariri: “Iroñaaka nokoyi netakotemi, eero pipinataana pireewiwitanaga, ikaanteekaata. Apaani rireewitawitakari eechonkiini, omaanta riraga paashini rireewitaperotawitakari. Pikantena: ¿ninka inintaperoetanakirika ashitariri iyorikite?”

⁴³ Rakanakiri:

—Naamaashitya riraga ireewitaperotawitakariri, tema rirotaki ikaminthaaperotakiri kameetha.

Ikantanakiri:

—Kyaaryo okaatzi pikantakinari.

⁴⁴ Roojatzi raminantanakawo Jesoshi tsinani, ikantziri Shimo:

—Ñaakiro, inkaaganki nokyaapaaki jaka pipankokika, omaanta tee paakameethatawakina: tema tee pipawakina iña noki-wantapaakyaaworimi noetzi. Omaanta tsinanika, okiwantapaakinawo oyaaki noetziki, eejatzi oshetantakinawo oeshi.

⁴⁵ Piwethatantanari, tee pithowootana, omaanta roori, onintanintaatakiro noetzi. ⁴⁶ Tee pijeetantanawo noetoki iyeenka, omaanta iroka, ojeetantakinawo noetziki kajankaari.

⁴⁷ Pamine, eeniro antayitawitakarini osheki kaari kameethatatsi omaanta nokaminthaakiro, eero nokenkithashiryakoteero antayitzirini:

tema rootaki onintaperotantakinari. Aririka nokaminthayeri antayitawitaworini eecheonkiini, eecheonkiini inintashiretakina rirori. Omaanta nokaminthaaperoteririka osheki eejatzi inintaperotzitenana osheki rirori.

⁴⁸ Roojatzi ikantawakiro tsinani:

—Eeniro pantayitawitakarini, omaanta eero nokijantzimiro, eero nokenkithashiryaako-teemiro eejatzi.

⁴⁹ Eeniro ijeekaeyakini owaeyeencharini, ro-jampitawakagaeyanakani:

—¿Tsikama iitayaarika irika, ipeyakotakaan-takanawori antzirori kaari kameethatatsi?

⁵⁰ Omaanta Jesoshi eekiro riyaatatzi ikantziro roori:

—Pameentakina, rootaki pawijakotantaari. Piyateee kameetha, piweshiryaaperotaneeeya.

8

Oyaateeyakirini Jesoshi tsinani amitakopiin-teeyiririni

¹ Roojatzi Jesoshi ikinakinayitanakini nampit-sikipaeni. Ikenkithatakagaeyakirini atziri, ikamanteeyakirini:

—Rooteentsi ipinkathariwenteeyemini Tajorentsi.

Kijokiro rowakiri riyotaanewopaeni, ikaatzira 12, ² eejatzi oyaateeyakirini tsinanipaeni. Tema apaanipaeni roori ikyaantawitakawo kamaari, eejatzi paashinipaeni omantsiyatashitawitaka omaanta retsiyatakoeyeeroni Jesoshi. Owaero apaani tsinani Mariiya makaraarajato. Ikaatawita kamaari jeekantawitawori 7. ³ Eejatzi

paashini oyaatziriri, owaero Jowaana, iina Kooja. Riraga Kooja, rirotaki amitakotziriri pinkathari Eroreshi. Eejatzi oyaatakiri Sosaana, eejatzi paashinipaeni tsinani. Iroka tsinanipaeni amitakopiinteeyakirini Jesoshi, opapiinteeyakirini koetyeemotakariri.

Roshiyakaawentziniri ookakitzirori okithoki teriiko

(Mt. 13.1-23; Mr. 4.1-20)

⁴ Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekini atziri, roojatzi roshiyakaawenteeyakinirini ookayitzirorini okithoki teriiko, ikanteeyakirini:

⁵ —Riyaataki shirampari rookakitziro okithoki teriiko owantsiki. Apanipaeni pariyapaentsiri awotsiki: raatzikayitakironi anashitayitacharini, ikanta ipokaeyapaakini konthawopaeni rowaeyapaakawoni, ithonka-paakiro pariyapaentsiri. ⁶ Paashinipaeni pariyapaentsiri mapimashiki. Oparithawitanaka eechonkiini, omaanta tee ashepathatakoperotzi, rootaki ojampishitantanakari, intsipaete okamaeyanakini. ⁷ Paashini okithoki opariyapaaki kitocheemashiki: oshookawitanaka, omaanta anaanakiro kitocheepaeni, rootaki okamantanakari. ⁸ Omaanta paashini opariyapaaki kameethariki kipatsi: oshookanaki kameetha, okithokitaperotanaki osheki.

Rootaki roshiyakaawenteeyakiniririni. Roojatzi ishintsithatanakiro ipaante, ikanteeyanakirini:

—Eenitatsirika pikempita pikemantari, powayempitaperotyaawo iroka nokantakimirika.

⁹ Rojampiteeyakirini riyotaanewopaeni:

—¿Oetaka kantakotachari poshiyakaawentziri inkaaganki?

¹⁰ Rakanakiri:

—Eerokataki aapatziyariri Tajorentsi, rootaki ikowakaantakimiri irira piyoteeyeroni eeroka kaari riyoteeyini paashinipaeni atziri kaari aapatziyariri. Eeroka niyotakaakimi tsika ikanta Pawa ipinkathariwenteeyakimini. Omaanta noshiyakaawenteeyakinirini paashinipaeni: ramineeyawityaani irirapaeni, omaanta eero riyotakoperotziro oetarika iñaawityaari; ikemaeyawityaani, omaanta eero riyotakotziro ikemaeyawitakarini.

¹¹ Rootaki iroka noshiyakaawentzimiri: rowaga okithoki oshiyakaawentzirori iñaani Tajorentsi. ¹² Iroka awotsi opariyantawitapaakari okithoki oshiyakaawentziri kemaeyawitawakaworini iñaani Tajorentsi: ipokapaaki kamaari, rookakagaeri ikenkithashiryaawitakawowa iñaani Tajorentsi. Tee ikowakayiri raapatziyari eejatzi rawijakote. ¹³ Rowaga mapipookiteentsiri opariyantawitapaakari okithoki, oshiyakaawentakiri atziri weshiryaawentawitanakawori iñaani Tajorentsi, inimotawitakari. Omaanta tee ikyaaryoowentziro: aririka opomeentsitzimotakari raapatziyari, roojatzi rookantaneeyawo. ¹⁴ Iroka kitocheemashi opariyantawitapaakari, oshiyakaawentakiri kemaeyawitakaworini iñaani Tajorentsi, omaanta

ikenkithashiryaaapiintziro rantapiintziri,
 iweshiryaaawentawo owaagawontsipaeni,
 eejatzi ikowaki ikimoshirewentshityaawo
 oetarikapaeni kaari kameethatatsi. Rat-
 sipetashitakawo ikemawitawo iñaani Tajorentsi:
 tee raapatziyawo kameetha, tee rantaperotziniri
 rirori ikowakaawitariri. ¹⁵ Omaanta iroka
 okameethatzi kipatsi oshiyakaawentziri
 atziri kemaperotawakirori iñaani Tajorentsi.
 Ikyaaaryoowentaperotanakiro kameetha
 raapatziyaperotanakawo, ikameethashiryaaanaki
 rajankaneki. Rirotaki antaperotzirori maawaeni
 ikowakaakiriri Tajorentsi. Tema riyotaakiri
 paashinipaeni iñaani Tajorentsi.

Roshiyakaawentakiniri Jesoshi ootamentotsi
 (Mr. 4.21-25)

¹⁶ Eenitatsi paashini roshiyakaawentakiniriri
 Jesoshi riyotaanewo, ikanteeyakirini:

—Aririka oonthoteri ootamentotsi
 amineeyantyaarini, ¿arima ataapatakotakiri
 kantziriki? ¿Arima amanakiri tsikarika?
 Okameethatzi owakoteri jeñokiini okoñaatantyaari
 oetarikapaeni. Rootaki imatantapaakyaawori
 kyaapaentsirira iñaapaakiro oetarikapaeni
 jeekatsiri inthomaenta. ¹⁷ Okimitaka iroka
 iinja okoñaatanaki maawaeni amanayitawitarini
 iroñaaka riyoteeyanakironi maawaeni okaatzi
 anteeyakirini. ¹⁸ Paamayawowa okameethatzi
 pikemaperoyawakinani piyoteeyanteeyarini.
 Eechonkiini piyotaki iroñaaka, omaanta
 aririka pikemaperotena, nothotyeyemironi
 niyotakaaperoeyemini. Aririka piitakaashiwita
 piyotzi, eero pimatziro paapatziyawo

niyotaawitakimirika, eejatzi ari pipeyakotakiro okaatzi piyotawitari eechonkiini: tekatsi piyotzimaetaneeya.

Riyaataashiteeyakirini isheninkapero Jesoshi iñeeri

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Okantaka iyaatashitantanakari Jesoshi riniro, otsipateeyanakarini rirentzipaeni. Rareeteeyapaakani pankotsiki janta ijeekakinta rirori, omaanta tekatsi ikantapaakya rontsirokaeyapaakyaarini: rookagaeyakirini oshekipaeni atziri. ²⁰ Ikamanteetakiri Jesoshi:

—Okowapaakimi piniro, eejatzi pirentzipaeni. Ojeekapaaki janta inkokironta.

²¹ Omaanta rakanakiri:

—Ninirontakawo maawaeni aapatziyaper-oeyakaririni Tajorentsi, maawaeni antaper-otziniriri ikowakaakirori. Eejatzi maawaeni aapatziyariri riroteeyakini yeeyipaeni, choenipaeni.

Romaerintakiro Jesoshi tampyaa eejatzi omoe-tonkaari inkaare

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² Paashini kitejiri rotetanaka Jesoshi pitotsiki, itsipateeyakarini riyotaanewopaeni. Ikantakiri:

—Thame amontyagaeyaneeni intatsikeronta inkaare.

²³ Ikantaka riyatakoeyawitanakani, aakotanakiri tampyaa. Jatakotaki niyankyaani, ari janta opataki pitotsi imaanaki Jesoshi. Roojatzi omapokaeyakirini antawo tampyaa, otetaatapaakawo iñaa pitotsiki, rooteentsi

itsitsiyakoeyenimi. ²⁴ Roojatzi ikaakantanakari riyotaanewopaeni ikantakiri:

—¡Iyotaanari! ¡Pipiriintel! ¡Rooteentsiwee atsi-siyakoteeyeni!

Ari itzinaanaka, roojatzi rojantzikaantakawo tampyaa, ipeyeero omoetonkaari: opeyaperotanaa kameetha. ²⁵ Ikantziri riyotaanewo:

—¿Litaka kaari pameenteeyantanani?

Ithaawanteeyanakarini, eejatzi rotsikana-teeyanakarini. Ikantawakagaeyanakani:

—¿Ninkama irika? Omaerintakirori tampyaa, eejatzi omoetonkaari: ipeyeero. Tee añaaapiintziri kimityaarini irika.

Rookaeniri Jesoshi atziri iyamaarite
(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶ Ipoñaanaka Jesoshi Karireeyaki, roojatzi rareetapaaka intatsikeronta: janta Karaaraki.

²⁷ Raatakotapaaka, rayiiteeyapaakini kipatsiki. Iñaapaakiri atziri kyaantawitariri kamaari: ojamanitaki ijeekamerikitzi tee ikithataawo iithaari. Tee ijeeki pankotsiki, inta ikinakinamerikitzi janta kaminkarimashiki. ²⁸ Iñaantawakariri

Jesoshi, rotziwerowashitawakari, roojatzi icheraakaantanakari iyamaarite ipaantekira shirampari, ikantakiri:

—¿Litaka poñashirenkantanari? Niyotawakimi: eerokataki Itomi Tajorentsipero jeekatsiri jenokinta. Eero powashironkaana.

²⁹ Rootaki ikaemantanakari, ithaawantawakari Jesoshi, riyotaki kamaari rotyaantatyeeri. Riraga shirampari ojamanitaki ijeekantakari kamaari,

ikinakaapiintziri tsikarikapaeni. Roojotapiinteetawitari rakoki eejatzi iitziki karenathaki, omaanta osheki ishintsitakaakiri kamaari, ithatyaakiro karenatha roojotanteetayitaririni. Aririka ithatyaanakiro, ishiyakaanakari kamaari janta teenta ijeeki atziri. ³⁰ Rojampitakiri Jesoshi:

—¿Oetaka piwaero?

Rakanakiri:

—Nowaero Oshekyaanzi.

Rootaki iitantakari Oshekyaanzi ijeekantakari inthomaenta oshekini kamaari. ³¹⁻³² Ari ijeeki janta tyonkaarikiini osheki chaancho rowaeyani. Riraga kamaari ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eero potyaanteeyanani jaawikinta otsitenikaakitzi inta nokowaki potyaanteeyenani janta chaanchoki, nokyaantapaakyaari rirori.

Ikantanakiri:

—Piyaateeyeni.

³³ Roojatzi rookaeyantanaarini shirampari, ishirinkashitanakari chaanchopaeni, roojatzi ishiyeeyantanakani riroripaeni ipariyeeyanakini impeetaki, ipiinkaeyapaakini inkaareki, motoririri, motoririri. Tsitsiyeeyapaakini maawaeni.

³⁴ Riraga shentawitariri chaancho iñaantawakariri, ishiyeeyanakani janta nampitsiki ikamanteeyerini isheninka eejatzi jeekaeyatsirini owantsiki. ³⁵ Roojatzi ipokaeyantanakani atziri ramineri riraga kyaantawitakariri kamaari, oetarika awijimotakiriri. Iñaapaatziiri, tekatsitane, tee ishinkiwentanaa, ijeekae kameetha Jesoshiki. Ikithaataawo imaatha,

kenkithashiryaaperotanaa kameetha iroñaaka. Ithaawanteeyapaakarini. ³⁶ Riraga ñaaperotakiriri ikamanteeyawakirini maawaeni inampijatzi okaatzi rantakiri Jesoshi, ithotyaawakiniri. ³⁷ Osheki ithaawaeyanakini maawaeni nampitawori jaga. Rotyaanteeyeerini Jesoshi, ikantziri:

—Piyaatee, eero pipokae eejatzi.

³⁸ Omaantakya riraga kyaantawitakariri ka-maari ikantawitakari Jesoshi:

—Nokowaki noyaataneemi.

Omaanta ikantziri:

³⁹ —Eero poyaatana. Aritaki pijeeki, piyaatee pipankoki. Pikamanteeyapaerini pinampijatzi-paeni ikaminthaakimiri Tajorentsi.

Roojatzi riyaaatantanaa, ikinakinayitanakini nampitsiki, ikamanteeyakirini inampijatzipaeni:

—Piñaakina: osheki ikaminthagaana Jesoshi.

Retsiyatakoteero Jesoshi ojokaatzirori iraa eejatzi ipiriinteero rishinto Jaero

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Roojatzi ipiyantanaa Jesoshi, imontyaanaawo inkaare. Royagaeyakirini osheki atziri, raakameethateeyawaerini.

⁴¹⁻⁴² Itonkiyotawakari shirampari iitachari Jaero: rirotaki jewatakaantatsiri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. Rotziwerowashitapaakari iitziki Jesoshi ipinkathatantapaakariri, ikantapaakiri:

—Thame nopankoki, rooteentsi okame nishintyo.

Apinto rishinto, okaataki ojarentsite 12. Roojatzi royaatanakiri, rawitsinagaeyanakirini

oyaateeyanakiririni. ⁴³ Oyaatanakiri eejatzi tsinani ojokaatzirori iraa, okaatakotaki 12 ojar-entsite ojokaatakiro. Osheki raawintawitakawo; othonkakiri oorikite aawintakaanantari. Omaanta tekatsi materoni etsiyatakoteroni.

⁴⁴ Okinashitapaakiri itapiiki opampitzitakiri iithaari okaatapaakira, roojatzi opeyantanaa iraa. ⁴⁵ Roojatzi ikantanaki Jesoshi:

—¿Ninka pampitzitakinawori noethaari?

Ikanteeyanakini paashinipaeni:

—Tee nopampitzitzimiro piithaari.

Roojatzi ikantanakiri Peetero:

—Iyotaanari, pamine, ikaateeyini atziri osheki rinkiteeyakimini, rawitsineeyakimini. Eekiro pikantanakitzi: “¿Ninka pampitzitakinawori noethaari?”

⁴⁶ Omaanta royiikiitakari rirori:

—Eenitatsi pampitzitakinawori. Okamantakina notajorenka: eenitatsi notajonkakowenteri.

⁴⁷ Iyotanaki tsinani tekatsi okantya omanapithateri opampitzitakirira iithaari. Ompetatanaka, iyaatashitanakiri, otziwerowashitapaakari, okantapaakiri:

—Naakataki antzitakimirori piithaari, rootaki netsiyatakotantaari nojokaawitawoni niraa.

Ikemaeyawakironi maawaeni atziripaeni.

⁴⁸ Ikantakiro Jesoshi:

—Tsinani, pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari. Piyaatanee kameetha pipankoki, pikimoshiretanee.

⁴⁹ Eenirowa ikenkithawaetakayiro tsinani, areetapaaka paashini ikaateeyinira ijeeki Jaero ikamantapaakiri:

—Kamanaki pishinto. Eero poñaashirenkantari iroñaaka iyotaantatsiri riyaate apankoki.

⁵⁰ Ikemawakiri Jesoshi, roojatzi ikanan-tanakari:

—Eero pikantashiryaa. Aririka pameentena, ari añaagae pishinto.

⁵¹ Ari rareteeyapaakani pankotsiki. Ikantzi Jesoshi:

—Eero eeroka pikyeeyapaeni: intakya rirori kyaatsini Peetero, Jowa, Jantyaako, iri, eejatzi iniro, ari ikaate.

⁵² Eeniro riraakoeyakawoni osheninkapaeni, rowashiretakoeyakawoni. Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eero piraakoeyawoni: tee okamaperotzi, inta omaatzi.

⁵³ Ishirontawenteeyanakarini, tema riyoteeyakini kamaperotaki. ⁵⁴ Roojatzi roerikawakotapaakiro, ishintsithatapaakiro ipaante, ikantzi:

—¡Ewankawo, pipiriintanee!

⁵⁵ Roojatzi opiriinantanaa. Ikantakiro iniro:

—Pipero owanawo oyaata.

⁵⁶ Ashitaanitachari ari rotsikanatanakari ikan-tanaki:

—¡Pamine! ¡Imatakiro ipiriintziro kaminkawo!

Omaanta ikantakiri Jesoshi:

—Eerowa pikamantakowaetana iroñaaka okaatzika piñaakiri.

9

*Rotyaantakiri Jesoshi riyotaanewo
ikenkithatakagaeyerini atziri
(Mt. 9.35-38; 10.5-15; Mr. 6.7-13)*

¹ Ipiyoteeyakirini Jesoshi riyotaanewo
12, imatakagaeyakirini itajorenkaki,
itajonkakowenantyaariri paashinipaeni,
ikanteeyakirini:

—Nokowaki pookakaakowenteeyerini
atziri kyaantawitariri iyamaarite, pimateri
pookeri maawaeni kamaaripaeni, eejatzi
petsiyatakoeyerini maawaeni mantsiy-
atayitatsirini. ² Iroñaaka piyaateeyeni.
Pikinakinayitanakini, pikamanteeyerini
atziri: “Rooteentsi ipinkathariwenteeeyemini
Tajorentsi”. Eejatzi petsiyatakotayiterini
mantsiyayitatsirinipaeni. ³ Nokantemi, tekatsi
paanaki: eero payi paashini pimaatha,
pikotzi, pithaate, powanawo, piyorikite,
pipewiryaaakogo, apatziro pikithaatarika.

⁴ Ninkarika aakameethatawakimini ari
pijeekapaaki. ⁵ Eerorika raakameetha-
teeyawakimini jeekatsiripaeni, powaaganakya,
eejatzi potekakontatanakya piitzikira
riyotantyaari eero pipiyashitari eejatzi.
Pikanteeyanakirini: “Iroñaaka tee pikemijantana,
ari rowashironkaemi Tajorentsi iinja”.

⁶ Roojatzi riyaatanteeyanakani, ikinayitanakini
nampitsikipaeni. Ikamanteeyakirini atziri tsika
ikanteeyaka rawijakotanteeyaari. Eejatzi retsiy-
atakotayiteerini mantsiyatayitatsirini.

Riraga Erooreshi ikowaki iñeeri Jesoshi
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ Ikanta riraga pinkathari Erooreshi ikemakotakiri rantayitakirini Jesoshi, itajonkantayitakini. Tee riyotzi oetarika ikenkithashireeyaari. Ikan-teetayitzini: “Irira Jesoshitatsiri rirotaki Jowani: piriintaachari”. ⁸ Ikantayitzini paashinipaeni: “Roñaagantapaa eejatzi Iriiyashi”. Paashini kantayitatsirini: “Piriintaa paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi”. ⁹ Omaanta ikantzi Erooreshi:

—Nothatyaakaantakiri Jowani: kamataaki. Omaanta, ¿ninka irika akemakoeyakirini itajonkakowenteeyakirini atziripaeni? Nokowaki noñeeri.

Ikaatzi 5.000 shirampari ipakiri Jesoshi rowanawo
(Mt. 14.13-23; Mr. 6.30-46; Jowa 6.1-15)

¹⁰ Ikanta ipiyeeyanaani rotyaantanewo Jesoshi, ikamanteeyapaerini rantayitakirini. Rothatagaeyaneerini ragaeyaneerini riyotaanewopaeni janta Wetheeraki. ¹¹ Omaanta riyoteeyakini atziri jatanaki, roojatzi royaateeyantanakarini. Riraga Jesoshi riwethateeyawakarini riyotagaeyakirini tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenteeyakirini. Eejatzi retsiyatakoeyakirini mantsiyaripaeni. ¹² Okantaka otsiteniityaanaki, ipokashitapaakiri riyotaanewopaeni, ikanteeyapaakirini:

—Paminerotya, kaankiityaaki jaka. Potyaanteeyerini atziri iroñaaka nampitsikipaeni: raminantyaari imagaeyantyaarini eejatzi rowaeyantyaarini.

¹³ Omaanta ikantawakiri:

—Pipaeyerini eeroka rowaeyaarini.

Ikantanaki:

—Tekatsi nopayeririni. Pamine, okaataki jaka paa apawakooni, eejatzi apite mereto. ¿Pikowakima niyaateeyeni namanantakiteniri rowaeyaarini maawaeni irikapaeni? Eenitatsi oshekini atziri.

¹⁴ Aamaashitya ikaateeyini shirampari 5.000 ipiyoteeyakani. Ikantziri Jesoshi:

—Poejeekaeyerini maawaeni: pinashitay-ityaarini ikaatayiteni 50 piyotachani, eejatzi paashinipaeni ikaate 50. Eejatzi ikimiteeyakyaani maawaeni.

¹⁵ Ari ikanteeyakirini, roejeekaeyakirini.

¹⁶ Roojatzi roerikantakawo Jesoshi paa, eejatzi mereto. Raminanaki jenokinta, ikantziri Iriri: “Ariwee, Pawa, pipakinawo nowanawo”. Roojatzi ipantakari riyotaanewo, ikantakiri:

—Ajaa, poshirinkeniri riraga piyoteeyeen-charinira.

¹⁷ Rowaeyakani maawaeni, ikemaeyapaakani. Roojatzi raantayitaawoni tzimagaantapaentsiri, roteteero kantziriki. Okaatzi riyeekiteeri 12.

Ikantziri Peetero: “Eerokataki Jesoshi riraga Rotyaantanewo Tajorentsi”

(Mt. 16.13-23; Mr. 8.27-33)

¹⁸ Paashini kitejiri riyataanaki apaniroeni Jesoshi ikenkithatakaeri Iriri. Riyoshiitanakiri raanakiri riyotaanewoperopaeni 12. Roojatzi ro-jampitantakari:

—¿Litaka ikenkithashiryakoperotanari ajoriiy-otzinkaritepaeni? ¿Tsikama noetaperotaka naari?

¹⁹ Rakanakiri:

—Ikantayitzini apanipaeni: “Rirojatziita Jowani kaawoshitantawitacharini, piriintaacha”. Irira paashini ikantzi: “Rirojatziita Iriiyashini, oñaagantapaacha eejatzi”. Irira paashini ikantzi: “Rirojatziita paashini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi, piriintaachari”.

²⁰ Roojatzi rojampitantanakari rirori ikantanakiri:

—Omaanta eeroka, ¿tsika pikanteeyinika?

Rakanakiri Peetero:

—Eerokataki Rotyaantanewo Tajorentsi naam-agaeyakarini.

²¹ Omaanta ikantaperoyirini:

—Eerowa pathawayitawo pikamanantawaetzi, pikante: “Jesoshi rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi, riraga Owawijaakotantatsini”.

²² Kyaaryo, nopoñaanaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika omaanta osheki nokemaatsitya paata. Itheenkaeyenani aataperoteenchari, jewatayitziririni, ñaanakowenantatsiripaeni, iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ikanteeyenani: “Kaari irira Jesokirishito”. Rowamaakaantena, okaate kitejiri 3, nopiriintanee eejatzi.

Ikantzi Jesoshi: “Poyaataperoyanakinani: eero piperawenteeyawoni”

(Mt. 16.22-28; Mr. 8.32-38)

²³ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi maawaeni:

—Pikowaeyakinirika poyaataperoyanakinani, otzimatye pookaperoyanakironi oetarikapaeni inimoteeyawitzimirini eerokapaeni pantziri, inta maawaeni

kitejiriki pipomeentsiwenteeyaawoni
 nokowakagaeyakimirini naari, omawitya
 rowamaanteetemiro, omawitya ikijanteetemiro.
²⁴ Aririka pantawaetawentashitya eeroka
 iroñaaka, eero piyotaperotziri Tajorentsi, eejatzi
 eero pijeekimoteeri iinja. Rooma aririka
 pinintaperotena naari, eejatzi pipomeentsiwen-
 tayitenawoni nokowakagaeyimirini naaka, eero
 patsipetashitawo, inta piweshiryaaawentyaari
 iroñaaka Tajorentsi, eejatzi pijeekimotapaeri
 iinja. ²⁵ Omawitya pipiyotaperotawityaaworika
 osheki owaagawontsi jaka kipatsiki,
 omaanta pipeyakotakiririka Tajorentsi, eero
 piyaatzi jenokinta ijeekinta rirori. Tema
 patsipetashiteeyawitakawoni maawaeni
 pashiteeyawitakarini. Ñaakiro, tekatsi pikantya
 pipinateri Tajorentsi ijeekakaantemiri janta
 inampikinta. ²⁶ Tema naaka poñaachari jenokinta,
 natziritapaaki jaka kipatsikika. Eejatzi nopiyanee
 janta. Roojatzi iinja nopiyanteeya eejatzi
 jaka kipatsikika, notajorentsiperotapaaki:
 nokimityaari Pawa eejatzi maawaeni ronampiri,
 riraga kameethaperotatsiripaeni. Rootaki
 okameethatanteeyaari pikenkithashireeyaani:
 aririka pipashiwentakayena naaka iroñaaka,
 eejatzi aririka pipashiwentakayaawo noñaani,
 ari iinja nopashiwentakaapaemi eeroka
 aririka nopiyee. ²⁷ Omaanta kyaaryo iroka
 nokamantemiri, eero namatawitzimi: eerorika
 pikamita, piñaayitawakironi tsika ikanta Tajorentsi
 ipinkathariwenantzi.

Ipaashinitzimotakiri Jesoshi riyotaanewo
(Mt. 17.18; Mr. 9.28)

²⁸ Rootzimateentsi awijanaki apaani tominko riyaatantakari Jesoshi tonkaariki, ikenkithatakayiri Iriri. Raanakiri Peetero, Jantyaako, eejatzi Jowa. ²⁹ Eenirowa ikenkithatakaakiri Iriri, ari omapokashitapaaka ipaashinipootanaki, eejatzi oshipakiryaperotanaki iithaari, ohookyaakiri riraga ami-neeyakiririni. ³⁰ Romapokashitapaakari eejatzi apite shirampari, ikenkithatakaapaakiri Jesoshi. Riraga ayiitapaentsiri rirotaki Moeseeshini eejatzi Iriiyashini; ³¹ tee ikimitee akimiteeyanika aaka, ikameethaperotaki: ikimiteeyakarini jenokijatzi. Ikenkithatakaawakagaeyakani 3: ikenkithatakotakiro ikame iinja Jesoshi janta Jerojareeki. ³² Osheki ipochokyaayitawitanaka Peetero eejatzi itsipateeyarini, omaanta tee imagaeyini. Ramineeyakirini Jesoshi, ishipakiryaaiki, ikimitanakawo kitejiri. Eejatzi ramineeyakirini riraga itsipateeyakarini. ³³ Rooteentsi ipiyanee riraga apiteteentsiri, ikantziri Peetero:

—Iyotaanari, kameethataki pamakinaka jaka, noñeeyakimini. Iroñaaka nokowaki niwetsikemi 3 pankoshintsi: apaani pathi, apaani rashi rirori Moeseeshi, eejatzi apaani rashi rirori Iriiyashi.

Ikanta Peetero iñaawaetashitanaka, tee ikenkithashireeya oetarika iñaawaeteri. ³⁴ Omapokashitapaakari eenirowa ikenkithawae-teeyini menkori, otzikagaeyapaakirini, roojatzi ithaawaeyantanakani. ³⁵ Roojatzi ikemaeyakirini Tajorentsi, iñaawaetaki menkorikira, ikantanaki:

—Rirotaki irika notyomi nonintaperotanewo: pikemijanteeyawakirini.

³⁶ Roojatzi ramineeyantawitanaarini: tekatsi iñaanee, apatziro Jesoshi apaniroeni ikatziya. Ikanta imaneeyakironi okaatzi iñaakiri, ojamanitakotaki, tee ikamantawaetzi. Paatakya ikamantakoteeripa okaatzi iñaakiri.

*Retsiyatakoteeri Jesoshi eentsi ikyaantaw-
itakari kamaari*

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Okitejitanaki, roerinkaeyanakani, itonkiy-oteeyawakarini osheki atziri. ³⁸ Ikantawakiri apaani:

—Iyotaanari, pikaminthaaneenari notyomi napintzite, tekatsi paashini.

³⁹ Rowariyaapiintziri kamaari, ikaemakaapi-intziri. Rompetatakaapiintari, ishimore-takaapiintari. Rowashironkaapiintakiri: tee

rotsiparyaaneentari. ⁴⁰ Nokantawitakari piyotaanewopaeni retsiyatakoterimi, omaanta tee imatziri.

⁴¹ Rakanakiri Jesoshi:

—Eero imatziri: tema ari pikaateeyini pitheenkanteeyini, rootaki kaari imatantari kamaari; tema pikenkithashiryaaneenta.

Osheki neshiwentakimi notsipatakimi niyotagaeyawitakimironi iñaani Tajorentsi.

¿Tekiraatama piyotakoperoeyironi itajorenka Tajorentsi? Pamakinari pitomi jaka.

⁴² Rootaki iniyankitakaawitapaakari itomi, romapokashitanaka kamaari iparyaakaakiri kipatsiki, tereei, rompetatakaakari tonki,

tonki. Roojatzi rotyaanantaari Jesoshi kamaari, rowawijaakoteeri eentsi. Ikanteeri Iriri:

—Irika pitomi: awijakotee iroñaaka.

⁴³ Rotsikanateeyanakarini kameetha maawaeni atziripaeni, ikantawakagaeyanakani:

—Tema itajorentsiperotaki kameetha Tajorentsi.

*Rapiiteero Jesoshi ikamantakota ikame iinja
(Mt. 17.21-23; Mr. 9.29-32)*

Eenirowa rotsikanateeyakarini, ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

⁴⁴ —Pikenkithashiryaperotero iroka nokamantemirika. Eero pipeyakotziro. Nopoñaaka naaka janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta iinja aritaki raakaanteetakina.

⁴⁵ Omaanta tee riyoteeyawakironi ikantawitakariri. Tee ishinetziri Tajorentsi riyotakoeyawakironi. Ithaawanteeyakarini rojampiterimi oetarika ikantawitariri.

*Ikantziri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantyaari
ipinkatharitanteeyarini
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)*

⁴⁶ Roojatzi ikantawakagaeyanakani riyotaanewopaeni Jesoshi, raamagaeyakani, ikantzi:

—Jaka akaateeyinika: ¿ninka anaakotantaatsini ipinkatharitee? ¿Naakama pipinkathateeyeni?

⁴⁷ Riyotakotakiri Jesoshi oetaka ikenkithashireeyakarini. Ikaemakiri eentsi:

—Pipokanaki jaka okaakini.

48 Roojatzi ikanteeyantanakarini riyotaanewopaeni:

—Pamineri irika eentsi, aapatziyanari. Aririka petakotyaari irika eentsika, eejatzi petakotakina naari. Aririka petakotakina naari, eejatzi petakotakari otyaantakinari. Aririka petakotyaari paashinipaeni atziri, aritaki pipinkatharitaki iinja.

Retsiyatakotantaki paashini aapatziyariri Jesoshi

(Mr. 9.38-40)

49 Roojatzi ikanantakari Jowa:

—Iyotaanari, chapinki noñaakiri shirampari janta rowawijaakotayitakirini kyaantawitariri kamaari. Ikamantawitakina raapatziyimi, rootaki imatantariri rowawijaakotziri. Omaanta tee kijokiro rowaeyeeni aaka rootaki nookakaantakariri rowawijaakoteri kyaantawitariri kamaari.

50 Rakanakiri Jesoshi, ikantziri:

—Eero pithañaakotari. Irira tee ikijeeyeeni, tema rantakinawo nokowakaakiriri. Rootaki atsi-pateeyantakaririni.

Riraga jamaaryajatzi tee raakameethatziri Jesoshi

51 Rooteentsi areetya kitejiri riyaaatee Jesoshi jenokinta. Apatziro ipoñaanaka riyaaanaki Jero-jareeki. 52 Rotyaantakiri riyotaanewo, ikantakiri:

—Thame pityaawo janta Jamaaryaki, pamine ajeekanteeyapaakyaarini.

53 Ikanta riyataawitanaka, omaanta riyoteeyakirini jamaaryajatzi riyaatatye Jesoshi

janta Jerojareeki, rootaki kaari ishinetantawakari roojeekawakiri inampiki. Roojatzi ipiyantanaa, ikamantapaeri Jesoshi, ikantziri:

—Eero ishinetee amaye inampiki.

⁵⁴ Ikemantawakari Jantyaako eejatzi Jowa, ikantakiri:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nokanteri Tajorentsi itagaeyerini maawaeni jamaaryajatzi? Nokimityaari Iriiyashini paerani: itaakaan-takirini joraaropaeni kijeeyakiririni.

⁵⁵ Rookathatanakiri Jesoshi, ikantanakiri:

—Tee okameethatzi akijeri. Tee piyoteeyini eeroka tsika pikantakari: tee pikameethashiretzi.

⁵⁶ Naaka poñaachari jenokinta, natziritapaaki jaka kipatsikika. Tee ro nopokantya nowamaayiterini atziri, inta nopokantari nowawijaakoeyerini.

Roojatzi rowagaeyantanaani paashiniki nampitsi.

Riraga kowatsiri oyaateeyeririnimi Jesoshi

(Mt. 8.18-22)

⁵⁷ Ikanta ikineeyanakini awotsiki, itonkiy-otawakari shirampari, ikantawakiri Jesoshi:

—Nowinkatharite, nokowaki noyaataper-otanakimi, tsikarika piyaate.

⁵⁸ Ikantanakiri:

—Naaka poñaachari janta jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika nowawijaakotantyaariri atziri. Pikemijantawakiro iroka nokamantemiri: riraga otsitziniro eenitatsi imoo imaapiinantari, riraga jenokiweripaeni eenitatsi imaashi; omaanta naaka, tekatsi nopanko nomaantyaari.

⁵⁹ Roojatzi ikantakiri paashini atziri:

—Poyaatanakina eeroka.

Rakanakiri ikantzi:

—Nowinkatharite, nokowawitaka, omaanta ikamawakiita pawa. Aririka nokitatanakiri roojatzikya noyaatantanakimi.

⁶⁰ Rakanakiri Jesoshi:

—Eeniro ikaateeyini theenkantatsiripaeni, rirotaki kitaterini aririka ikamaki. Omaantakya eeroka, thame poyaatena pikamanteeyeriniita atziri tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenanteeyeerini.

⁶¹ Ikantziri paashini shirampari:

—Aritaki, nowinkatharite, noyaataperotanakimi: omaanta niteeyapaentyaariniita niwethateeyapaentyaariniita nosheninkapaeni.

⁶² Omaanta rakanakiri Jesoshi:

—Pithapaterorika kipatsi pipankiwae-tantyaari piwankiri, eero paminaminawaetzi tsikarikapaeni, eero otzipitzipiwaetantanaka pithapatakiri. Eejatzi okimitaka roori: pikowakirika ipinkathariwentemi Tajorentsi, poyaataperotena, eero pikenkithashiryapi-intziro panteero eejatzi pantapiintawitarini paerani.

10

Rotyaantakiri Jesoshi 72 kenkithatakaanteeyat-sirini

¹ Roojatzi rotyaanteeyakirini Awinkatharite os-heki riyotaanewopaeni reewateeyanakini, ikaateeyini 72. Ikantawakiri:

—Piyaateeyini nampitsikipaeni nokanteeyakimirini, apite pikantawakaayitanakyaani.

Eekiro nimpaeteemi iinja naari. ² Okimitaaka pankirentsi oshekiterika okithoki tekatsiperorika owiiteroni apaatanakya okithoki rooma tee roshekitzi owiiteroni. Eejatzi okimitaka iroñaaka eeniro oshekipero atziri kaari aapatziyana. Pamanapiinteri Awinkatharite rotyaanteeyantyaaririni osheki amitakotemini pikenkithatakagaeyerini atziri, riyaatanteeyaarini rirori jenokinta.

³ Pamine, osheki opomeentsitzimoeyemini, osheki rowashironkaeyemini theenkantatsiri: pikimityaari owisha, rojatekakari manitzipaeni. Iroñaakakya, piyaateeyini pikenkithateeyeni.

⁴ Eero paanaki pithaate, piyorikite, pijapatote. Aririka pitonkiyotawakyaari atziri niyanki, eero pikatziyakaari pikenkithawaetakayiri, omaanta pawijanakiri: apatziro powaanakiro janta nokantakiminta. ⁵ Tsikarika pijeekapaaki, pikanteri Tajorentsi ramitakoteri ashitawori ipanko raapatziyantenari ijeekantyaari kameetha.

⁶ Aririka raapatziyena, ari rawijakotee, ijeekantyaari kameetha. Rooma eerorika raapatziyana tee patsipetashitawo pikenkithatakayiri iñaani Tajorentsi: tema pantakiniri iroka nokantakimiri. ⁷ Tsikarika janta pijeekapaaki, aritaki pijeekaeyapaakini. Eero pikinakinayitzini pankotsikipaeni. Poyaawo oetarika ipawakimiri, eejatzi pirero, maawaeni. Okameethatzi ipawakimi oetarikapaeni koetyeemotakimiri: riraga atziri antawaetatsiri ikameethatzi ipineeteri.

⁸ Tsikarika pareetapaakya, aririka raakameethatawakimi, powapaakyaawo oetarika ipawakimiri.

9 Eenitatsirika mantsiyaripaeni, petsiyatakoeyerini. Pikamanteeyerini maawaeni: “Rooteentsi ipinkathariwenteeeyemini Tajorentsi”.
 10 Omaanta eerorika raakameethatawakimi paashinipaeni atziri, pikanteeyanakirini:
 11 “Pikemaeyawakinani: ikowawita Tajorentsi ipinkathariwentemimi, omaanta tee pikoyi. Tee paakameethateeyawakinani, eejatzi okimitaka, tee paakameethatawakiri Tajorentsi. Iroñaaka pashironkagaeyaani”.
 12 Rootaki nokowakiri pikamanteriri. Ñaakiro, paerani riraga joroomajatzini imaninteeyakirini Tajorentsi rootaki ithonkanteeyakaririni. Omaanta eerorika raapatziyeeyawakimini atziri iroñaaka, ari iinja ranaakotaperoteri joroomajatzini ikemaatsitaperoteeyaawoni osheki.

*Ikenkithatakotakiri Jesoshi piyatheeyakaririni
 (Mt. 11.20-24)*

13 Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Ashironkaamatsiterini korashiinijatzi eejatzi wetheerajatzi: osheki iñaakoeyawitakinawoni notajonkantapiintaki, omaanta tee raapatziyeeyawakinani. Rirorikami ñeeyakinanimi tziirojatzi eejatzi shiroojatzi, tema ari ikenkithashireeyaneeyanimi, rookaeyeeronimi kaari kameethatatsi ranteyirini. 14 Kyaaryootaki rowashironkaeyakirini Tajorentsi iinja tziirojatzi eejatzi shiroojatzi, rowashironkagaeyerini, omaanta rowashironkaaperoeyerini osheki korashiinijatzi eejatzi wetheerajatzi. 15 Eejatzi ikenkithashireeyawitakani kaperinawoojatzi riyateeyenimi janta jenokinta, omaanta eero

riyaateeyini inta riyaateeyeni janta paamariki jeekatsiri inthomaenta kipatsi ikemaatsityaawo. ¹⁶ Niyotaanewo, pikemaeyenani. Aririka raapatziyeeyawakimini atziripaeni, eejatzi naari raapatziyeeyakinani. Aririka itheenkaeyawakimini eerori, eejatzi ikimitzitakina naari itheenkaeyakinani. Eejatzi okimitaka, aririka itheenkaeyenani naari, tema itheenkaeyerini eejatzi riraga otyaantakinari. Iroñaakakya, piyaateeyeni.

Ari ikanteeyakani.

Piyeeyapaani riyotaanewo Jesoshi kaatatsiri 70

¹⁷ Ikantaka ipiyeeyapaani rotyaantanewopaeni Jesoshi, ikimoshireeyapaakini. Ikamanteeyapaakirini:

—Nowinkatharite, riyotakina kamaari naapatziyakimi, ikemijantaperotakina. Nomatakirikya notyaanteeyakirini.

¹⁸ Rakanakiri:

—Kyaaryo riraga Jatanaashi ipinkathariwentawitakari iyamaaritzinkarite, omaanta noñeeyakimini pimateeyakirini potyaantakiri kamaari eerori: iroñaaka niyotaki eero ipinkatharitaperotzi Jatanaashi, tema ramitakotakimi Tajorentsi panaakotantakariri kamaaripaeni. ¹⁹ Iroñaaka osheki notajonkawentakimi: okimiwitaka aririka paatzikawityaari maanki, eero rowamaemi; eejatzi riraga kironiro, tekatsi ikantemi. Eejatzi ikijawitemi riraga iwinkatharite kamaari, omaanta tekatsi ikantemi, tema notajonkakowentakimi.

²⁰ Kyaaryo potyaantayitakirini kamaari,

omaanta eero piweshiryaaawentawo iroka, inta pikimoshirewentaperoeayeroni piyaateeyeni jenokinta, tema rojankinateetakiro piwaero janta.

Ikimoshireperotaki Jesoshi

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Roojatzi riraga Jesoshi okimoshiretakaaperotakiri Ishire Tajorentsi, ikantziri Iriri:

—Pawa, osheki pikameethataki. Pipinkathari-wenteeyirini maawaeni jenokijatzi eejatzi maawaeni kipatsijatzi. Eniwitacha atziri iyotawitachari, riyotayitawitawoni oetarikapaeni, omaanta pimanapithatakiri piñaani: tee riyoteeyironi tsika ikantyaari rawijakotanteeyaari. Omaantakya piyotaaperoeyakirini riraga kaari iyoperowitachari: itheenkaeyawitakarini ijoriyotzinkarite omaanta pikowakaaperoeyakirini rirori riyote.

²² Roojatzi ikanteeyakirini piyotawenteeyakaririni:

—Rirotaki Pawa matakaakinawori maawaeni. Apaniroeni riyoperotana Pawa, tekatsi paashini iyoperotenani. Eejatzi nokimita naari, apaniroeni niyoperotziri, tekatsi paashini iyoperoterini: omaantakya ninkarika nokowakaakari noñaayeri, rirotaki yoterini Pawa eejatzi.

²³ Ipithokashitanakari rirori riyotaaanewopaeni, apaniroeni irira ikanteeyakirini:

—Piñeeyakinani eeroka nomatakiro kaari iñaapiinteeyini paashinipaeni atziri. Okameethatzi pikimoshirewentena, eejatzi ikimoshirewentena

paashini ñaayitanarini. ²⁴ Ikowaeyawitakani paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi iñeenami notajonkantayiteni, omaanta tee iñaana notajonkantayitzini. Eejatzi ikowaeyawitani iñeenami riragapaeni pinkatharitayitawitacharini. Eejatzi ikowaeyawitani ikemaeyenanimi, omaanta tee ikemaeyanani. Intakya eerokapaeni piñeeyakinani, pikemaeyakinani.

Ikowaperotzi Tajorentsi anintashireperoteri, eejatzi anintashireperoteri maawaeni atziri (Mt. 22.34-40; Mr. 12.28-34)

²⁵ Paashini kitejiri ipokashitakiri iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi rowaga rojankinarini Moeseeshi. Ikowawitaka ikompitakayaarimi Jesoshi, ikantawitapaakari:

—Iyotaanari, ¿tsika nokantyaaka nojeekantyaari jenokinta, nokanteetatyeeyaani?

²⁶ Ikantawakiri:

—¿Oetaka okantziri rojankinarini Moeseeshi? ¿Oetaka okantzimiri?

²⁷ Rakanakiri:

—Okantana: “Okameethatzi anintashireperoteriroña Tajorentsi maawaeni ajankaneki. Riro-taki Awinkatharite. Eejatzi kameetha akyaaryoowentero aapatziyaari. Eejatzi kameetha ak-enkithashiryaperotyaari tema ikameethaperotaki. Eejatzi paashini ikowaki Tajorentsi: akim-itaaka anintaa aaka, eejatzi akimiteri paashini-paeni atziri, anintaperoteriroña”.

²⁸ Ikantanakiri:

—Kyaaryooperotaki iroka pikantakirika. Aririka pimonkaatero iroka eerori, aritaki piieekae jenokinta pikanteetatyeeyaani.

Ikantakotziri jamaaryajatzi, neshironkatziriri joriiyo

²⁹ Omaanta riraga iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi tee inintashireperotziri maawaeni atziri, rooma ikowawita imaniromi. Rootaki rojampitantanakariri Jesoshi:

—¿Ninkama atziri nonintaperoyerini?

³⁰ Ikantawakiri:

—Noshiyakaawentemiro. Ikinanaki apaani joriiyo awotsiki. Ipoñaanaka Jerojareeki roerinkawitanaka taapiki rareetantyaami nampitsiki iitachari Jerikoo. Ikantaka niyanki awotsi romapokapaakiri apanipaeni koshintzi roerikapaakiri, shepik. Roojatzi raatonkoryaapaakiri, raapithatapaakiri iithaari, osheki ipajapajaatakiri tag, tag, tag. Roojatzi rookamerikitanakiri awotsiki, rawijanakiri. Rooteentsi ikamemi riraga owashironkaenkari. ³¹ Ikantapaaka ikinapaaki awotsiki ñaanakowenantatsiri, rirowitaka joriiyo eejatzi. Iñaawitapaakari rirori rowashironkagaetakiri, roshinampitapithatanakiri, tee retakotanakari. ³² Eejatzi ikimitaka irira paashini shirampari riraga icharineeteni Rewiini. Tema maawaeni irirapaeni ramitakotziri ñaanakowenantatsiri janta Tajorentsipankoki. Ikinapaaki awotsiki, iñaawitapaakari rirori, eejatzi roshinampitapithatanakiri, tee retakotanakari rirori eejatzi. ³³ Omaanta

ikinapaaki paashinijatzitatsiri atziri rirotaki jamaaryajatzí, roonanewo joriiyopaeni. Ikinapaaki iñaapaakitziiri rirori, roojatzí retakotantapaakari. ³⁴ Riyaatashitapaakiri raawintapaakiri, eejatzí roojotakotapaakiri rompojeetakirira. Eejatzí eeniro ramakiri iwoorote riraga jamaaryajatzí. Roojatzí raakiri rirori rowankitakiri iwooroteki, raanakiri janta ojeekinta pankotsi. Eejatzí janta kameetha inintashireperotanakiri raawintapaakiri. ³⁵ Okitejitanaki ikowaki riraga jamaaryajatzí riyaaate. Ikantanakiri ashitawori ipanko: “Ajaa, irika korikika. Nokowaki pikamintheeri irika shirampari. Tekirarika imonkaata koriki, paata nopinatapaemi paashini aririka nopiyee”. ³⁶ Ari ikaataki 3 ñaakiriri owashironkaenkari awotsiki. ¿Ninka atziri nintaperotakiriri?

Rootaki rojampitakiriri riraga Jesoshi iyoperowitawori rojankinarini Moeseeshi.

³⁷ Rakanakiri:

—Tema rirotaki riraga etakotakariri.

Ikantanakiri riraga Jesoshi:

—Eejatzí eerori, pikimityaari: pinintashireperoteri maawaeni atziri.

Jesoshi rareeteeyapaawoni Maarita eejatzí Mariiya

³⁸ Ari ikinanaki awotsiki Jesoshi, itsipateeyarini riyotaanewopaeni. Rareeteeyapaakawoni owaanini nampitsi.

Roojatzí janta oñaantawaari tsinani owaero Maarita, okantawakiri:

—Thame pijeekaeyeni nopankoki.

³⁹ Otsipatawo irento janta opankoki owaero Mariiya. Ojeekimotakiri Awinkatharite iitziki, okemijantawakiri, riyotaapaakirori.
⁴⁰ Rowaga Maarita, oshintsiwaetawakiniri onkotsitayitzinirini rowanawopaeni. Roojatzi iyaatashitakiri, okantapaakiri:

—Nowinkatharite, pamine, apaniroeni nonkot-sitayitzimironi poyaari. Rooma rowaga eentyo, tee amitakotana. Potyaantero amitakotenaata jaka.

⁴¹ Rakanakiro:

—Maarita, osheki pikenkithashiryaapero-takawo eeroka ponkotsiwaete owanawontsi, eejatzi powameethayiteroni oetarikapaeni. Osheki pikenkithashiryaakawo. Okameethatawita maawaeni iroka, ⁴² omaanta eenitatsi apaani kameethaperotatsiri: rootaki iyoyagaanantakari pirento roori, tekatsi kantawenteroni.

11

Riyotayiri Jesoshi riyotaanewo tsika ikantya ramaneri Tajorentsi

(Mt. 6.9-15; 7.7-11)

¹ Paashiniki kitejiri riyataki Jesoshi ikenkithatakayeri Ashitariri. Ithonkatapaakiro ikenkithatakayiri Iriri, roojatzi ikantapaakiri apaani riyotaanewo:

—Nowinkatharite, paerani riraga Jowani riyotaakiri riyotaanewopaeni tsika ikantya ikenkithatakayeri Tajorentsi. Eejatzi eeroka iroñaaka nokowaki piyoteena naari tsika nokantya namaneri.

² Ikantawakiri:

—Aririka pikenkithatakayeri, ari pikimitero iroka pikanteri:

Pawa, jeekatsiri jenokinta,
osheki pikameethaperotaki, nokowaki
pipinkathariwenteyenani, maawaeni.

Okameethatzi nanteeyemironi maawaeni
pikowakaakinari: nokoyi nokimityaari
ponampiripaeni jenokijatzinta ranteeyimironi
maawaeni pikowakaakiriri.

³ Pamitakotena maawaeni kitejiriki
eero okoetyeemotantana noyaari.

⁴ Eero pikijawentanawo kaari kameethatatsi
nantziri inta
pikaminthayena: tema naari nokamintheyirini
maawaeni
atziri. Eero pishinetziri kamaari rantakayenawo
kaari kameethatatsi.

*Pikowakotaperoteri Tajorentsi koetyeemotz-
imiri, aritaki imatakimiro*

⁵ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Pamine, niyotaanewopaeni, noshiyakaawen-
temiro. Aririka piyaatashiteri pitsipaminthari
tsiteniriki pinetheeri rowanawo. Pikantapaakiri:

⁶ “Tekatsi nopawakiriri niyompari owakira raree-
tapaaka. Nokoyi pipawakina nowakayaariri”.

⁷ Aamashitya ari ikantawakimimi: “Eero
poñaashirenkana, osheki nowochokini. Maawitak-
ina naaka, eejatzi neentsitepaeni, maawaeni.
Ashitaka ashitakontsi. Tekatsi nokantya
nopiriinte nopantemirori poyaari”. ⁸ Ñaakiro,
pitsipaminthari powawitari. Tee ikowawita
ipiriinte ipantemirori poyaari. Omaanta

eekirowa poñaashirenkiri roojatzi ipiriinan-tanakya, ipawakimiro poyaari pikowakotakiriri. Rooma tee ikoyi poñaashirenkapiinteri. ⁹ Eejatzi okimita, aririka pamanapiinteri Tajorentsi, ari ramitakotapiintakimi ipakimi koetyeemotzimiri. Pikowakotapiinteri aritaki piñaakiro koetyeemotzimiri. Pikenkithatakaapiinteri aritaki ikemakimi, imatakayemiro kameethatatsiri. ¹⁰ Kyaaryo, maawaeni amanapiintziriri Tajorentsi ari ramitakotakiri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kowakowapiintatsiri riyotaapiinteri iñaantyaawori koetyeemotariri. Maawaeni kenkithatakaapiintziriri ari ikemakiri kameetha imatantyaawori kameethatatsiri.

¹¹ Ñaakiro, ikowakotemirika pitomi owanawontsi royaari, ¿arima pipawakiri mapi? Ikowakotemirika shima royaari, ¿arima pipawakiri maanki? ¹² Aririka ikowakotemi iithoki tyaapa, ¿arima pipawakiri kitoniro? Eero pipawakiri, inta pipaperotawakiri kameethatatsiri royaari. ¹³ Ñaakiro, tee pikameethawitya eerokapaeni, omaanta piyotzi pineshironkatziri peentsitepaeni. Rooma irintapaeni Ashitakaeri jenokinta riyotaperotzi rirori ineshironkaperotee aakapaeni. Aririka pikowakoperoteri, rotyaantemiro Ishire amitakotemini.

*Ikanteetziri riraga Jesoshi rirotaki kamaari
(Mt. 12.22-32, 12.43-45; Mr. 3.20-30)*

¹⁴ Paashini kitejiri iñaakiri Jesoshi shirampari imajontzitakaakiri kamaari, ikyaantawitakari rajankaneki. Itajonkakowenteeri Jesoshi,

rowawijaakoteeri, roojatzi iñaawaetantanaa
eejatzi. Rotsikanateeyanakarini maawaeni
ñeeyakiririni. ¹⁵ Omaanta ikantayitzini
apaanipaeni:

—Ramitakotashitakari Jesoshi Wereshewoo: ri-
raga iwinkatharite kamaari, rootaki imatanta-
wori rowawijaakoteeri imajontzitakaakirira ka-
maari.

¹⁶ Ijeekaki paashini theenkiriri Jesoshi,
ikantziri:

—Ajaatya, pitajonkante, niyotantemiri kyaary-
orika pipoñaaka jenokinta.

¹⁷ Omaanta riyotakiri rirori
ikenkithashireeyakarini. Ikantziri:

—Aririka romanatawakagaeyaani atziri,
tema aritaki ithonkawakagaeyakyaani. Eejatzi
aririka ikijawakagaeyaani asheninka, tema
ari itsipareeyawakaanakyaani. ¹⁸⁻¹⁹ Eejatzi
okimita, aririka ikijeeyerinimi Jatanaashi
iyamaaritzinkarite, ¿tsika ikantyaari ipinkathari-
wenantyaariri? Eerori pikanteeyakini
iroñaaka: “Rirotaki Wereshewoo amitakotziriri
Jesoshi rowawijaakotantariri imajontzitakaeri
kamaari”. Rirorika amitakotenanimi
nowawijaakotziri imajontzitakaeri kamaari,
¿ninka amitakotziriri pisheninkapaeni
rowawijaakotantariri atziri kyaantawitakariri
kamaari? ¿Rirojatzima pisheninka eerori
kamaari? ²⁰ Omaanta imatakaakinawo Tajorentsi
nowawijaakotantakariri imajontzitakaeri
kamaari, piyoteeyantyaarini iroñaaka kijokiro
rowaeyakimini riraga Tajorentsi, ikowaki
ipinkathariwenteyemini.

21 Paashini roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantaki:

—Pamine, eenitatsirika shirampari shintsitatsiri ithatyaamento, ichekopite, maawaeni, tema ishentaperotziro ipanko. Eero ishinetziro ikoshiteeteri rowaagawo. 22 Omaanta ipokapaakirika anaakotapaakirini shintsitaperotatsiri, eero imatziro rotsinampaawakiri rirori oetarika ranantapaakyaariri. Tema ari raapithatapaakiri rowamaamentopaeni. Roojatzi ikoshitantanakyaari rowaagawo, ipaeyanagirini isheninkapaeni rirori. 23 Ikijeeyakinani maawaeni kaari inimoteeyirini nantero, rootaki rantawakaantanakari osheki atziri kaari raapatziyantaneena.

Ipiyawo eejatzi kamaari

24 Aririka ipakagaeri atziri kamaari, okameethatzi ipinkanakiri: rapiiteerikari eejatzi. Okimitaka iroka: ikinakinayitakini riraga kamaari janta ochempiki, ikowakowawita tsika ijeekantyaari. Omaanta teerika iñee ijeekantyaari, roojatzi ikenkithashiryaantanaawori ipoñaanakanta, ikante: “Nopiyaneeeta janta nopoñaaakanta”. 25 Aririka ipiyapae, iñapaeri shirampari kimitaka pankotsi, opishitaka eejatzi kameetha okaankiityaaki. 26 Roojatzi riyaaatantaka ikaemeri paashinipaeni iyamaaritzinkarite, ikaatzi 7. Maperori tee ikameethatzi riroripaeni. Ñaakiro, iroka pankotsi roshiyakawo kyaantawitariri kamaari. Aririka rapiiteeri ikyaanteeyari, roojatzi imaperotanteeya eero ijeekanee kameetha.

Ikantzi Jesoshi: “Ikimoshireeyakini maawaeni aapatziyanari”

²⁷ Ijeekaeyakini janta osheki kemaeyakiririni Jesoshi. Ocheraanaki apaani tsinani, okantzi:

—jTema okimoshirewentakimi piniro koñaatakimiri!

²⁸ Omaanta ikantawakiro:

—Jee, kyaaryo, omaanta ikimoshireper-oeyakini maawaeni kemaeyirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi raapatziyeeyari.

Ikowakotziri theenkantaniri Jesoshi itajonkante

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹ Eekiro ipiyotawenteeyatyaarini Jesoshi paashinipaeni atziri. Roojatzi riyotagaeyan-takarini, ikantziri:

—Tee pikameethateeyini. Pikowaeyawitani piñeeyenanimi notajonkanteemi eejatzi, omaanta eero notajonkantzi. Apatziro pikenkithashireeyaari Jonaashini piyotantyaari:

³⁰ paerani iniyakiri antari omani. Okaatzi 3 imaakotaki inthomaenta, roojatzi ishitowan-tanaa ipaanteki, riyaatantanaka riyoteeri niniweejatzi. Tema rotyaantakiri Tajorentsi. Ari nokimiteeya iinja naari piyoteeyantyaarini rotyaantakina Tajorentsi: tema nopoñaaka janta jenokinta natziritapaaki jaka kipatsiki. ³¹ Eejatzi rowaga iwinkathawoteni sheewajatzi, opoñaaka inteena kameetha, paashiniki kipatsi. Paerani opoñaaka inteena okemijanantariri Sharamooni. Okowaki riyotakaaperotero riyotaantziri. Pamine, nanaakoperotakiri naaka Sharamooni niyotzi, omaanta eeroka pitheenkaeyakinani.

Iinja, aririka ipiyoteeyerini Tajorentsi maawaeni kamatsiripaeni, ikanteeyemini: “Eenitatsi pantani: pitheenkakiri Notyaantanewo. Rooma roori rowaga iwinkathawoteni sheewajatzi, tema riro aapatziyakaakaworini okaatzi riyotaakirori Sharamooni”.³² Eejatzi ikimitaka riraga niniweejatzini: raapatziyakari Jonaashini. Ikenkithashireeyanaani, ipakagaeyeeroni kaari kameethatatsi ranteeyawitarini. Nanaakotziri naaka Jonaashini, omaanta eeroka tee paapatziyeeyanani. Iinja ikantemi Tajorentsi: “Raapatziyakarini niniweejatzini Jonaashini: omaanta eeroka, ¿iitaka kaari paapatziyantari Notyaantanewo?”

Ikenkithatakotziro Jesoshi ootamentotsi
(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Aririka poonthoteri ootamentotsi, ¿arima pimanakiri tsikarika? ¿Arima potetakiri kantziriki? Tema powapiintziri jeñokiini ijeekapiintzira, pikoñaatakotantyaari.³⁴ Iroka oki okimitawitawo ootamentotsi ashi awatha. Okameethatzirika oki, ari añeeyakironi oetarikapaeni. Omaanta teerika okameethatzi, eero añiuro oetarikapaeni, okimitaka akinaki tsiteniriki, tee ayoteeyini tsikarika akinaki. Eejatzi okimita aririka akenkithashireero kameethatatsiri ari antero kameethatatsiri. Omaanta akenkithashireerorika kaari kameethatatsi rootaki anantyaawori kaari kameethatatsi.³⁵⁻³⁶ Okameethatzi piyotakotya eeroka paapatziyaperotakaririka Tajorentsi. Pimonkaaterorika iroka, ari piyoperotanaki

iroñaaka eero pitheenkimatantee. Tema pikimitakotakari ootamentotsi ootaperotachari.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi.

Ashironkaamatsitemiini ari rowashironka-gaeyeemini Tajorentsi iinja

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 20.45-47)

³⁷ Roojatzi ikantanakiri warijeeyo Jesoshi:

—Thame aate nopankoki, oya.

Roojatzi royaatantanakari, rowakaapaakari.

³⁸ Tee ikiwawakota Jesoshi, rootaki rotsikanatan-tanakariri kameetha warijeeyo. ³⁹ Ikantanakiri rirori: “Eerokapaeni pikenkithashiryaaakopi-inteeyironi okaatzi piñaayitzirini. Omaanta tee pikenkithashiryaaakopiinteeyironi oetarika jeekayitatsirini pajankaneki. Pametawo pikiwiro pako, piwatha, piithaari, maawaeni. Omaanta tee pookimaetawo kaari kameethatatsi jeekatsiri pajankanekira. Pikimitakari atziri kiwawitawori iwajoni ikiwashitakawo jeñokiini, omaanta inthomaekira eeniro ojeeki owanawontsi opathayitakawoni. Omaanta tee pithonkiro pikiwiro. ⁴⁰ Tee pikenkithashiryaaaneenta.

¿Apatziroma riwetsikakiro Tajorentsi pako? Tema eejatzi riwetsikiro pikenkithashiryaaantari.

⁴¹ Pipashitayitawitarini ashironkaenkari koety-eemowitariri, omaanta tee pikaminthaaperotziri, patsiwakashitakawo pipakiri. Omaanta aririka pikaminthaaperoteri paashinipaeni atziri, tema ari pikameethataki. ⁴² Pashironkagaeyani eerokapaeni. Kyaaryo pipagaantapiintawitari

Tajorentsi eechonkiini pashi meenta, koraantero, kachaarikishi, omaanta tekira omonkaata

ikowakayimiri Tajorentsi. Eeniro pantawitakari kameetha, eejatzi eeniro kaari pantzi. Tee pinintashireperotziri irira eejatzi tee pikaminthaaperotziri paashinipaeni atziri. Okameethatzi piperi Tajorentsi eechonkiini piwankiri, omaanta eero pipeyakotziro pinintashireperoteri eejatzi pantaperoteniri ikowakaakimiri. ⁴³ Ashironkaamatsitemiini eeroka-paeni! Aririka ipiyoteeyaani ajoriiyotzinkarite iñaaperotantyaariri Tajorentsi, pikowaeyini ipinkathateeyemini eeroka eejatzi. Aririka pikinayitanakini pankotsikipaeni, pikowaki kameetha raakameethateeyaperotemini atziripaeni. ⁴⁴ Kyaaryo, rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Pikimitakari kaminkari kitatachari kipatsiki, imanaka; tekatsi yotatsini ari ikineeyini atziripaeni, tee riyoteeyini rootentsimi raatzikakoterimi kaminkari pathagaentsiri. Eejatzi pikimitaka eerori, pimanayitawitawoni kaari kameethatatsi pantayitzirini”.

Rootaki ikantakiriri Jesoshi warijeeyopaeni. ⁴⁵ Roojatzi ikanantanaka iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi:

—Iyotaantatsiri, okaatzika pikantakiri eejatzi naaripaeni pikijakaakina.

⁴⁶ Rakanakiri Jesoshi:

—Jee, eejatzi eerori rowashironkagaeyemini Tajorentsi. Osheki powanaayitakinirini atziripaeni pikowakaaperotakiri imonkaatero, omaanta tee imatziro. Eejatzi pikimitaka eerori: tee pimonkaateeyironi. Eejatzi tee petakotari riroripaeni. ⁴⁷ Kyaaryo, pashironkagaeyaani. Pimonkaateeyakarini

pichariniiteni rowamagaeyakirini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. ⁴⁸ Tema riyotakotakina naaka irirapaeni. Eejatzi eerokapaeni owamaantatsiri. Tee pikoyi eeroka paapatziyena. Ari pitzimitakyaarikami paerani eerori, ari powamagaeyakirinimi eerori eejatzi riraga kamanantatsirini. ⁴⁹ Riyotakoeyakimini Tajorentsi, ikantzimi: “Notyaanteniri atziri kenkithatakayerini, omaanta rowamaayitawakirini apaanipaeni, irira paashinipaeni ikijawakiri, ikemaatsitakaawakyaari”. ⁵⁰ Eenitatsi panteeyakirini maawaeni: pashi powaeyironi powamaantzi. Riraga itakaantaworini powamagaeyerinimi, roojatzi pikanta iroñaaka eerori pikowaki powamagaeyerini aapatziyeeyakaririni Tajorentsi. ⁵¹ Pisheninkateeyakarini owamaakiririni Aweeri. Eejatzi pisheninkateeyakarini owamaakiririni riraga Jakariiyashi: rowamagaetakiri rirori janta Tajorentsi. ⁵² Pashironkagaeyani eerokapaeni. Piyotaantawitawo rojankinarini Moeseeshi, omaanta pashironkagaeyaani: tema pamatawiteeyakirini ajoriiyotzinkaritepaeni. Tee pikowaeyini piyotakoteri Tajorentsi eerokapaeni, eejatzi tee pikowakagaeyirini riyoteeyerini riroripaeni riyoteri irira.

⁵³ Rootaki ikanteeyakiririni maawaeni, roojatzi ishitowantanaa. Ikijeeyanakirini riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, eejatzi eekiro roñaashirenkankitziiri, rojampijampitanakiri oetarikapaeni,

54 ikowaeyawitakani ikompitakayaarimi, ipoñaakaantyaariri, raakaanantyaaririmi.

12

Paamagaeyaawoni warijeeyo ranteeyirini
(Mt. 10.28-33, 12.32, 10.19-20)

¹ Ipiyotawenteeyakarini Jesoshi oshekipero-
roña atziri, rawitsinaawakagaeyakani. Roojatzi
ikanantakari riyotaanewopaeni:

—Paamayaarira warijeeyopaeni, ramataw-
iteeyiminikari. Roshiyakaawaetashita
raapatziyari Tajorentsi, omaanta osheki
ramatawitantzi.

² Iiteeyawitakani tekatsi
yotatsini ramatawiteeyawitakarini, omaanta
iinja aritaki riyotakoeyerini maawaeni atziri
rashi rowaeyironi ramatawitantzi. ³ Eejatzi
eeroripaeni, oetarika pomanawitari pikantziri
iroñaaka, ari ikemakoeyeemini iinja. Oetarika
pikamantathatantawitariri apaani atziri janta
pipankoki, ari itacheronkawaantetanaki
ikaemanaki janta ipiyoteeyaninta atziripaeni.

¿Ninka athaawantaperotyaari?

⁴ Iroñaaka, notsipaminthari, nokamantemi:
eero pithaawantari riraga atziri kowatsiri
rowamaemi. Aririka rowamaemi, omaanta
apatziro rowamaawityaawo piwatha, omaanta
eero rowamaero pishire. ⁵ Omaanta riraga
Tajorentsi pithaawantyaari: ikowakirika,
rowamaemi ari imatakiro. Omaanta eejatzi
ikowakirika rotyaantemi paamariki kaari
tsiwakanitatsini, ari imatakiro. Rirotakikya
pithaawantya rotyaantzimikari paamariki.

⁶ ¿Ipinaperotama iyaanini shiwankitzinkari? Tee ipinataperota, omaanta riyoteeyirini Tajorentsi: tee ipeyakoeyirini apaani. ⁷ Eejatzi okimitaka, riyoperoyakimini eerori: riyotziro eejatzi tsika okaatzi piishipaeni. Ikempoyeeyakirini shiwankitzinkari iyaanini, tema eerokapaeni ikempoyaaperoeyakimini. Ero pikan-tashiryaashita, omaanta piweshiryaawentyaari Tajorentsi. ⁸ Eejatzi piyoteeyakironi iroka nokantemiri: ero pipashiwentakaana, aririka pikamanteeyerini paashinipaeni atziri paapatziyakina, aritaki nokamantakiri Pawa eejatzi ronampiripaeni janta jenokinta pisheninkatakina. Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. ⁹ Omaanta pipashiwentakayenarika jaka kipatsiki, eejatzi eerori nopashiwentakayemi naari janta jenokinta iinja. ¹⁰ Aririka ikantzimatena atziri, ari imatero Tajorentsi ikaminthayeri, aririka raapatziyeena iinja, ero ikenkithashireero ranteeyirini. Omaanta aririka ikantzimateeyeroni Ishire Tajorentsi, ero ikaminthayimaetari Tajorentsi. Tema tee ikoyi rirori raapatziyena. ¹¹ Aririka ragaetemi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni, eejatzi janta kankakowenantatsiriki, eejatzi janta jewatatsiriki, ero pithaawanteeyarini. Ero pikenkithashiryaashitapiintawo: “¿litaka nokanteriri?” ¹² Aririka ragaetemi, ro iyoteemini Ishire Tajorentsi oetarika pikanteriri.

Kyaaryoowa, piñaawenataperotawokari osheki owaagawontsi

13 Roojatzi ikantakiri apaani shirampari Je-soshi:

—Iyotaanari, ipanakirini pawani yeeyika maawaeni tzimimoeyawitaririni. Tekatsi ipena naari. Pikanteri yeeyi ipagaanteena naari rowaagawo.

14 Rakanakiri:

—Eero nokantziri. ¿Naakama kankakowenantat-siri, nokanantyaariri pirentzi?

15 Roojatzi ikanteeyirini maawaeni piyotawen-teeyakaririni:

—Kyaaryoowa: piñaawenaperotawokari rashitayitarini paashinipaeni, eero oweshiryaa-perotakayimi.

16 Roojatzi roshiyakaawenantakanari, ikantziri:

—Eenitatsi iipatsite ashaagantzinkari. Osheki onintzi pankirentsi kameetha oshookayitanakini iwankiripaeni. 17 Monkaatapaaka rowiitantyaa-wori okithokipaeni, ikempoyaantyaaworimi opankokipaeni roori, omaanta iroñaaka yeekitapaaki. Tee omonkaatapaakawo paashini.

18 Ikenkithashiryaaka ikantzi: “¿Tsika nokanteroka? Tekatsi nowantyaawori maawaeni. Jaa, niyotaki iroñaaka tsika nokantero: noshiryaakaantero pankochaanikira, nantakaantee antawopero pankotsi nowantyaawori maawaeni nowankiripaeni, eejatzi maawaeni nowaagawo. 19 Oshekitaki iroñaaka maawaeni, tekatsi koetyeemoteenani. Ojamani okantya, eeroota othonkitaa nowanawo; iroñaaka nomakoree osheki ojarentsi, eero

nantawaetzitaa. Iroñaaka nowapiintya, noshinkitapiintya, niweshiryaaawentyaawo maawaeni tzimimotanari”. Rootaki ikenkithashiryaaakari ashaagantzinkari. ²⁰ Omaanta ikantzi Tajorentsi: “Tee piyotakota. Iroñaaka tsiteniriki pikame, roojatzi ¿ninkarika ashiteeyawoni maawaeni tzimimoeyawitzimirini?” ²¹ Ñaakiro, tee riyotzi maawaeni kowawitachari roshekeero rowaagawo jaka kipatsiki. Okameethawita ijeekimi kameetha ijeekanteeyaarimi iinja janta jenokinta. Tema rootaki ikowakiri Tajorentsi.

Pikanteri Tajorentsi ikempoyaawentemi
(Mt. 6.25-34)

²² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:

—Eero pikenkithashiryaaakoperotapiintawo tsika paye poyaari eejatzi pikithaatyaaari. ²³ Tema rirotaki Tajorentsi owañaakimiri. ¿Opomeentsitzimotarima iroñaaka ipemi poyaari eejatzi pikithaatyaaari? ²⁴ Pikenkithashiryaaakotyaaari tsika ikantari tsimeri jenokiweripaeni: tee ipankitaanta eejatzi tee ikempoyaanta rowanawo pankotsiki, omaanta ipapiintziri Tajorentsi royaari. Pamine, ikempoyaawenteeyakirini irira tsimeripaeni jenokiweri tema eejatzi eerori ari ikimitemi. ²⁵ ¿litaka patsipetashitantawori pikenkithashiryaaapiintawo oetarikapaeni? ¿Piitzima aririka pikenkithashiryaaapiintawo eekiro piyaatatyee pantaripenthakiitanaki? Eerotaatyaaami. Eejatzi ¿arima pimatakiro pojanthayero pañaantari? Eero pimatziro. ²⁶ Ñaakiro, patsipetashitakawo pikenkithashiryaaapiintawo. Tekatsi paye. ²⁷ Pikenkithashiryaaakotyaaawo tsika

okanta oteyakipaeni. Tee othamaetaanta, eejatzi tee ontyaanta oethaari, omaanta okameethaperotaki. Paerani osheki rowaneenkatanani Sharamooni, omaanta tee ikimiperotawo oteyakipaeni: anaakotakiri, okameethaperotaki irowa. ²⁸ Ñaakiro, rowaneenkatakiro Tajorentsi oteyakipaeni inchashi. Eechonkiini ojeekawita, omaanta intsipaete ojampiyanee. Omaanta eerokapaeni ojamani pijeeki: tema piyotzi ikenkithashiryaaperotakimi eerori. ¿litakakya pitheenkantakariri? ²⁹ Eero pikenkithashiryaapiintawo oetarika poyaari, eejatzi oetarika pireri: ikemakayemi Tajorentsi. ³⁰ Tema rootaki rantapiinteeyirini kaari yotziri Tajorentsi ikenkithashiryaapiintawo oetarika rowapiinteeyaarini. Omaanta eeroka, riyotzitakimiro Pawa Tajorentsi maawaeni koetyeemotakimiri. ³¹ Eerokapaeni pityaawo pikenkithashiryaakoperoteri Tajorentsi eejatzi pipinkathataperoteri irira, aritaki ipakimiro maawaeni koetyeemotakimiri. ³² Niyotaanewo, osheki inintaperotakimi Pawa Tajorentsi: ikowaperotaki ipinkathariwenteeyemini, ikaminthaaperoeyemini. ³³ Pipimantero pashitayitarini, pipayiterini ashironkaenkari owinawo. Aritaki ipinatakimi Tajorentsi janta jenokinta. Ojeekaperote powaagawo janta: eero opathagae, eero opitsitee, eero ikoshiteeteemi, eero rapeyeero kaero. ³⁴ Aririka ojeeki powaagawo jaka kipatsiki, osheki pikenkithashiryaakiro jeekayitatsirini kipatsikika. Omaanta aririka ojeeki powaagawo janta jenokinta, aritaki pikenkithashiryaakopiintakiri

Tajorentsi.

Piwetsikaeyaani, tee piyotzi tsika okaate ipokashiteeyemini Tajorentsi

(Mt. 24.45-51; 25.1-13; Mr. 13.33-35)

³⁵⁻³⁶ Eekiro riyaatatzi ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewo:

—Paamagaeyaarini piwinkatharite, piwetsikashireeyaani. Pikimitakotyaari riraga ronampiri ashitawori ipanko. Riyaataki riraga ashitawori iñeeri isheninka raye iina. Raamagaeyaarini ronampiripaeni janta ipankoki. Aririka rareetapaeya ikowapae rashitaryaawaeniri, eejatzi ikowapae iñaapaero owetsikayitakani kameetha. Aririka otsitenitane, ikowaki oorentya ipanko. Eejatzi ikowaki ikakite ronampiripaeni, ramitakotantawaeyaariri onampitariri.

³⁷ Aririka iñaapaeri riwetsikaeyakani, ikimoshireeyanakini maawaeni. Riraga ashitawori ipanko ijeekakagaeyerini maawaeni ronampiripaeni, rowakagaeyapaeyaarini.

³⁸ Omawitya tee riyoteeyawityaani tsika okaatzi ipokanteeyaari: aririka niyanki tsiteniri, rooma rootzimateentsirika okitejite. Omaanta roojatzi iñeeyapaerini ronampiri riwetsikaeyakani maawaeni, ari ikimoshireeyanakini irirapaeni.

³⁹ Piyotakoteeyakironi iroka nokamantemiri: aririkami riyotemi ashitawori ipanko rooteentsi ipoke tsiteniriki koshitantatsiri, tema aritaki ikakitakimi, eero imatziromi ikoshiterimi. Omaanta tee riyotzi tsikarika okaate ipokantyaari koshintzi. ⁴⁰ Eejatzi nokimitawitari koshintzi, tee

nokamantzimi tsikarika okaate nopokanteeyari. Paerani nopoñaaka jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja nopiyaate eejatzi. Pikenkithashireeyenani, paamagaeyeenani: nomapokapaemikari.

Onampirentsi kyaaryoowentzirori ikanteet-ziriri eejatzi kaari kyaaryoowenteroni

⁴¹ Ikanta rojampitakiri Peetero:

—Nowinkatharite, ¿apatziroma poshiyakaawenteeyanawoni naakapaeni kameetha? Eejatzima rirori, ¿pikowakima poshiyakaawenteeyerini maawaeni atziri kameetha?

⁴² Rakanakiri:

—Nokenkithatakagaeyatziirini maawaeni kyaaryoowentzirori nokowakagaeyakiririni. Ikimitaka iwaatorote atziripaeni, ikowakaakiri apaani ronampiri ikyaaryoowenteniri rowakaapiintyaari paashinipaeni ronampiri-paeni. Roojatzi riyaatantaka iwaatorote tsikarika.

⁴³ Aririka rowakaapiintakyaari kameetha, ipokaerika iwaatorote, riweshiryaawenta-paakyaari.

⁴⁴ Ikantapaakiri: “Kameetha pimonkaatakinawo. Iroñaaka eeroka amineeyenaworini maawaeni tzimimotanari”. ⁴⁵ Omaanta, ikantatyeerimi riraga ratzirite: “Eero ipokitaa nowaatorote”. Apatziro ipoñaanaka ikijaki-jaatanakiri onampirentsipaeni, ipajapajaatakiri: shirampari, tsinani, maawaeni. Iperataka osheki, ishinkishinkitashitaka. Omaanta tee imonkaatziniri ikowakaawitanakariri iwaatorote retakotyaarimi paashinipaeni. ⁴⁶ Paashiniki kitejiri ipokae iwaatorote, romapokapaeri. Rowajankitaapaakiri ronampiri, ikimitakaanteri

paashinipaeni kaari monkaateroni ikantawitanakariri. ⁴⁷ Ñaakiro, riyotawitakawo ronampiri ikowakaayitawitakaririni iwaatorote, omaanta tee ikemijantaperotziri, tema rootaki ipajatakaanantyaariri, tema osheki ipajapajaatakaantaperoteri. ⁴⁸ Omaanta eero rowajankitaaperotziri kaari yotzinkari. Tekirarika riyoteeri iwaatorote oetaka kameethatatsiri ranteri eero ipajatashitari osheki. Omaantakya riraga yoperowiteenchari rirotaki ipajeeteri kameetha.

Inja osheki ikijawakaawenteeyenani atziripaeni

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Eejatzi ikantzi Jesoshi:

—Atayerorika owantsi, taanaka maawaeni. Okimiwitaka iroka, nopokakika jaka kipatsikika nokenkithatakagaeyakirini maawaeni atziri iñaani Pawa, eejatzi nokamawentereri. Apanipaeni raapatziyawakawo omaanta paashinipaeni tee raapatziyawo inta ikijashitawakina roojatzi rowamaantakinapa iinja. Nokowakaawitakari ranteromi iroñaaka. ⁵⁰ Osheki nokenkithashiryaakotaka iroñaaka: rooteentsi nokemaatsiperotyawo katsiri. ⁵¹ ¿Piitashiteeyawitanima nopokashiteeyakirini atziri nomaerinteeyerini, kameetha raakameethatawakaantyaari? Teewee, omaanta ikijawakaanteeyenani. ⁵² Apaani pankotsi ijeekantyaaworika apawakooni atziri, riraga 3 ipoñaashitanakya ikijanakiri riraga paashini apitera. Riraga apitera ipiyatakotzitanakyaari

rirori. ⁵³ Apaani atziri ikijanakiri itomi, eejatzi itomi ipiyatzitanakyaari iriri. Tsinani okijanakiro ishinto, eejatzi rowaga ishinto opiyaatzi-tanakyaawo iniro. Tsinani okijitanakawo ewatyero opiyatakotzitanakyaawo ayiuro.

Pikenkithashireeya piyotantyaari riyoteemiro Tajorentsi

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ Roojatzi ikanteeyirini piyotawenteeyaririni:

—Aririka piñaakiro antawo tampyaa amakiro menkori otsitenipithatanaki, pikanteeyini: “Kaakitaki inkaniwee”. Tema piyoteeyakini opariyatye inkani. ⁵⁵ Aririka piñaakiro opiteyaryaanaki piyogo, pikanteeyeni: “Rooteentsi oniyankite ojarentsite”. Tema eejatzi piyoteeyakini. ⁵⁶ ¡Amatawitantaniri! Piyotakoeyaw-itawoni tsikarika okantya jenoki, eejatzi kipatsi. Tema piyoteeyakini opariyatyeerika inkani. Omaanta tee pikowaeyini piyoteeyeni opomeentsitzimoteeyemini iinja. ⁵⁷ ¿Iitaka kaari pikantakotantari okaatzi kyaaryooperotatsiri?

⁵⁸ Aririka raakaanantemiri atziri koriki pireewitziriri, aririka raanakimi kantakotantatsiriki. Tekiraatarika rareetakayemi, piwetsikaeri pikanteri: “Eero pikijana, ari nopinateemi iinja”. Rooma eerorika pikantziri rootaki romonkyaagakaanantemiri omonkyaagamentotsiki. ⁵⁹ Aririka romonkyaakimi, ipinatakaaperotakimiri maawaeni koriki okaatzi pireewitziriri. Eerorika pipiri, eero roemishitowiteemi.

13

Pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini

¹ Roojatzi ipokaki paashini atziripaeni, ikamantapaakiri Jesoshi:

—Riyaateeyawitakani karireeyajatzipaeni janta Jerojareeki rowamaenirimi Tajorentsi ipira. Riraga kaaripero Peraato rowamaakaanteeyakirini karireeyajatzipaeni janta okaankiitziira ipankoki Tajorentsi, tsikarika rowamaapiintzinirinta ipirapaeni. Ari rowamaakiri itsipatakari eejatzi ipirapaeni. Riraa atziri otsipateeyanakawoni rashira ipira.

² Rakanakiri Jesoshi:

—¿Piitakaakirima riraga karireeyajatzi rirotaki antaperoeyakirorini kaari kameethatatsi ishine-tantakariri Tajorentsi rowamaakaanantakariri Peraato? ³ Nokamantemi: tee ro ikamantari. Omaanta eerokapaeni, kyaaryoowa: eerorika pikenkithashiryaa, eejatzi eerorika pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini, aritaki pikimateeyakyaarini riroripaeni pithonkakya.

⁴ Eejatzi paerani otziroryaantakarini antawo mapipanko janta Shiroeki, atsinakaeyakirini 18 shirampari, ikamaeyakini. ¿Iitaka ikamaeyantakarini? ¿Rantaperotakitziroma kaari kameethatatsi ikamaeyantakarini? ⁵ Nokantzimi: “Tee”. Tema ikimateeyakarini maawaeni paashini atziri. Eejatzi nokantzimi eerori, pikimityaari riroripaeni eeromi pikenkithashireeyaani, pookaero kaari kameethatatsi pantapiinteeyirini.

Eerorika pantziro iroka eerokapaeni, aritaki rotyaantakimi paamariki kaari tsiwakanitatsini.

Rowaga iyeera kaari kithokitatsini

⁶ Roojatzi roshiyakaawenteeyantakanarini iroka, ikantzi:

—Ipankitakiro atziri iyeera janta roowamashiteki. Ojamanitaki ojeekaki, tee okithokitzi. Riyaatapiintawita raminee okithoki, rowiitemi: omaanta tee okithokitzi. ⁷ Roojatzi ikantziri riraga thamaetziniriri: “Pamine, okaataki 3 ojarentsi nopokapiintawitaka nowiitemi okithokipaeni, omaanta tee okithokitzimaeta eechonkiini. Aminashita okatziya. Pichekero, nopankiteeta oetarikapaeni kameethatatsiri”. ⁸ Rakanakiri thamaetziniriri: “Ari okantawakaata iroñaaka iroka ojarentsika. Noshewatawakiroota kipatsi amethopanetantanakyaari, eejatzi nowapiintenirowo itziya pipira, kameetha otzimantyaari okithoki. ⁹ Rooma okithokitakirika paashini ojarentsi, tema kameetha eerokya achekiro. Rooma eerorika okithokitzi, roojatzi nochekantakyaawo”.

Retsiyatakotakiro saawaroki Jesoshi kyaantawitawori kamaari

¹⁰ Paashiniki saawaro riyotaantaki Jesoshi janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni. ¹¹ Eenitatsi janta pankotsiki apaani tsinani kyaantawitawori paerani kamaari itsiyajoemitzitakaakiro. Okaatakotaki 18 ojarentsi otsiyajoemitziwitaka, ashi owakiro otsiyajoemitzitaki: tekatsi okanteeya

otampatsikatanteeyaari. ¹² Iñaantakawori Jesoshi, ikaemakiro:

—Pipokanaki, iroñaaka netsiyatakoteemi.

¹³ Ipampitawakiro, roojatzi awijakotantanaa. Kameethatane, okatziyanaa. Okantanaki:

—Retsiyatakotaana Tajorentsi, tema ikameethaperotaki.

¹⁴ Riraga jewawentzirori janta pankotsiki ipiyotantapiintarira joriiyopaeni ikijanakiri Jesoshi. Ikanteeyanakirini piyoteeyeencharini:

—Okameethatzi antawaeteeyeni 6 kitejiri, omaanta aririka omonkaatapaakya kitejiri 7 okameethatzi amakoryaaperoyanakini. Eero antawaetzimaetantawo. Aririka pikowaki petsiyatakoeyeni, pipoke paashiniki kitejiri, eerokya pipoki saawaroki.

¹⁵ Ipiyawaantetanakari Awinkatharite, ikan-tanakiri:

—¡Amatawitantani! Osheki pamatawitan-tashitaka. Tema pantawaeteeyini eero ka saawaroki. Pamine, aririka imiritaki piwaakate saawaroki, tema ari pithatakoryaakoteri paanakiri janta ojeekinta iña. Eejatzi pikimitziri piwoorote, maawaeni. Kyaaryo, pineshironkateeyirini pipirapaeni saawaroki.

¹⁶ Omaanta kaari pipira iroka tsinanika, inta pijoriiyotzinkawote. Paeranitaki ikyaantaw-itakawo kamaari kimitaka othatakotaka roori: tema okameethataki akaminthayero saawaroki, etsiyatakoteero.

¹⁷ Ikemantawakawori iroka, ipashiwenteeyanakani maawaeni kijeeyakiririni Jesoshi. Omaanta riroripaeni paashini

atziri riweshiryaawenteeyanakarini Jesoshi, ikanteeyanakini:

—Okameethateeyakini rantayitakirini Jesoshi.

Jesoshi roshiyakaawentziro moshitaaja eejatzi tapiyakaawori paa

(Mt. 13.31-34; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Roojatzi ikantzi Jesoshi:

—¿Piyoteeyinima tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori? ¹⁹ Oshiyakawo okithoki moshitaaja ipankitziri shirampari rowaneki. Oshookanaki, okimotatanaki, oshiyawitakawo inchato. Rookantapiintakawo tsimeri jenokiweri imakoryaantapiintawo owaempekikipaeni.

²⁰ Rapiitakiro, ikantzi:

—¿Tsika nokanteroka noshiyakaawenantemirori tsika ikanta Tajorentsi ipinkathariwenantzi? ²¹ Okimitakawo tsinani aakiro tapiyakaawori paa eechonkiini. Otsipataakiro osheki teriikopane otapiyantanakari. Oshineeyakaanakiro maawaeni, roojatzi antawotantanaka. Eejatzi ikimita riraga atziri. Eenitatsirika apaani antzirori kaari kameethatatsi, rantakagaeyerini paashinipaeni atziri rantero kaari kameethatatsi.

Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari jenokinta

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Ikantaka ikinakinayitakini Jesoshi nampit-sikipaeni, riyotaantayitzini. Roshiretakawo riyate Jerojareeki. ²³ Rojampitakiri apaani:

—Nowinkatharite, ¿tsika ikaateeyinika awijakoeyaatsini? ¿Arima ikaate apanipaeni?

Rakanakiri:

²⁴ —Noshiyakaawentemiro. Okimiwitakawo okaatzini omoo akyaantyaari jenokinta. Eenitatsi osheki kowawitachani riyateemi jenokinta, omaanta eero imatziro rareeta. Pipomeentsiwentyaawo pareetantyaari janta. ²⁵ Eejatzi okimiwitakawo rantziri ashitawori ipanko. Ijeekaki inthomaenta rirori, rashitakotaka, riyawitakiro ashitakontsi. Roojatzi pipokaeyantawitakyaani eerokapaeni, pikantawitapaakyaari: “Nowinkatharite, pashitarenawo, nokyaantyaari”. Omaanta ikantawakimi: “Tee niyoteeyimini tsikarika pipoña”. ²⁶ Roojatzi pikanteeyawitanakyaarini: “Paerani pitsipateeyakinani nonampiki owaeyakani, eejatzi piyotagaeyakinani”. ²⁷ Aritaki ikantemi: “Tee niyotzimi. Piyaatee, pipiyanee tsikarika pipoñaaka. Osheki pantay-itzironi kaari kameethatatsi. Tee pikameethatzi”. ²⁸ Piñaantakariri Awaraama, Ijaaka, Jakoowo, maawaeni riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi ijeekaki jenokinta, omaanta eerokapaeni, roepiyawaemi Tajorentsi, eero pimateeyironi pikyaapae. Roojatzi osheki powashiretaperotanakya, piraaperotanakya eejatzi patsikaekiteeyanakyaani, tyakiririri. ²⁹ Ipoñeeyapaakyaani aapatziyariri Tajorentsi intatsikeronta, jakakiroka, katonko, kirinka, maawaeni kipatsikipaeni. Ijeekaeyapaakini janta ipinkatharentsitzinta rirori. ³⁰ Rareetaperoteeya riraga pitheenkaeyakirini. Omaanta riraga

pipinkathateeyawitakarini eero rareeteeyaani rirori: ashi rowaeyeroni ijeekaeyanakini jaka.

Riraaneentakotawo Jesoshi Jerojaree

(Mt. 23.37-39)

³¹ Roojatzi ipokantaka apaanipaeni warijeeyo. Ikantapaakiri Jesoshi:

—Piyaate paashiniki kipatsi. Ikowaki Eroreshi rowamaakaantemi.

³² Rakanakiri:

—Pikamantakiteri riraga amatawitantatsiri: “Ikantzi Jesoshi: ‘Eero noshiya. Nokantyaani nowawijaakoeyeriniita kyaantawitariri kamaari eejatzi mantsiyaripaeni: iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashini kitejiri. Roojatzi nomonkaatakiro maawaeni’ ”. Rootaki pikanteriri. ³³ Rootaki nokinakinayitanyaarini iroñaaka, inkaamani, eejatzi paashiniki kitejiri. Eejatzi okameethatzi nokame Jerojareeki: tema janta aritaki ikamapiintzi kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

³⁴ Eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—Riraga jerojareejatzi osheki rowa-maayitakirini kamanantzirorini iñaani Tajorentsi. Roshemyaapiinteeyakirini mapiki paashinipaeni rotyaantanewo Tajorentsi. Okimitziriranki tyaapa ojatewirinkitziri iryaanipaeni, eejatzi nokimiwitaka naaka osheki nokowawitaka nopiyoteeyerinimi jerojareejatzi: naapatziyakagaeyaarinimi iñaani Tajorentsi omaanta tee ikowaeyini. ³⁵ Pamine, tekatsi amitakoterini iroñaaka, rookaeyirini Tajorentsi, ikantzi: “Ari ikantakaata”. Eero iñagaana eejatzi iroñaaka. Iinja, aririka nopiyee, ari iñaawaena,

eejatzi ikanteeyeeni: “Tema ikameethaperotaki Rotyaantanewo Tajorentsi”.

14

Retsiyatakoteeri saawaroki Jesoshi aawayinkaripaeni

¹ Paashiniki saawaro riyaatanaki Jesoshi janta ipankoki jewatakagaeyiririni warijeeyopaeni rowakayaari. Paashini warijeeyopaeni inetap-itakiri Jesoshi, ikowakowataki tsika ikantya ipoñaakaantyaariri ikantakowenantyaariri. ² Ijeeki janta apaani mantsiyari, ari inewootakiri riraga Jesoshi. Tema aawaayitakini maawaeni iwatha. ³ Rojampitziri riraga iyotaantziroripaeni Iwaperite Tajorentsi eejatzi warijeeyopaeni:

—¿Okameethatzima etsiyatakoteri mantsiyari-paeni kitejiriki amakoreeyantarini?

⁴ Omaanta ari imaeriteeyanakini, tee rakaneentzi eechonkiini. Ipoñaanaka Jesoshi ikathatakiri mantsiyari, retsiyatakoteeri, roojatzi rotyaanantaari ipankoki. ⁵ Roojatzi ikanantakari riraga aminaperoeyakiririni:

—Tema pantawaeteeyini eerokapaeni saawaroki. Aririka ipariyaki piwaakate omooki, tema ari pagaeri eejatzi.

⁶ Eejatzi imaeriiyanakini.

Eero pikantakaaperoeyani

⁷ Ikanta rotsikanateeyakarini Jesoshi riraga owaeyacharini riyoyagaeyakironi rooperori jeekamentotsi. Ikowaki ijeekimoteri okaakini riraga pinkathari iñaaperotantyaaririmi. Roojatzi roshiyakaawenteeyakirini Jesoshi:

⁸ —Aririka rakiyotemi pijoriiyotzinkarite, eero pijeekantashitawo jeekamentotsi ijeekakerotzira pinkathari. Ari aamaashitya, rareetapaakyaarika paashini owakotyaarini pinkathariperotatsiri, ⁹ roshirinkimikari paashiniki jeekamentotsi riraga kaemakaantakimiri, ikantzimikari: “Eero pijeeki jaka. Ijeekapaakiita rirori pinkathariperotatsiri”. Roojeekaemikari janta othapiki, tema ari pipashiwentanakya. ¹⁰ Omaantakya okameethatzi pijeekapaaki janta othapiki. Roojatzi aririka iñaakimi riraga kaemakaantzimiri, roojatzi ikanantakimi: “Pipokanaki jaka, niyompari, pijeekimoteri okaakini pinkathari”. Iñagaeyemini maawaeni owaeyeencharini itsipateeyakimini pinkathari. ¹¹ Pikantakaaperotashityaarika eeroka apaniroeni pikowaki iñaaperotanteetemiri, ari ipashiwentakaakimi Tajorentsi: tekatsi ñaaperotaneemini. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani rirotaki iñaaperoteri Tajorentsi kameetha, itsipatantyaariri ipinkathariwenante.

*Ikenkithatakotakiri Jesoshi kaemakaantaw-
itariri atziri rowakagaeyaarinimi
(Mt. 22.2-14)*

¹² Eejatzi ikantakiri Jesoshi riraga kaemakaan-
takiriri roya:

—Aririka pikaemakaanteri atziri powakaan-
teeyaaririni, eero pikaemapiinteeyirini
pisheninkaperopaeni eejatzi riraga ashaa-
gantzinkaripaeni. Aririka powakaakyaari, ari
rirori ipiyateemi, rowakagaemi iinja. ¹³ Omaanta

okameethaperotzi pikaemakaantaperoterira
riraga kaari ashaagantayitachani, riraga
kijopookitatsiri, riraga kaari kokichaatatsi,
maawaeni. ¹⁴ Rooma paata rirori tekatsi
ikanteemi ipiyateemi rowakagaeyeemini.
Omaanta iinja ipiriinteeyeerini Tajorentsi
maawaeni aapatziyeeyaririni. Roojatzi
ipinaperoteemi rirori Tajorentsi. Ero
patsipetashitawo pikaminthaantzi.

¹⁵ Ikemantakariri apaani owaenchari, ikan-
tanaki:

—Tema okameethaperotaki ajeekae janta
ipinkatharitzinta Tajorentsi.

¹⁶ Ikantawakiri Jesoshi:

—Ikimitaka apaani shirampari ronkotsitakaan-
takiro osheki owanawontsi, roojatzi ikaemakaan-
takiri osheki atziri roya. ¹⁷ Onkotsiteeyakani
maawaeni. Roojatzi rotyaantakiri ronampiri:
“Piyaate, pikamanteeyerini: ‘Monkaataka,
onkotsiteeyakani maawaeni, pipoke iroñaaka’
”. ¹⁸ Omaanta tee ikowaeyini riyateeyeni.
Ikantzi apaani: “Owakira namanantakotaki
noepatsite. Niyaate iroñaaka naminakitero,
kameethatakirika. Pikamanteeri: ‘Eero ipoki
rirori’ ”. ¹⁹ Ikantzi paashini: “Owakira na-
manantakiri 10 waaka. Nokowaki naminakiteri
kameethatakirika. Pikamantapaeri: ‘Eero
ipoki rirori roya’ ”. ²⁰ Ikantziri paashini:
“Owakira naaki noena. Tekatsi nokantya
niyaate”. ²¹ Ikantaka ipiyanaa riraga ronampiri
rotyaantawitari. Ikamantapaeri: “Ikanteeyini:
‘Eero niyaatzi nowa’ ”. Roojatzi ikijantanaka
riraga iwaatorote, ikantanakiri ronampiri:

“Ikantakaata nosheninkapaeni. Iroñaaka piyaate janta pankotsikipaeni nampitsi, pikinayitanakini pikowakowayitakiterini riraga kaari ashaagantachani, riraga kijopookitatsiri, riraga aashetatzinkari, riraga kaari kokichaatatsi, maawaeni”. Roojatzi riyaatantanaka, ikaemaeyakitzirini, pokaeyapaakini. ²² Ikantaka rareetapaa eejatzi, ikantapaeri iwaatorote: “Niyaatakitzi, nokamanteeyakirini. Aree-teeyapaakani, omaanta tekiraata imonkaata”. ²³ Ikantakiri eejatzi: “Piyaatakite eejatzi janta, pikinayitanakini awotsikipaeni, pikaemaeyakiterini paashinipaeni ipokanakiita, nokowatzi riyeekitantaperoyepaakyaawoni nopanko. ²⁴ Omaanta riraga nosheninka nitawitakari nokaemakaantawitakari, eero royimaetawo iroka nonkotsitakaantawitakanariri”.

Rootaki ikenkithatakagaeyiririni Jesoshi janta ipankoki warijeeyo.

Pipomeentsiwentaperoteniri Jesoshi ikowaka-gaeyakimirini

(Mt. 5.13; 10.37-39; Mr. 9.50)

²⁵ Ikantaka paashiniki kitejiri ikinanaki Jesoshi awotsiki eejatzi royaateeyanakirini osheki atziri. Ipithokashiteeyakarini, ikanteeyakirini:

²⁶ —Niyotaki pininteeyirini piripaeni, piniropaeni, piinapaeni, pitomipaeni, pirezzipaeni, pitsiropaeni, maawaeni. Eejatzi eeroka ninteeyachani apaniroeni. Omaanta pikowaeyakinirika poyaateeyenani, okameethatzi naaka pinintaperoyenani kameetha. Eerorika pinintaperotana, tekatsi

pikantya pipeyeeya niyotaanewo. ²⁷ Eejatzi eerorika pipomeentsiwentaperotanawo nokowakagaeyakimirini, eejatzi eerorika poyaataperotana, tekatsi pikantya pipeyeeya niyotaanewo. Pikenkithashireeyaani tsikarika pikantyaari. ²⁸ Okimitaka aririka ikowaki rantakaantero shirampari ipanko, rityaawo rojampiteri riraga wetsikenirini tsika okaate opinatya. Roojatzi raminantakyaari iyorikite monkaatarika. ²⁹ Eerorika ritawo raminiri tsika ikaatzi iyorikite imonkaatyaarika, aamaashitya aririka ikompitakyaawo. Ap-atzirorika imonkaatakawo otzinkamipankepaeni ari ikaatapaaki iyorikite rootaki kaari imatantawo ithonkakaantero. Roojatzi ishirontawentyaari atziri. ³⁰ Ikanteeyeni: “Pamineri, riwetsikakaantawitaka ipanko, omaanta tee ithonkakaantziro. Tee itzimaperotzi iyorikite, injii, injii”. ³¹ Eejatzi riraga pinkathari, aririka ikemakotakiri paashini pinkathari rotyaantakiri 20.000 joraaro rowayiritantyaariri. Aririka ikaate ijoraarote 10.000, tee riyoperotzi okameethatzirika romanatawakiri riraga pokatsini. Tema rityaawo ikaemaeyerini isheninkapaeni ikenkithawaetakagaeyerini riyotantyaari okameethatzirika romanatya roepiyantyaariri riraga pokashiterini. ³² Aririka ikanteeyakini isheninka: “Ari ranaakoeyakaeni, oshekiperotaki. Eero amatziro apiyatari”. Ikanteeyanakini: “Tekira rareeteeyaani, thame otyaante apanipaeni asheninka rojampiteri oetarika ikowakoteeri eerokya rowayiritantee”. ³³ Eejatzi pikimitya eeroripaeni: aririka pikowaki

poyaatena, pityaawo pikenkithashireeya tsika okanteeyarini maawaeni tzimimoeyimirini. Pikenkithashiryaaperoeyakyaarinika: roojatzi pookaeyeeroni, poyaataperoeyanakinani naari. ³⁴⁻³⁵ Nokowaki riraga aapatziyanari riyoteeri paashinipaeni atziri ijeekae kameetha, rooma eerorika riyoteeri, tee imatziro rantero nokowakaayitawitakaririni, ratsipetashitakawo ijeeki. Ikimitakawo tziwi kaari katyotatsini: tema tee okameethatzi, ookapiintziro. Pikenkithashiryaaperoero iroka nokanteeyakimirini piyotakoperotantyaawori.

Rootaki ikanteeyakiririni Jesoshi oyaa-teeyiririni.

15

Ikenkithatakotakiri Jesoshi riraga owisha pey-achari

(Mt. 18.10-14; Jowa 10.1-18)

¹ Ijeekaeyini janta osheki joriiyo piyotziriri iyorikite ijoriyotzinkarite eekiro ipiri riraga oroomajatzi. Ikaateeyakirini paashinipaeni antapiintzirori kaari kameethatatsi. Ikemi-jantapiinteeyakirini Jesoshi ikenkithatzi.

² Ikiñaanikowenteeyakirini riraga warijeeyopaeni eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi: —Tee okameethatzi iroka rantakirika Jesoshi: itsipatapiinteeyakarini kaari kameethatayitatsini, rowaeyani.

³ Roojatzi roshiyakaawenantakanari iroka Jesoshi, ikantakiri:

⁴ —Pamine, ikaaterika powishate 100, ipeyakyaarika apaani, tema ari pookanakiri

riraga 99 janta keshiiki, roojatzi piyaatantanakya janta teenta ijeeki atziri, pikowakowataateri peyeenchari. Pikowakowateeririka roojatzi piñaanteeyaari. ⁵ Aririka piñaapaeri, tema osheki pikimoshirewentapaeri. Tema ari pamaeri pinateeri, powapaeri janta ijeekaeyininta paashinipaeni owisha. ⁶ Eejatzi, aririka pareetapaeya pinampiki, tema ari pikaemaeyapaakirini pisheninka, pikanteeyerini: “Thame akimoshireeyeni: ipeyawitaka nowishate, noñaagaeri eejatzi”. ⁷ Eejatzi ikimita rirori Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya apaani antzirori kaari kameethatatsi, rookaerorika rantziri, iroñaaka Tajorentsi ikanteri maawaeni jeekatsiripaeni jenokinta: “Thame akimoshirewenteyerini”. Tema tee riro ikantakotziri riraga paashinipaeni kameethateeyatsirini.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi koriki peyachari

⁸ Eenitatsi paashini ikantakiriri Jesoshi:

—Paashini eejatzi noshiyakaawentemiro: eenitatsi tsinani oorikite, ikaatzi ikithoki 10. Aririka ipeyakya apaani, okowakowayiteerini. Aririka otsitenitanaki, oonthoteri ootamento, oñaantyaariri, eejatzi opishitaperotero pankotsi aminayiteerini otyaakitakiririka kipatsi. Okanta okowakowateeri roojatzi oñaanteeyaari. ⁹ Aririka oñaagaeri, okaemaeyerini osheninkapaeni, okanteri: “Thame pitsipateeyenani, akimoshireeyini. Noñaagaeri eejatzi noorikite peyawiteenchari”. ¹⁰ Eejatzi nokamanteeyemini: eejatzi ikimitaka riraga Tajorentsi. Aririka ikenkithashiryagaeya

apaani antzirori kaari kameethatatsi rookaerorika rantayitzirini, kimoshiretanaki Tajorentsi, eejatzi ronampiripaeni.

Ikenkithatakotakiri Jesoshi apaani ewankari shiyapithatariri Iriri

¹¹ Paashini eejatzi roshiyakaawentakiniriri Jesoshi, ikantzi:

—Eenitatsi shirampari ikaatzi itomi apite.

¹² Riraga impaetatsiri ikoñaatzi ikantakiri Iriri: “Pawa, nokowaki pipena iroñaaka kashetani powaagawo eejatzi piyorikite pipanakinari paata aririka pikamae”. Roojatzi ipakiri. ¹³ Paashini kitejiri ipimantanakiro rowaagawo ipawitakariri Iriri. Roojatzi riyaatanaki inteena, paashiniki kipatsi, raanakiro maawaeni jeekimotziriri. Janta riyaatakinta, tee ijeekapaaki kameetha, rootaki rapaatantakawori maawaeni rowaagawo eejatzi iyorikite. ¹⁴ Roojatzi ithonkatakotantapaaka, tekatsi jeekimotaneerini, eejatzi tee añagaero rowaeyarini. Osheki rashironkaawaetaka ewankarika, aaperotakiri itashe. ¹⁵ Rootaki ikinakinatantanakari ramini antawaerontsi. Ari iñaapaakiri ashitachari osheki ichaanchote. Ikantapaakiri: “¿Pikowakima nantawaetemi?” Ikantawakiri: “Jee, nokowaki paminenari nochaanchote”. ¹⁶ Ikantaka raminawitanari ichaanchote, ipapiintziri rowanawo: rowaga oshiyawitawori otaki intsipa. Omaanta riraga ewankari tekatsi perini rowanawo, ikowawitaka rakiyoterimi chaancho, omaanta riraga ashitariri tee ishinetziri. ¹⁷ Roojatzi ikenkithashiryaanaka ikantzi: “Janta pawakinta ikaateeyini osheki ratzirite. Eeniro rowaeyarini

maawaeni. Ikemapiinteeyani kameetha, eejatzi otzimagaantzi owanawontsi. Omaanta naaka jaka aaperotakina notashe, rooteentsi nokame. ¹⁸ Iroñaaka nopiyee janta pawaki, nokantapaeri: ‘Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziro okaatzi pikantawitakinari, eejatzi tee naapatziyari riraga Tajorentsi. Eenitatsi nantzimotakimiri. ¹⁹ Eero iroñaaka pitomintaana inta pikimitakayeena ponampiri, naaka thamaeteemironi powanipaeni’ ”. ²⁰ Roojatzi ipiyanta, ikinanee awotsiki. Ikantanaa, rootaatsi rareeteeya ipankoki iriri. Ikanta irira iñiitawaari janta inteena, ikinapae. Osheki ikimoshiretanee, retakoshiryawaari. Ishiyashitawaari, rawithakitawaeri, ithowootawaeri, ikaminthaaperotawaeri. ²¹ Roojatzi ikanantapaari itomi: “Pawa, tema nopiyathatakimi tee nokemijantaperotziro pikantawitakinari eejatzi nopiyathatakari Tajorentsi. Eeniro osheki nantani. Tee okameethatzi pitominteena iroñaaka, inta pikimitena ponampiri”. ²² Omaanta iriri ikaemakiri ronampiripaeni, ikanteeyirini: “Pishintsiteeyini paakitero kithaarentsi kameethari, pikithaateri notyomika. Eejatzi paakiteniri aniiyo, poyaankeniri rakoki. Paakiteniri ijapatote, pijapatotapaeri. ²³ Eejatzi paakiteniri waaka ewonkiri, tzipaperotatsiri iyeenka, powamayeniri. Thame maawaeni akimoshirewentawaeri notyomi, owaeyaani maawaeni. ²⁴ Noetakaawitaka eero noñaagaeri, ikimitzimotakina kamawitaka. Omaanta iroñaaka kimitaka añaagae eejatzi, noñaagaeri.

Ipeyawitaka, iroñaaka ipokae, añaayiteerini eejatzi”. Osheki ikimoshireeyanakini rowakagaeyakarini. ²⁵ Eeniro paashini itomi, riraga jewataneentsiri rantaritz, ikantanakawo, riyaatzi ithamaetzi janta owantsiki: tee iñaawaeri rirentzi rareetantapaari rirori. Ikanta ipokae, rokaakintapaawo pankotsi, ikemapaatziiri ijonkateeyini eejatzi iwaerateeyini. ²⁶ Ikaemapakiri apaani onampirentsi, rojampitakiri: “¿Oetaka piwaeratawenteeyirini?” ²⁷ Rakanakiri: “Areetapaa pirentzi. Rowamaakaantawakiniri piri waaka ewonkiri riraga wathantzi, rowakagaeyakarini maawaeni atziri. Osheki riweshiryaawentawaari pirentzi ipokae, kameetha rareetaa tekatsi oyerini”. ²⁸ Roojatzi ikijantanaka rirentzi, tee ikoyi ikyaapae pankotsiki. Riyowanaki iriri, ikantawitawaari: “Pipokanaki, notyomi, pikyaapae. Piweshiryaawentawaeyaari pirentzi”. ²⁹ Omaanta rakanakiri itomi: “Eerowa, pawa, nokoyi nokantemi. Paerani nantakimiro oetarikapaeni pikaminaakinari, tee nopiyathaneentzimi eechonkiini. Omaanta tekatsi pipaneentena naaka eechonkiini nowakaayityaaririni notsipamintharipaeni. Tee pipaneentana apaani chiiwo. ³⁰ Inta riro pikowateekikya yeeyira piperi, riyaatapithawitakimi inteena ithonkitakimiri piyorikite; ipinayitakirorini tsinanipaeni imayempitziro. Iroñaaka ipiyapaaga powamaakiniri waaka wathantzi”. ³¹ Rakanakiri iriri, ikantanakiri: “Notyomi, akantatyaani kijokiro owawakaa. Eerokataki ashiteeyaawoni maawaeni

owaagawontsika aririka nokamae. ³² Omaanta okameethaperotzi aweshiryaawentawaeyaari pirentzi. Okimiwitaka ikamaki, aetakawitaka eero añagaeri eejatzi. Iroñaaka kimitaka añagaeejatzi añagaeyerini. Ipeyawitaka, iroñaaka añagaeri eejatzi. Thame aweshiryaawenteeyaarini.

Okimitaka iroka, ari ikimitee Tajorentsi aari inintaperotakae, ajeekimoteririka kameetha eejatzi eerorika ajeekimotziri kameetha”.

16

Ikenkithatakotakiri Jesoshi amatawitziriri iwaatorote

¹ Eejatzi ikantakiri Jesoshi riyotaanewo:

—Eenitatsi eejatzi ashaagantzinkari apaani kempoyaawitanariri iyorikite, maawaeni. Roojatzi ikamananteetakari ashaagantzinkari: “Ikoshitakimira riraga kempoyaawitzimiriri piyorikite”. ² Roojatzi ikaemakiri, rojampitakiri: “¿Kyaaryooma iroka ikanteetakinari? ¿Pikoshitakina noorikite? ¿litaka pikoshitantanari? Iroñaaka poepiyeenari maawaeni noorikite, nokowaki pojankinatenawo iwaeropaeni maawaeni ireewitanari. Iroñaaka eero noshinetaneemiri eejatzi noorikite”. ³ Ikantaka ikenkithashiryaanaka rirori: “Eero iroñaaka ishinetanaana nowaatorote nokempoyagaeniri iyorikite. ¿Tsika nokantyaaka iroñaaka? Tee noshintsiwathatzi nothamaetantyaari. Eejatzi nopashiwentaka nonethaakoteri atziri ipashitena koriki. ⁴ ¡Jaaa! Niyotaki iroñaaka oetaka nanteri. Iroñaaka nokaminthagaeyerini maawaeni

ireewiteeyiririni nowaatorote, raakameethatan-teeyenarini naari janta ipankoki: eero ishinetantana nowashironkaawaetya”.⁵ Ikanta ikaemaeyakirini maawaeni ireewiteeyiririni iwaatorote. Rojampitakiri riraga jewatapaentsiri ipokapaaki, ikantziri: “¿Tsika ikaatzika pireewitziriri nowaatorote?”⁶ Rakanakiri: “Nireewitziri osheki oyeenka oriiwo. Okaatzi nireewitziriri yeekitachani 100 wiroo owaanini”. Ikantawakiri: “Jee, kyaaryo. Eeniro iroka paperi ojankinataka pireewitziriri. Payero paperika, pojankinateniri paashini, pikante: ‘Nireewitzimi 50 wiroo owaanini yeekitatsini oyeenka oriiwo’. Amatawiteriita nowaatorote”. Rakanakiri ireewitziriri “Jee, kameethataki”.⁷ Roojatzi ishitowanee jewatapaentsiri, ipokapaaki paashini. Rojampitawakiri: “¿Tsika okaatzika pireewitziri nowaatorote?” Rakanakiri: “Osheki nireewitziri teriiko, okaatzi yeekitatsini koshitaariki 100”. Roojatzi ikantanakiri: “Eeniro paperika pojankinatakaniriri paerani nowaatorote. Kyaaryo, ari okaatzi pireewitziri 100. Thame amatawiteriita. Pookaero iroka paperika; pojankinateniri paashini, pikanteri: ‘Ari okaatzi nireewitzimi 80 koshitaari, yeekitatsini teriiko’”. Roojatzi rojankinatakaniri.⁸ Ikanta riraga iwaatorote riyotantanaka ramatawitakiri. Ikantanaki: “Tee okameethatzi ramatawitakina, omaanta osheki riyothanitzi tsika ikantya rayero koetyeemotakariri”. Kyaaryo riraga theenkantatsiri riyothanitzi ikenkithashireeya tsika ikantya rantero kaari kameethatatsi. Ari

ikimityaami rirori riraga aapatziyariri Tajorentsi ikenkithashiryaaaperotyaaawomi rantero okaatzi kameethatatsiri ikoyiri Tajorentsi. ⁹ Iroñaaka nokamanteeyemini: eenitatsirika piyorikite, pikaminthagaeyerini paashinipaeni, pipaeyerini koetyeemotariri rirori. Ari ipinaperoteemi eerori Tajorentsi iinja. Aririka pikamaeyakini, ari pookanakiro tzimimoeyimirini, omaanta raakameethateeyawaemini rirori janta jenokinta. Tema eenitatsi janta pijeekantyaari kaari thonkanitachani. ¹⁰ Eerorika pikoshitzi eecheonkiini eero eejatzi pikoshitzi osheki. Omaanta pikoshiterika eecheonkiini, eejatzi aritaki pikoshitaki osheki. ¹¹ Aririka pikoshitayiteni oetarikapaeni, riyotaki Tajorentsi tee paapatziyari rirori: eejatzi eero isheninkatzimi, eero pimatziro piñiuro inampi. ¹² Eerorika pamitakotantari atziri piyorikite itajonkawentawitakimiri Tajorentsi, ¿tsika ikantyaaka ipinatantawaemiri iinja janta jenokinta? ¹³ Eero pimatziro pantawaetziniri kameetha eenitatsirika piwaatorote apite. Omaanta apaani pinintaperotanaki, inta paashini poonanakyaari. Piweshiryaaawentyaari apaani, omaanta riraga paashini, eero piweshiryaaawentari. Eejatzi okimita iroka, aririka pikenkithashiryaaakopiintyaari koriki, eero pimatziro poyaataperotziri kameetha Tajorentsi.

Riraga Jesoshi riyotaakiri warijeeyopaeni ikowakaakiriri Tajorentsi

14 Ikanta ikemaeyantawakaririni war-ijeeyopaeni ikantakiriri Jesoshi, roojatzi ishironawenteeyantanakaririni. Ikowaperotakiita rashaagantya osheki, rootaki ishironawenantanakariri Jesoshi. 15 Roojatzi ikanantakari:

—Pikowaeyawitakani iiteeyemini atziri pikameethateeyakini, omaanta riyoteeyakimini Tajorentsi. Iñaaperoyawitakimini atziri, omaanta riyotaki Tajorentsi tee pikameethateeyini pajankaneki. 16 Paerani okameethatzini paapatziyakawoni rojankinarini Moeseeshi eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Omaanta areetapaaka iroñaaka Jowa, riraga kaawoshitakotziriri Tajorentsi. Paashini iroñaaka ikowakagaeyakimirini Tajorentsi. Riraga Jowa ritanakawo ikamanteeyakimini kameethatsiri: rooteentsi ipinkathariwenteeyemini rirori. Ikowaperoyawitakani atziri iñeeri. 17 Inja opeyaneeya kipatsi eejatzi jenoki, omaanta eero opeyaa roori rojankinarini Moeseeshi: ikowaki Tajorentsi pikantyaani pikemijantero piyotantyaari piyeeki kameetha. 18 Tema okantzi: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani”. Aririka pookaero piinapero pagaerika paashini tsinani, piñaathatzimotakawo piinaperoni. Eejatzi tee okameethatzi payero tsinani ookiriri oemi.

Ashaagantzinkari eejatzi Raajawo

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

19 Ikanta ikanteeyakirini Jesoshi:

—Eeniwitacha shirampari ashaagantzinkari, osheki iithaari kameethamawotatsiri, osheki rowaneenkataka. Maawaeni kitejiriki

rowakagaeyakarini isheninka owanawontsi pinaperotachari. ²⁰ Eenitatsi eejatzi ashironkaaperotachari iitachari Raajawo. Ojonkayitakini ijoepaeni opathaakayitakirini. Ari ijeekapiintawita janta ikyaapiintzinta riraga ashaagantzinkari ipankoki. ²¹ Osheki rowashironkaawaetaka, aaperotakiri itashe. Ikowawita raperotayiteronimi rowanawo rowariyaayitzirini ashaagantzinkari jaawiki. Eejatzi riraga otsitzipaeni ithoyitapaakirini ipathaawokipaeni. ²² Roojatzi ikamaki rirori. Riyaatashitakiri ronampiripaeni Tajorentsi, raawaeri, roojatzi raantanaari janta ijeekinta Awaraamani. Okameetheetyeenta osheki. Eejatzi ikamaki riraga ashaagantzinkari. Ikitateetakiri kipatsiki. ²³ Osheki rashironkaaperotaka iroñaaka riraga ashaagantawitacharini janta jaawiki paamariki, osheki ikemaatsitakawo. Raminanaki janta ijeekinta Awaraama, iñaataatziiri eejatzi riraga Raajawo. ²⁴ Ikaemakotakiri: “Pawa Awaraama, petakotena. Pikanteri riraga Raajawo rowiinkeroota rakoempeki iñaaki, ipokeeta jaka ipitenkaatenaata nopaanteki iña. Oshekipero nashironkaaka jaka paamariki”. ²⁵ Omaanta ikantakiri Awaraama: “Notyomi, pikenkithashireeya tsika pikanta paerani pijeekini kipatsiki. Kameetha pijeekawitani, omaantakya riraga Raajawoka osheki rashironkaawitakani. Tema iroñaaka kameetha ijeekapae rirori jaka, rooma eeroka osheki pikemaatsitakawo janta. ²⁶ Eejatzi pijeekakotaki intatsikeronta impeeta, tekatsi ikinashitemi Raajawo. Eejatzi eerori, tekatsi pikinashiteri

pipokantyaari jaka”. ²⁷ Roojatzi ikanantakari: “Eerorika pimatziro pikaminthayena, nokowaki potyaanteeri Raajawo kipatsiki: janta ipankoki pawani. ²⁸ Ijeekinta janta yeeyipaeni, ikaatzi apawakooni. Nokowaki ikamantapaeri, ipokikari rirori jaka. Paminena naari iroñaaka, osheki nokemaatsitakawo jaka”. ²⁹ Roojatzi ikantziri Awaraama: “Eenitatsi rojankinarini Moeseeshi eejatzi rojankinarini paashini kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Rootaki raapatziyeeyaarini”. ³⁰ Ikanta rakanakiri: “Jee, eeniro naawita. Omaanta aririka iñagaeri kamaentsiri ipiriinteeya, aritaki ikenkithashireeyaneeyaani, rookaero kaari kameethatatsi ranteeyirini”. ³¹ Ikantanakiri Awaraama: “Teerika raapatziyawo Iwaperite Tajorentsi, eero eejatzi raapatziyari kaminkari ipiriintawiteeyarika”.

17

Eero pantakaeri atziri kaari kameethatatsi
(Mt. 18.6-7; Mr. 9.42; Mt. 18.21-22)

¹ Ikanteeyakirini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Nokamantemi: ikantyaani eenitatsi atziri antakagaeyeririni paashinipaeni atziri kaari kameethatatsi. Omaanta rowashironkagaeyerini Tajorentsi riraga antakayiriri paashinipaeni kaari kameethatatsi. ² Aritaki rowashironkaaperoeyerini antakagaeyiririni eentsipaeni kaari kameethatatsi. Okameethawitami riteetyaarimi roojoteetenirimi mapi antawo ikentsiki rowiinkaeterimi. Rowiinkaetatyeeririkami

tekatsi antakaaneerinimi eentsi kaari kameethatatsi. ³ Kyaaryoowa, pantakaerikari atziri kaari kameethatatsi.

Eejatzi ikantakiri:

—Aririka piñaakotakiri pisheninka rantero kaari kameethatatsi, pikenkithatakayeri. Aririka rookaero rantziri, pikaminthayeri, paakameethateeri. ⁴ Aririka ikijemi atziri, ikoshitemirika, ikantzimatemirika, oetarika. Omaanta aririka ikanteetemi: “Tee okameethatzi nantzimotakimiri, osheki nowashiretakota, eero napiiteero, pikaminthagaena pipeyakotenawo nantzimotakimiri”, ari nokowaki pikaminthayeri. Aririka osheki rapiiteero rantzimoteemiro, eejatzi osheki ikantemi: “Pikaminthayena pipeyakotenawo nantakiri”. Tema nokowakaakimi eejatzi osheki pikaminthayeri: eero pikijawentziri.

Pameentaperotakaeri Jesoshi

(Mt. 21.22; Mr. 11.22-26)

⁵ Riraga rotyaantanewopaeni ikantakiri Awinkatharite:

—Nameentawitzimi, omaanta nokowaperotaki piyoteena nameentaperotantemiri.

⁶ Rakanakiri:

—Pameentenarikami eechonkiini, pikowakirikami, pikanteri Tajorentsi iponchakireero inchatowa, rowiinkero janta inkaareki. Tema ari imatakimiro, rowiinkaatemiro.

Rantayiterini omperatatsiri

⁷ Eejatzi ikanteeyakirini Jesoshi:

—Okimitaka eenitatsi shirampari ratzirite. Ithamaetapiintziniri eejatzi raminapiintziniri ipira. Aririka ipokae ratzirite pankotsiki, ¿itaka ikantawaeriri iwaatorote? ¿Arima ikantawaeri: “Pipoke, pijeekapae, powapaeya”? Eero ikantziri. ⁸ Tema ikantashitawaeyaari iwaatorote: “Iroñaaka ponkotsiwentapaena noyaari; eejatzi nomiriteri, pamakinawo. Aririka nokemapaakya, ari powanakya eerori”. ⁹ Eejatzi tee ikantziri: “Ariwee, pantakinawo”; tema rametakawo apatziro rantawaetapiintziniri iwaatorote. ¹⁰ Eejatzi eeroripaeni, okameethatzi pantapiinteeyinirini maawaeni ikowaka-gaeyakimirini Tajorentsi. Roojatzi okameethatzi pikante: “Apatziro nantakiniri ikowakaakinari. ¿itaka nokantakaaperotantyaari? Tekatsi okantya Tajorentsi ipinatantenari”.

Retsiyatakoeyakirini Jesoshi 10 patheenkari

¹¹ Ikanta rowaaganaa Jesoshi, ikinayitanakini okaakini oweyaantawonta Jamaaryaki eejatzi Karireeyaki. Roshiretakawo rareetya Jerojareeki.

¹² Roojatzi rareetapaaka paashiniki nampitsi, iñeeyawakirini patheekaripaeni, ikaateeyini ¹⁰. Ikatziyeeyakani eekitziroeni jaga.

¹³ Ikaemakoeyawakirini:

—Jesoshi, eeroka nopinkathateeyirini, petakoeyenani, petsiyatakoeyenani.

¹⁴ Iñaantakariri riraga Jesoshi, ikanteeyakirini:

—Piyaateeyeni janta ijeekinta ñaanakowenantatsiri, poñaagapaeyaari.

Ari ikemijantaperoeyakirini, riyaaateeyanakini. Janta niyanki awotsi ari retsiyatakoeyaneeni.

15 Iñeeyantawaani etsiyatakoeyaneeni, ipiyanaa apaani janta Jesoshiki. Icheraaperotaki, ikantzi:

—Tema ikameethataki Tajorentsi, retsiyatako-takina.

16 Rotziwerowashitapaakari Jesoshi, roeyotashitaperotakari, ipinkathataperotakiri, ipaasonkitaperotapaakiri. ¡Ipoñaa irika shirampari Jamaaryaki! 17 Roojatzi ikantakiri Jesoshi:

—Tema ikaateeyini netsiyatakoeyakirini 10. ¿Tsikama paashinipaeni? 18 Apatziro irika paashinijatzitatsiri atziri ipiyashitapanaatana, ipaasonkitakina, eejatzi iñaaperotakiri Tajorentsi. Riroma asheninkaperopaeni naawita, tee ipiyapanaataa ipaasonkitantyaariri rirori.

19 Roojatzi ikantziri otziwerowashitakariri:

—Iroñaaka pikatziyee, okameethatzi piyaatee. Pameentakari Tajorentsi, rootaki pawijakotantari.

*Tsika ikantari Tajorentsi ipinkathariwenantzi
(Mt. 24.23-28, 36-41)*

20 Riraga warijeeyopaeni rojampiteeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—¿Tsika okaate ipoke Tajorentsi ipinkathari-wenteeyanteerini?

Rakanakiri:

—Aririka ipinkathariwenante Tajorentsi, omaanta eero piñaaperotziri. 21 Eero pimatziro pikante: “Eeniro jaka”, eejatzi: “Eeniro janta”. Kyaaryo, eero ikoñaataperotzi: okameethataki pipinkathashireeyerini maawaeni.

22 Eejatzi ikanteeyakirini riyotaanewopaeni:

—Tema naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika, omaanta eero nokantatyeeyaani kijokiro nowaeyeemini. Iinja pikowaeyawitaneeyaani piñagaenami eejatzi, omaanta eero piñagaana. ²³ Eejatzi aririka ikanteetemi: “Piyapaa Jesoshi, ari ijeekapaaki janta”. Paashini ikanteetemi: “Ari ijeekapaaki jaga”. Omaanta kaarina naaka. Eero patsipetashitawo piyaatashitana. ²⁴ Aririka omonkaataperotapaakya nopokanteeyari, ari piyotaperotawaena. Okimitaaganki aririka aamorenkiranki maawaeni jenoki morek, morek, eejatzi nokimitapaeya naari aririka nopiyee eero nomanapaa, eero pikompitawaana. ²⁵ Omaanta nityaawo nokemaatsitayityaawoni osheki katsiri, eejatzi itheenkaeyenani atziripaeni. ²⁶ Ikimitaka paerani ijeekantakari Noeni tema maawaeni paashinipaeni atziri itheenkaeyakirini Tajorentsi, eejatzi rantakiro osheki kaari kameethatatsi. Eejatzi ikimiteeya iinja atziripaeni aririka nopiyee naari riraga atziriperotapaentsiri, osheki itheenkaeyeenani rirori. ²⁷ Rowapiinteeyani paerani, rirapiinteeyini, raapiinteeyironi iinapaeni, raakaayitakironi rishintopaeni oemi, paashini oetarikapaeni. Ari ikanteeyani, roojatzi rotetantanaka Noe ipitoki. Roojatzi opokapaaki antawo inkani, oonkanaka maawaeni kipatsi. Ikamaeyanakini maawaeni theenkantatsiri. ²⁸ Eejatzi ikimiteeyakani isheninka riraga Roote, jeekaeyatsirini Joroomaki: rowapiinteeyani, rirapiinteeyini, ikinayitanakini riyomparitayitanakani, ipankitayitzironi rowayitarinipaeni,

riwetsikayitzironi ipankopaeni. ²⁹ Omaanta ishitowantanakari Roote, rotyaantakiro Tajorentsi osheki paamari poñaachari jenokinta, itagaeyakirini maawaeni joroomajatzini. Theenkaeyatsirini rootaki ithonkanteeyakaririni Tajorentsi maawaeni, thoperee. ³⁰ Aritaki okantyaari aririka nopiyee. Ijeeki osheki theenkantatsirini, eero ikenkithashiryaaari Tajorentsi.

³¹ Pamine, aririka omonkaatapaakya nopokanteeyaari, pijeekerika okaankiityeera pankotsi, eero pikyaapanaatzi pankotsiki paantapanaatyaawori powaagawo. Eejatzi, pantawaeterika powaneki, eero pipiyapanaata pipankoki paantapanaatyaawori powaagawo.

³² Kyaaryoowa pikimitawokari iinani Roote, pipithokakari eerori pitapiiki. ³³ Ninkarika kaari kowatsini ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena eero riyaatzi janta ijeekinta Tajorentsi. Omaanta kowatsiri ratsipewentena naaka omawitya ikamawentena naari, ikanteetatyeeyaani ijeekimotena jenokinta.

³⁴ Aririka nopokae, eenitatsirika apite atziri imayi imaamentoki. Apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero naaneeri. ³⁵ Otsipatawakayaarika apite tsinani otoonkiro shinki. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyawori notsipatanakyaawo, omaanta paashini, eero naaneero.

³⁶ Itsipatawakayaarika apite shirampari janta owantsiki, ithamaetzi. Apatziro apaani aapatziyanari rootaki naantaneeyariri notsipatanakyaari, omaanta paashini, eero

naaneeri.

³⁷ Ikemaeyantakaririni riyotaanewopaeni, ro-jampitanakiri:

—Nowinkatharite, ¿tsikama oñaaganteeyaaka iinja iroka pikantakinari?

Rakanakiri:

—Tsikarika ijeeki kaminkari, aritaki ipiyotawenteeyari tzijopaeni. Oshiyakaawentachari tzijo, tema iinja maawaeni aapatziyeeyanarini naaka aritaki ipiyotawenteeyenani.

18

Jesoshi ikenkithatakotakiri kantakotantatsiri kaari kameethatatsi

¹ Paashiniki kitejiri roshiyakaawenteeyakinirini eejatzi Jesoshi riyotaanewo. Ikowaki riyoteeri ikenkithatakaapiinteri Tajorentsi, ikyaaryoowenteeyeroni, eero ipakagaero. ² Ikanteeyakirini:

—Eenitatsi janta nampitsiki riraga kantakotantatsiri, kaari pinkathatziri Tajorentsi. Eejatzi tee riyotzi ikaminthayeri atziripaeni.

³ Ari ojeeki janta nampitsiki apaani tsinani, kamaentsiri oemi. Iyaatashitapiintawitari riraga kantakotantatsiri, okantapiintawitari: “Pamitakotena, tee okameethatzi ikijapiintena riraga paashini shirampari”. ⁴ Tee ikowawita riraganki ramitakoteromi, omaanta ikenkithashiryaanaka, ikantzi: “Tee nopinkathawitari Tajorentsi, eejatzi tee nokoyi nokaminthayeri paashinipaeni atziri.

⁵ Omaanta osheki ashiiryaakina iroka tsinanika. Namitakoteroota, eero kya opokashitantanaana, eero ashiiryaanaana eejatzi”.

⁶ Ikantanaki Awinkatharite:
 —Pamine, tee ikameethatzi riraga
 kantakotantatsiri nokenkithatakotakirika,
 omaanta ramitakotakiro iroka tsinani
 oñaashirenkapiintziriri. ⁷ Omaantakya riraga
 Tajorentsi, ikameethaperotaki. Aririka
 ikantyaani ramanapiinteri aapatziyanari
 ikenkithatakaapiinteri rirori, tema aritaki
 ramitakotakiri. ⁸ Kyaaryootaki iroka
 nokamantemiri: intsipaete ramitakoeyerini
 Tajorentsi maawaeni kenkithatakagaeyeririni.
 Omaanta aririka nopiyee jaka kipatsikika
 çarima roojatzi noñeeyapaemini pikantyaani
 pameenteeyenani, pikenkithatakagaeyirini
 Tajorentsi?

*Jesoshi ikenkithatakotakiri warijeeyo eejatzi
 piyotziniriri oroomajatzi koriki*

⁹ Paashini eejatzi roshiyakaawentakiri Jesoshi.
 Ikenkithatakotziri riraga kantakaaperotzinkari,
 riraga thenkaeyiririni paashinipaeni atziri.
 Ikantziri:

¹⁰ —Riyaataki apite shirampari Tajorentsi-
 pankoki ikenkithatakayeri Tajorentsi. Apaani
 rirotaki warijeeyo, omaanta paashini
 piyotziniriri iyorikite joriyopaeni eekiro
 iperikya oroomajatzi. ¹¹ Ikantaka ikatziyapaaka
 riraga warijeeyo, ikantawitapaakari: “Tajorentsi,
 ariwee, osheki nokameethataki naaka. Tekatsi
 nante, tee nokimitari riraga koshitantatsiri,
 riraga amatawitantatsiri, shirontayitaworini
 osheki tsinani. Eejatzi tee nokimitari irika
 ayitziriri atziri iyorikite. ¹² Nametakawo
 maawaeni tominko notzitapiinta apite kitejiri,

eejatzi nopagaantapiintayitzimironi maawaeni naayitzirini. Naakirika 10 oetarika, apaani nopakimi”. ¹³ Omaanta riraga piyotapiintziniriri oroomajatzi iyorikite ikatziyaneentapaaka inteena. Tee ikantakaaperota rirori, omaanta osheki ipashiwentakaakawo rantayitzirini, rootaki kaari raminanta jenokinta, apatziro rompojashipaneetaka. Ikantzi: “Tajorentsi, pineshironkatena naari, tee nokameethaperotzi, eeniro osheki nantani”. ¹⁴ Nokamantemi, oshekini naawita rantani riraga shirampari, omaanta ikaminthaakiri Tajorentsi. Aririka ipiyee ipankoki riyotanaki iñaaperotakiri rirori ikameethatzi. Omaantakya riraga warijeeyo, tee ikimitari. Eero iñaaperotziri riraga Tajorentsi kantakaaperotachari. Omaanta riraga kaari kantakaaperotachani ipeyeeri pinkathariwenantatsini.

*Ikowaki Jesoshi ipokashiteeyerini eentsipaeni
(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)*

¹⁵ Okantaka tsinanipaeni amaeyakinirini Jesoshi eentsipaeni, okowaki ipampiteeyerini eejatzi ikanteri Tajorentsi ramitakotantyaariri. Omaanta iñaantawakawori riyotaanewo, ithañaakowitakawo eero amiri eentsitepaeni: tee ikowakaawityaari ipokashiteri. ¹⁶ Omaanta ikaemiri Jesoshi eentsipaeni, ikantakiri riyotaanewo:

—Pishinetenari ipokashitenaata eentsipaeni. Eerowa pikatziyakari. Nokowaki ipokashiteenaata. Piñeeyakirini irikapaeni

eentsika: tee itheenkaeyanani, inta rameenteeyakinani. Tema reewawenteeyirini Tajorentsi maawaeni kimiteeyaririni rirori. ¹⁷ Eejatzi, kyaaryootaki iroka nokamantemiri: maawaeni kaari oshiyarini eentsi riraga aapatziyanari kameetha, eero imatziri reentsitetari Tajorentsi.

Ewankari ashaagantzinkari

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Paashini kitejiri riyaaashitakiri Jesoshi apaani iwinkatharite joriiyo. Ikantapaakiri:

—Iyotaanari kameethari. Pikamantena: ¿oetakama nanteri nañaantyaari, nokanteetaty-eeyaani?

¹⁹ Ikantawakiri Jesoshi:

—¿litaka pikanantanari: “Kameethari”? Tekatsi kameethatatsini, inta apatziro Tajorentsi ikameethatzi. ²⁰ Piyotakoeyroni maawaeni ikaminaakaeri Tajorentsi: “Eero piñaathatzimotawo piina paashini tsinani, eero powamaantzi, eero pikoshitzi, eero pitheeyakotari paashini atziri, pipinkathateri piri eejatzi piniro”.

²¹ Rakanakiri:

—Tema maawaeni iroka nomonkaatakiro: eenironi newankaritapaakini, roojatzi iroñaaka.

²² Ikemantawakawori iroka, ikantanakiri Jesoshi:

—Eenitatsi apaani koetyeemotakimiri eejatzi: pipimanteeyeroni maawaeni tzimimotayitzimirini, pipaeyerini ashironkaenkari owinawo. Aririka pimatakiro iroka, ojeeke osheki tzimimoeyeemirini janta jenokinta.

Pipimantakirorika powaagawo, pipokanaki poyaataperotanakina.

²³ Ikemantawakawori iroka, osheki rowashiretanaka. Rooma ashaagantzinkaripero, tee ikoyi ipimantero rowaagawo, omaanta rompetakawo.

²⁴ Iñaakirira Jesoshi rowashiretanaka, roojatzi ikantaki:

—Opomeentsitzimotakari ashaagantzinkari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁵ Napiitemiro noshiyakaawentemiro: tema opomeentsitzimotakari riraga kameeyo roshinthateri imooki kithapi. Omaanta ashaagantzinkari opomeentsitzimotaperotyaaari ikowaki Tajorentsi ipinkathariwenteri.

²⁶ Ikanta rojampitanakiri riraga kemawakiriri:

—¿Arima? ¿Pomeentsitakama? ¿Ninkama materoni awijakotaatsini?

²⁷ Rakanakiri Jesoshi:

—Iroka kaari imatapiintzi atziri, omaanta imatakiro Tajorentsi rirori.

²⁸ Roojatzi ikantakiri Peetero:

—Iyotaanari, nookaeyakironi maawaeni tzimimoeyanarini noyaateeyantakimirini iroñaaka.

²⁹ Rakanakiri:

—Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: tee patsipetashitawo. Aririka pookaeyeroni pipankopaeni, piinapaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, piripaeni, piniropaeni, pitomipaeni, pishintopaeni: omaanta rootaki pookaeyantyaaririni pikowaperotaki ipinkathariwentemi Tajorentsi, eero patsipetashitawo. ³⁰ Aritaki ipinatakimi Tajorentsi iroñaaka jaka kipatsikika, eejatzi ipinatawaemi

iinja janta jenokinta: pikanteetatyeeyaani
pañaaperotapae janta.

Rapiiteero Jesoshi ikamantakota rowamagaeteri

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Riyoshiiteeyanakirini roojatzi ikaemantakari
Jesoshi riyotaanewo 12, ikantakiri:

—Pamine, iroñaaka aateeyeni Jerojareeki.
Eenitatsi rojankinatakotzitakinarini paerani
riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.
Naaka poñaachari jenokinta, nokoñaatapaaki
jaka kipatsikika. Iroñaaka janta Jerojareeki ari
omonkaatya maawaeni rojankinatakotzitaki-
narini. ³² Raakaantena asheninka aari, rayena
kaari yotziri Tajorentsi. Ishirontawenteeyenani,
rowashironkagaeyenani, reewapootayitenani,
³³ ipajapajaatena, rowamaena. Okaatapaakirika
3 kitejiri, nopiriintanee eejatzi.

³⁴ Omaanta tee riyotakoeyawakironi oetarika
ikanteeyawitakaririni, ikompiteeyawakawoni.

Raminakagaeri Jesoshi kaari ñaantatsi

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Ikantanaka Jesoshi, ikinanaki awotsiki, rootz-
imateentsi rareetya nampitsiki iitachari Jerikoo.
Ari ijeeki janta awotsinampiki shirampari kaari
ñaantatsi, inethaakotapiintziri koriki awijayitat-
sirini. ³⁶ Ikemantawakari rirori ipokaeyapaakini
osheki atziri, rojampitakiri paashini atziri:

—¿Ninka pokatsiripaeni?

³⁷ Rakanakiri:

—Kaakitaki Jesoshi, riraga Najareetejatzi, roy-aateeyakirini osheki atziri. Ari ikinapaakawo jaka.

³⁸ Roojatzi ikaemakotantawakari:

—Jesoshi, eeroka icharineeteni Iraviirini. ¡Pamitakaajeetenatya naaka!

³⁹ Ikanteeyanakirini jewateeyiririni Jesoshi:

—¡Pimaerite!

Omaanta, eekiro ikaemanakitzi:

—¡Jesoshi! ¡Pamitakaajeetenatya!

⁴⁰ Roojatzi ikatziyantapaaka Jesoshi, ikantanaki:

—Pamakinari.

Ikanta ramaetakiri. Roojatzi rojampitawakiri:

⁴¹ —¿Itaka pikoyiri?

Rakanakiri:

—Nowinkatharite, nokowaki noñaantee naari.

⁴² Ikantanakiri:

—Aritaki piñaantee iroñaaka. Pameentakina, rootaki petsiyatakotantaari.

⁴³ Aripaete iroñaaka iñaantanee. Roojatzi roy-aatantanakari Jesoshi, ikantanaki:

—Iñaakagaana Tajorentsi, tema ikameethataki.

Eejatzi ikimiteeyakarini maawaeni ñeeyakiririni, ikanteeyakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi.

19

Iñaakiri Jakeeyo Jesoshi

¹ Roojatzi ikinanaki riraga Jesoshi janta nampitsikinta iitachari Jerikoo. ² Ari ijeeki janta ashaagantzinkari iitachari Jakeeyo. Rirotaki riraga jewatakayitziririni maawaeni

piyotapiintziniriri oroomajatzi iyorikite ijorriyotzinkaritepaeni. ³ Ikowawita rirori Jakeeyo iñeerimi riraga Jesoshi, omaanta tee rantaripenthakiitzi: ikaamokokitziini. Oshekini atziri rotzikaakiri rootaki kaari imatanta iñeeri rirori. ⁴ Roojatzi ishiyantanka, ranaanakiri maawaeni atziri reewatanaki janta awotsiki. ⁵ Roojatzi rateetantapaakawo inchato janta othapiki ikinanakinta paata Jesoshi. Rateetapaakiro inchato roojatzi raminakotawakiri riraga Jesoshi ikinapaaki jaawiki. Rareetantapaakariri, raminapaaki jenoki, roojatzi iñaantapaakari, ikantapaakiri:

—Jakeeyo, intsipaete pojoonki. Ari noshiretakawo iroñaaka pipankoki.

⁶ Roojatzi intsipaete rojoonkanaka, ikantawakiri:

—Jee, thameeta nopankoki.

Osheki ikimoshirewentawakiri riraga Jakeeyo.

⁷ Omaanta ikijanaka amineeyakiririni, ikantzi:

—Irira teera ikameethatzi. ¿Iitarikya riyaatashitantariri Jesoshi janta ipankokinta?

⁸ Niyanki awotsi riraga Jakeeyo raapatziyari Jesoshi, roojatzi ikantakiri:

—Nowinkatharite, iroñaaka nopagaanteeyerini owashironkaenkari kashetani tzimimotanari. Eenitatsirika atziri namatawitakiri nokoshitakiri, noepiyeeniri maawaeni, eejatzi nopaeri paashini osheki. Okaatzirika apaani nokoshitakiri, nopaeri 4.

⁹⁻¹⁰ Roojatzi ikantawakiri:

—Iroñaaka kitejiri pawijakotaki. Iroñaaka pikimiperotari achariniiteni paerani

Awaraamani, paapatziyakari Tajorentsi. Naaka poñaachari jenokinta nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Rootaki nopoñaantari jenokinta: naminaminatziri owashironkaenkari, riraga kaari yoperotziriri Tajorentsi, nokowaki nowawijaakoteri maawaeni.

Jesoshi ikenkithatakotziri pinkathari pakiriri ronampiripaeni koriki

(Mt. 25.14-30)

¹¹ Ikemaeyakironi atziripaeni ikantakiri Jesoshi. Eejatzi riyoteeyakini rooteentsi rareetya Jerojareeki. Iitashiteeyakani rooteentsi ipoke Tajorentsi ipinkathariwenante jaka kipatsiki, ¹² roojatzi roshiyakaawenantakanariri iroka, ikantziri:

—Ijeeki apaani shirampari, pinkatharitaw-itachari. Tema ikaemakaantakiri paashini pinkathari janta paashiniki kipatsi. Ikantaka riyataanaki, ipeyawakiri pinkatharipero ipinkathariwenantyaariri inampijatzipaeni.

¹³ Ikanta rootzimateentsi riyate, ikaemakiri ronampiripaeni ikaatzi 10, ipaeyanakirini osheki koriki. Ikantakiri: “Irika korikika, osheki iwinawo. Nokowaki piyompariteeyantyaarini. Aririka nopiyee, naminapaeri tsika ikaatzi koriki paakiri”.

¹⁴ Ikantaka riyataanaki iitantyaariri pinkathari. Omaanta tee ikowaeyirini inampijatzipaeni ipinkatharite, osheki ikijeeyakirini. Rotyaanteeyawitakani apaanipaeni inampijatzi, ikantawitari riraga paashini pinkathari: “Tee nokowakagaeyirini ipinkathariwenteeyenani riraganki, tee ikameethatzi”. ¹⁵ Omaanta iitawakiri pinkathari,

roojatzi ipiyantanaa ipinkathariwenantyaariri. Ikaemakaanteeyakirini ronampiripaeni: riraga ipaeyawitanakarini iyorikite. Rojampiteeyakirini: “¿Poshekyaaakinarima noorikite?”

¹⁶ Ari ikantapaakiri riraga jewatatsiri: “Pamine, iroñaaka noshekyaaaperotakiri piyorikite. Apaani pipakinari, noshekyaaaperotakiri, iroñaaka naaki 10”. ¹⁷ Ari ikantanakiri pinkathari: “Kameethatakimi. Osheki piyotaki. Pikyaaryoowentakinawo eechonkiini okaatzi nokantakimiri. Iroñaaka noetemi pinkathariwenteroni osheki nampitsi, okaate 10. Pikyaaryoowentenawo pipinkathariwentero”.

¹⁸ Ikantaka ipokapaaki paashini, ikantapaakiri: “Irika piyorikiteka. Pipakinari apaani, iroñaaka naaki apawakooni”. ¹⁹ Eejatzi ikantawakiri: “Iroñaaka pipinkathariwentero eeroka apawakooni nampitsi”. ²⁰ Roojatzi ipokantapaaka paashini, ikantapaakiri: “Nowinkatharite, eeniro piyorikiteka pipawitakinari chapinki. Nokempoyaakimiri nowaañoerateki. ²¹ Osheki nothaawantakimi, niyotaki osheki pipinkatharitaki. Paapithatziri paashinipaeni rashitayitarini, eejatzi payitantziro okithoki kaari pipankitzi”.

²² Roojatzi ikanantanakari: “Tee pikameethatzi, tee pantanawo nokowakaawitakimiri. Pikantawitana: ‘Osheki pipinkatharitzi, paapithatziri paashinipaeni rashitayitawitarini, paayitzironi okithoki kaari pipankitzi’. Piyotawitakaga, rootaki nokijantakimiri iroñaaka. ²³ ¿Iitaka kaari powantanari noorikite waankoki? Powakirimi janta, ari roshekyaanakyaami iroñaaka noorikite”. ²⁴ Roojatzi ikanantakari

riraga katziyayiteencharini: “Paapithateri noorikite. Piperi riraga agaentsiri 10”.

²⁵ Ikanteeyawitanakarini: “Nowinkatharite, eenitatsi oshekini iyorikite iroñaaka. ¿litakakya pipashitanyaariri paashini eejatzi?”

²⁶ Rakanakiri: “Nokamantemi, itzimerika ashaagantachani, nopaeri paashini eejatzi. Omaanta riraga kaari ashaagantacha, naapithateeri rowaga tzimimotawitariri eechonkiini. ²⁷ Eejatzi riraga kijakinari kaari kowakaawitenani nowinkatharite, pamaeyakinari, naminakoeyemiriniita powamaeyerini”.

Rootaki ikenkithatakagaeyakiririni Jesoshi atziripaeni.

Rareetapaa Jesoshi Jerojareeki

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jowa 12.12-19)

²⁸ Roojatzi rowaaganaka eejatzi Jesoshi, riyate Jerojareeki. ²⁹ Rootapaentsi rareetyaawo nampitsi iitachari Wetejajee eejatzi Wetaaniya. Ari ojeeki janta tonkaari iitachari Oriiwomashi. Roojatzi rotyaanantaka riyotaanewo apite, ³⁰ ikantakiri:

—Piyaate janta nampitsiki, ari piñaapaakiri wooro ithatakotaka janta. Tekira ikyaakoetari. Pithataryaakotapaakiri, pamakinari. ³¹ Aririka rojampiteetemi: “¿litaka pithataryaakotantariri?” Pikanteri: “Ikowakiri Awinkatharite”.

³² Roojatzi riyateeyantanakani apite, iñaapaakitziiri ikantakiriri Jesoshi. ³³ Ikanta ithataryaakotapaakiri. Roojatzi rojampitanta-nakari ashitariri:

—¿litaka pithataryaakotantariri nowoorote?

³⁴ Rakanakiri:

—Ikowakiri Awinkatharite.

—Ari, paanakiniri.

³⁵ Roojatzi raantanakari janta Jesoshiki. Rowankitakiniri imitzikaaki iithaaripaeni ijeekantyaari Jesoshi, roojatzi ikyaakotantakari.

³⁶ Ikanta rowaagakotanaka janta awotsiki, ishitashiteeyakinirini atziripaeni iithaaripaeni awotsiki, ranashitantanakyaari wooro. ³⁷ Ari ritanakawo iroñaaka roerinkakotanaka. Royaateeyanakirini osheki aapatziyeeyakaririni, iweshiryaaawenteeyanakarini, ikaemaeyanakini. Ikanteeyanakini:

³⁸ —Tema ikameethataki Tajorentsi. Añeeyakirini itajonkawentapiinteeyakaeni. Ikameethataki Awinkatharite rotyaantakaeniri Tajorentsi. Kameetha ijeekaeyakini maawaeni jenokijatzi, iñaaperoeyakirini Tajorentsi.

³⁹ Ari ijeekitaka riraga warijeeyopaeni, ikaateeyakirini atziripaeni. Ikantawitakari Jesoshi:

—Iyotaantatsiri, pojantzikagaeyerini riraga oyaateeyimirini.

⁴⁰ Rakanakiri:

—¿Litaka nojantzikaantyaariri? Okameethataki ranteeyakirini. Ijantzikaeyanakinirikami irikapaeni, tema ari iñaawaetakaakiromi Tajorentsi mapipaenika oñaaperotantenarimi.

⁴¹ Ikanta rokaakiteeyapaakawoni, iroñaaka raminakotapaakiro Jerojaree. Riraakoeyapaakarini Jesoshi jeekatsiripaeni, ⁴² ikantzi:

—Nokowawitaka nojeekakagaeyeminimi kameetha, omaanta tee pikowaeyini. Pitheenkaeyakinani, iroñaaka eero piñagaana

nopinkathariwenteeyemini. ⁴³ Iinja ipoke powayiritepaeni rotzikaperoeyapaakimini, itapoteeyapaakimini joraaropaeni, eero ishineteeyimini tsikarika pikini pishiyantyaari. Romanateeyapaakimini, ⁴⁴ ijoweyaperoeyapaakironi pipanko kameetha. Rowamaagaantapaakimi. Nopokashiteeyawitakimini, nopinkathariwenteeyeminimi, omaanta tee pipinkathateeyawakinani, inta pitheenkaeyawakinani. Rootaki awijatsini inja maawaeni iroka.

Romishitowiri Jesoshi pimantayitatsirini tajorentsipankoki

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jowa 2.13-22)

⁴⁵ Rareetantapaakari Jesoshi Tajorentsipankoki ñeeyapaakirini pimantayitatsirini eejatzi amanantayitatsirini. Roojatzi rookatheeyantapaakarini rookakiri inkokironta. Ithonkaeyakirini maawaeni, ⁴⁶ ikantakiri:

—Tema rojankinatzi teetakawo Iwaperiteki Tajorentsi: “Ikantzi Tajorentsi: ‘Iroka Nopankoka okameethatzi pikenkithatakaapiinteyenani eerokapaeni maawaeni atziri’, rootaki niwetsikakaanantawori”. Omaanta iroñaaka eerokapaeni pikoshitashiteeyakarini atziripaeni pokaeyawitacharini nopankoki.

⁴⁷ Ikantapiintatyaani maawaeni kitejiri riyaatapiintzi Tajorentsipankoki, riyotaantapiintaki. Omaanta ikijeeyanakirini riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori rojankinarini Moeseeshi, eejatzi riraga pinkathariwenteeyiririni jeekatsiripaeni. Rojampitawakagaeyakani:

—¿Tsika akanterika Jesoshi, owa-
maakaanantyaariri?

⁴⁸ Omaanta tee riyoteeyini tsika ikanteriri,
tema eeniro osheki atziri piyotawenteeyakaririni,
ikemijantziri okaatzi ikantziriri.

20

*Rojampitziri Jesoshi: “¿Ninka otyaantakimiri?”
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)*

¹ Apaani kitejiri ijeekaki Jesoshi janta
Tajorentsipankoki riyotagaeyakirini atziri-
paeni, ikamantakiri tsika ikanteeyaarini
rawijakotanteeyarini. Ikantaka ipokaeyapaakini
riraga jewatayitatsirini ñaanakowenantatsiripaeni,
riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi,
riraga aataperoteenchari, maawaeni.

² Ikanteeyapaakirini:

—Pikamanteeyenani ninka owakimirika
pinkathari: ¿ninka otyaantakimirika
pantayitantaworini iroka?

³ Rakanakiri:

—Eejatzi naari, eenitatsi nojampiteeyemirini.
Pikamanteeyenani: ⁴ ¿Ninkama otyaantakiriri
Jowa ikaawoshitakotantariri Tajorentsi? ¿Riroma
Tajorentsi otyaantakiriri? Kaarima, ¿riroma
otyaantziriri atziri?

⁵ Tee rakaeyirini, inta ikantawakagaeyanakani:

—¿litaka akanteriri? Akanteririka: “Rirotaki
Tajorentsi otyaantakiriri”, ikanteekari:
“¿litaka kaari paapatziyantari?” ⁶ Eejatzi
akantawitakyaaririka: “Riraga atziripaeni
otyaantakiriri”, tema ari ikijeeyanakaeni
atziripaeni. Rompojanteerokari mapi. Tema

rirori ikenkithashiryaaakoperotziri Jowa rirotaki kamanantzirori iñaani Tajorentsi.

⁷ Rootaki ikananteeyanakaririni:

—Tee niyoteeyini ninkarika otyaantakiriri Jowa.

⁸ Roojatzi ikanantaka rirori Jesoshi:

—Eejatzi naari, eero nokamantzimi ninkarika otyaantakinari.

Jesoshi ikenkithatakotakiri riraga pankitzirori oowa

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Roojatzi ikenkithatakagaeyakirini Jesoshi atziri, roshiyakaawenteeyakinirini, ikantakiri:

—Eenitatsi atziri pankitzirori oowamashi. Roojatzi ikanantakari ratzirite: “Paminawiritantenawo, iinja aririka okithokitanaki, paye eerori kashetani okithoki, kashetani pipena naari”. Ikanteeyanakirini: “Ari, kameetha”. Roojatzi riyaatantanaka ashitawori paashiniki kipatsi, ipeyaka ojamani janta.

¹⁰ Okanta omonkaatapaaka rowiitakiro okithoki. Riraga ashitawori roowate rotyaantakiri riraga ronampiri, ikantakiri: “Piyaatakite janta ojeekinta noowate, pikowakotakiteri riraga aminanawori rotyaantawakina kashetani”. Ikantaka jatawitanaka omaanta ikijeeyawakirini, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri.

¹¹ Roojatzi rotyaanantawitakari paashini ronampiri, omaanta ikaweyawaetawakiri, ipajapajaatawakiri, roepiyawakiri. Tekatsi ipawakiri. ¹² Roojatzi rotyaanantawitakari paashini eejatzi, omaanta eejatzi ipajatawakiri, tak, tak,

osheki riyowakaakiri riraa. Roepiyawakiri eejatzi. ¹³ Ikenkithashiryaaka iroñaaka riraga ashitawori, ikantzi: “¿Iitaka nanteri iroñaaka? Aamaashitya rirorika notyaanteri iroñaaka notyomi nonintaperotziri. Aririka iñeeyawakirini irira, aamaashitya rirorika ipinkathatawakiri”. Roojatzi rotyaanantawitakari rirori. ¹⁴ Iñaanteeyawakaririni, ikantawakagaeyanakani: “Pamineritya itomi ashitawori iipatsite. Aririka ikamaki iriri, tema rirotaki aakoteroni. Thame owamaawakiri, agaeroota iinja aaka kipatsi”. ¹⁵ Roojatzi roerikantawakari, shepik. Ragaeyanakirini janta okaatapaaki iipatsite, rowamagaeyakirini, shemi.

Rootaki ikenkithatakagaeyakiririni Jesoshi. Ikanteeyakirini:

—Oetaka pikenkithashiryaari ikanteriri riraga ashitawori iipatsite. ¹⁶ Tema ari riyataakite rirori, ikijaperoeyakiterini thamaetawitanariri rowani, eejatzi rowamaakiteri. Roojatzi raminanteeya paashini thamaeteenirini.

Ari ikanteeyanakirini kemaeyawakiririni:

—Tema eero imatziro ranteeyeroni iroka, eero ishinetziri Tajorentsi.

¹⁷ Ramineeyakirini Jesoshi, ikantziri:

—¿Piitakaawitakama eero imatziro? ¿Oetakama otzimantakari Iwaperite Tajorentsi? Tema okantzi: “Riraga wetsikaeyirorini pankotsi itheenkakiro apaani mapi, ikantzi: ‘Tee okameethatzi’, omaanta iinja rowaga mapi itheenkawitakari, iñaakiro riraga Tajorentsi okameethatzi, tema rirotaki iyoyaakirori iroka mapi kijotakaaperoteroni pankotsi. Tema

rootaki otsikanatantanakawori aakapaeni”.
¹⁸ Noshiyakawentemiri atziri aririka ipariyaki antawoki mapi tema ari ikagaapokitapaaki. Eejatzi aririka opariyaki antawo mapi ari atsinakapaakiri, opithoryaapaakiri. Kimitaka iroka, ninkarika kaari aapatziyana naaka eero rawijakote, eejatzi aririka nokantakoteri kaari aapatziyana aritaki notyaanteeyakirini paamari kaari tsiwakanitatsini.

Riyoteeri Jesoshi atziri ikemijantaperoteri ikantziri pinkathari eejatzi ikantziri Tajorentsi (Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Riraga jematayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi ikowaeyawitakani ragaeyerinimi iroñaaka Jesoshi, tema riyotakoeyawakani rirotaki roshiyakaawenteeyakirini. Omaanta tee imatziro rayiri, ithaawanteeyakarini atziripaeni, ikantzi: “Eero ayiri, ikijakotanakarikari atziripaeni”.
²⁰ Roojatzi rotyaanantakari ñaanakowenantatsiri atziri, ikantakiri:

—Iroñaaka piyaate pamatawiteri riraga Jesoshi. Pikimitakaantapaakyaari kyaaryo pikowapero-taki paapatziyari; omaanta, pikompitakaeyari iñaani. Aririka ikompitanakyaawo ikanteri, intsipaete pipokanaki pikamantena. Roojatzi aatashitantakyaari pinkathari, akamanteri ikantakiri.

²¹ Ikantaka riyaatashitanakiri Jesoshi, ikantapaakiri:

—Iyotaanari, niyoteeyakini kyaaryooperotaki maawaeni pikantakinari eejatzi maawaeni piyotaaakinari. Tee paminashitari atziri ipooki piyotantyaariri ikameethatzirika, inta paminaperotzi rajankani ikenkithashiryaantari. Eejatzi kameetha piyotagaeyakinawoni ikowakagaeyakinarini Tajorentsi. ²² Iroñaaka pikamantena: ¿okameethatzima apaeyerini riraga iwinkatharite oroomajatzi ayorikite ikowakotakaeri? ¿Eeroma apiri?

²³ Ikanta riraga Jesoshi riyotakotakirini ikowaeyawitani ramatawiterimi. Ikantziri:

—¿litakakya pikowantari pikompitakayenawo noñaani? ²⁴ Poñaayenari ikithoki piyorikite. ¿Ninka roshiyapootakarika irika korikikika? ¿Ninka ashitawori iwaero jankinateencharika?

Rakanakiri:

—Rootaki ipoo iwinkatharite oroomajatzi, riraga Seesari, eejatzi ojankinataka iwaero.

²⁵ Roojatzi ikanantanakari Jesoshi:

—Okameethatzi panteniri irinta ikowakaakimiri, eejatzi pantzityaanari Tajorentsi ikowakaakimiri.

²⁶ Tekatsi ikanteeyaani ikompitakayaari iñaani Jesoshi, kameetha riyotaantaperotaki. Rotsikana-teeyanakarini riraga amatawiterinimi, rootaki imaeriteeyantanakarini. Tekatsi ikantaneeri eejatzi.

Rojampitakoventetziro aririka rañagae kamay-itatsirini

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Roojatzi riyaatashitantakari Saroseeyo Jesoshi. Ikenkithashireeyani riraga Saroseeyo,

ikantzi: “Eero ipiriinteeyaani riraga kaminkari-paeni, eero riyateeyini jenokinta”. Rareetapaakaga, ikantapaakiri:

²⁸ —Iyotaantatsiri, ikantzini Moeseeshi: “Eenitatsirika shirampari iina, omaanta tekatsirika itomi, aririka ikamaki, okameethatzi ragaero iinani rirentzi itzimakaanteeyaawori otomi. Itzimapaakirika otomi kimiwitanaka rirotaki ashityaarini rirentzini itomi”.

²⁹ Aamashitya eeniro shirampari ikaatzi rirentzi 6 impaetatsiri. Riraga itawitanakawori raawitaka iina, ikamashitaka. Tee itzimi itomi. ³⁰ Roojatzi raantawitaawo rirori rirentzini. Eejatzi tee itzimakayiro itomi, roojatzi ikamantaka rirori. ³¹ Eejatzi ikimitaka paashini rirentzini. Raawitaawo tsinani, ikamashitaka eejatzi rirori. Eejatzi ikimiteeyakani maawaeni rirentzini. Tekatsi tzimakayeroni otomi. ³² Ro impaeteentsi roori tsinani, okamaki. ³³ Iroñaaka pikamantena: kyaaryorika ipiriinteeyaneeni maawaeni kamaeyawiteencharini, ¿ninka iinanteeyaawoni iroka tsinani? Tema ikaateeyawitani aawitawori 7.

³⁴ Ikanta ikantawakiri Jesoshi:

—Kyaaryo, jaka kipatsiki rameteeyakawoni shirampari rayi iina. Eejatzi tsinanipaeni ameteeyawoni ayi oemi. ³⁵ Ari ipiriinteeyeerini Tajorentsi maawaeni atziri iñaaperotziri, omaanta janta jenokinta eero ragae iina. Eejatzi tsinani, eero agae oemi. ³⁶ Eejatzi eero janta ikamae eejatzi, ikimiteeyapaeyaarini maawaeni ronampiripaeni Tajorentsi, jeekimoeyiririni: tee ikamaeyini rirori. Ikantani rañagaeyini.

Eejatzi itomintaperoeeyeeyarini maawaeni atziri riraga ipiriinteeyeerini. ³⁷ Paerani riyotzitakani Moeseeshi ipiriinteeyaneeni kamayitatsirini. Ikenkithatakotantawori inhashimpoki amorekawitachari, ikenkithatakotakiri eejatzi Awinkatharite. Ikantzini: “Raapatziyana Awaraama. Eejatzi Ijaaka raapatziyana, eejatzi Jakoowo”. ³⁸ Ŋaakiro, tee ikantzi: “Raapatziyawitakinani Awaraamani”. Añaatsi iroñaaka Awaraama eejatzi paashinipaeni, rootaki ikanantakari: “Raapatziyana”.

³⁹ Roojatzi ikantayitantakarini apanipaeni iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi:

—Iyotaanari, kameethataki iroka pikantakiri.

⁴⁰ Ithaawanteeyakarini rojampiteeyaneerinimi eejatzi.

Jesokirishito rirotaki icharineeteni Iraviiri
(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Paashini eejatzi ikantakiri Jesoshi:

—¿litaka pikanteeyantarini: “Rirotaki Rotyaantanewo Tajorentsi icharineeteni Iraviirini”? ⁴² Tema paerani romampaawentarini Iraviiri Tajorentsi, rojankinatakiro iroka: “Riraga Tajorentsi, ikantakiri Nowinkatharite: ‘Notyomi, piyeeki jaka nakoperoki, pikaatena apinkathariteeyeni, ⁴³ roojatzi ipinkathateeyantemirini maawaeni kijeeyawitakimirini’ ”. ⁴⁴ ¿Riroma Jesokirishito icharineeteni Iraviiri? Rirorika icharineeteni ¿itaka ikanantaririkya paerani: “Nowinkatharite”? Tee pameteeyawitawoni pipinkathateeyirini impaetatsiri iyeeki.

Paamayaarira iyotaantawitawori Iwaperite Tajorentsi

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Rk. 11.37-54)

⁴⁵ Maawaeni atziri ikemaeyakirini Jesoshi, riyotagaeyakirini riyotaanewopaeni, ikantakiri:

⁴⁶ —Paamayaarira riraga iyotaanteeyawitaworini Iwaperite Tajorentsi. Osheki ikowaki ikinakinathanthanatziite. Eejatzi ikowaki kameetha raakameethateeyawakirini atziri janta nampitsiki. Eejatzi janta pankotsiki apiyotantapiintarira, ikowaki ijeekimotapiinteri pinkatharipaeni. Eejatzi aririka ipiyoteeyani atziri rowaeyani, ikowaki kijokiro rowapiinteri pinkatharipaeni. Ero pikimitari riroripaeni. ⁴⁷ Kimiperowitaka ikameethatzi. Rojamanitziro ikenkithatakayeri Tajorentsi. Ikowaeyawitakanira atziri raapatziyaperotakayaarimi Tajorentsi. Omaanta osheki ramatawitapiintakiro kamatsiri oemi, ikoshitashitakawoni tzimimotzirori. Kyaaryootaki iroka nokamantemiri: rowashironkaaperoeyerini osheki Tajorentsi paamariki iinja.

21

Ikenkithatakotziro Jesoshi tsinani ashironkaenkawo
(Mr. 12.41-44)

¹ Ari ijeekaki Jesoshi janta Tajorentsipankoki. Raminayitawakirini ashaagantzinkari otetziriri iyorikite janta rotetantapiintaririra.
² Eejatzi iñaakiro irowa kamaentsiri oemi owashironkaenkawo. Otetapaakiri roori

apimerontakite oorikyaanikite, kaari pinatacha.

³Ikantzi:

—Kyaaryo iroka nokamantemiri: pitheenkizirokari irika amakiri iroka kamaentsiri oemi. Omaanta osheki iñaaperotzitakiro Tajorentsi irika amakirika, anaakotakiri ramaeyawitakarini riraga ashaagantzinkari.

⁴Osheki iwinawo ramawitakari rirori, omaanta eeniro ikempoyaagaantanaki tzimagaantapaentsiri rirotaki ramakiri rirori. Rooma iroka, amanakiri maawaeni tzimimotawitawori, tee añagaeri tzimagaantanaatsini, tekatsi aantaneya oyaari.

Inja ishekiroryagaeteero Tajorentsipanko

(Mt. 24.1-3; Mr. 13.1-4)

⁵ Ikenkithatakaawakaeyakani riy-otaanewopaeni, ikanteeyini:

—Tema okameethaperotaki Tajorentsipankoka. Eejatzi maawaeni mapipaeni riwetsikantakawori, okameethateeyakini, eejatzi maawaeni rowaneenkantakawori janta otantoki.

Ikemanteeyakaririni, ikantziri Jesoshi:

⁶ —Inja ishekiroryagaeteero maawaeni iroka piñaaperoeyirini iroñaaka. Rookaeteero mapipaenika inteena.

Oeta awijatsini iinja rootzimataatsirika ipokae Jesoshi

⁷Roojatzi rojampiteeyakirini:

—¿Tsika okaateka omonkaatantyaari iroka pikantakinari? ¿Tsika nokantyaaka niyotantyaari rooteentsi omonkaatya?

⁸ Ikantakiri:

—Kyaaryoowa, ramatawiteetzimikari. Ipoke osheki atziri ikantapaakimini: “Naaka Jesokirishito”. Paashini kantapaentsini: “Rotyaantakina Jesokirishito nokaman-temi rooteentsi ipokae”. Omaanta eero paapatziyari. ⁹ Pikematyeeri atziri ikante romanatakagaeyatyaani atziripaeni, eejatzi rookaeyerini iwinkatharitepaeni. Omaanta eero pithaawaeyini. Aritaki okantyaari ikijawakaapiinteeyaani, omaanta tekira omonkaata nopokanteeyaari.

¹⁰ Eejatzi eenitatsi paashini ikantakiriri:

—Riraga atziripaeni romanaterini inashitapaeni atziri. Eejatzi riraga jewawenantatsiri paashiniki kipatsi ragaeyanakirini inampijatzipaeni romanatakayaari romanateeyirini riraga jeekatsiripaeni paashiniki kipatsi. ¹¹ Eejatzi osheki otzimayitanakini antawo omoyeka jaka kipatsiki. Agaeyerini atziripaeni itashe, osheki ikamaeyanakini; eejatzi omateeyirini mantsiyarentsi atziripaeni, ikamagaantayiteni rirori. Eejatzi okimitzitanakya janta jenokinta ari piñaawakiro kaari piñaapiinteeyini, osheki pithaawanteeyanakyawoni.

Jesoshi ikantakiri riyotaanewo: “Tinja ikijeeyemini atziri”

(Mt. 24.9-22; Mr. 13.9-20)

¹² Eejatzi ikanteeyakirini:

—Omaanta reewateetemi ikijeetemi: tema paapatziyakina. Ragaeyanakimini theenkantatsiri janta pankotsiki ipiyotantapiintarira

joriiyopaeni, eejatzi romonkyaayitemini omonkyaagementotsiki. Ragaeyanakimini eejatzi janta pinkatharipaeniki, ikijattheeyemini, ikantemi: “¿litaka paapatziyantariri Jesoshi?”

¹³ Omaanta eero pithaawantari riraga kijawitemini, inta pikamanteeyerini tsikarika nokanta nowawijaakoeyakimini. ¹⁴ Eero pikenkithashirya:

“Aririka ragaetena, ¿oetaka nokanteriri?” ¹⁵ Aririka ragaetakimi

niyotagaeyemini naaka oetarika pikanteriri. Eero imatantzimi riraga kijemini ipiyawaantetemi, ikantemi: “Pikompitashitawo”. ¹⁶ Nokamantemi:

tee apatziro raakaantemi paashinijatzi atziri eejatzi raakaantzitemi piripaeni, piniropaeni, pirentzipaeni, pitsiropaeni, pisheninkapaeni, maawaeni. Rowamaagaantemi. ¹⁷ Tema

riyoteeyakiminirika atziri paapatziyakina, rootaki roonaperotantemiri. ¹⁸⁻¹⁹ Omaanta

aririka kijokiro poyena eejatzi pikyaaryoowentenawo maawaeni nokanteeyakimirini, ari nokempoyaaperoeyakimini. Eejatzi

piyaaperoeyanteeyaarini janta jenokinta pikanteetatyeeyaani pijeekaperoeyapaeni. Eero imateeyironi riraga kijeeyawitakimirini rookakagaeyemironi piyaateeyini janta jenokinta.

²⁰ Eejatzi ikantaki Jesoshi:

—Aririka piñagaeyawakirini joraaro rinki-teeyapaakironi Jerojaree, ari piyoteeyanakini rooteentsi ithonkaeyeeroni pinampi.

²¹ Roojatzi okameethatzi ishiyeeyanakini tonkaariki maawaeni jeekaeyatsirini nampitsiki. Eejatzi maawaeni jeekatsirini

Joreeyaki, ishiyeeyanakini. Eejatzi riraga jatayitatsirini owantsikipaeni, eero ipiyapanaata nampitsiki. ²² Aritaki omonkaatakya maawaeni iroka rojankinatziiteetakarini paerani: “Rowajankitaperoyerini Tajorentsi maawaeni theenkaeyakiririni”. ²³ Aririka omonkaatapaakya maawaeni iroka, oo, osheki ashironkayitanakyaani motzitayitatsirini, eejatzi ashironkaakya thotaayitziririni eentsite: opomeentsitzimoeyaawoni oshiye. Osheki ikemaatsitayitanakyaawoni riraga jeekatsiripaeni. Osheki rowashironkagaeyerini Tajorentsi. ²⁴ Romanateeyerini osheki atziri, ikamagaantayitanakini. Paashinipaeni roojotayiterini, ragaetanakiri paashinikipaeni kipatsi. Ijeekapaaki kaari yotziripaeni Tajorentsi ojamani Jerojareeki, roojatzi ikananteeya Tajorentsi: “Aritapaaki, monkaatapaaka”.

Ikenkithatakotaa Jesoshi, tsika okantyaari aririka ipiyee

(Mt. 24.23-31; Mr. 13.21-27)

²⁵ Eekiro riyaatatyee ikantziri Jesoshi:

—Piñeeyawakirini ipaashiniteeyanakini jenokijatzi: riraga oorya, kashiri, ompokiropaeni, maawaeni. Piñeero kaari piñaapiinteeyini. Eejatzi jaka kipatsiki ithaawaeyanakini maawaeni atziri, ikemaeyawakironi opoematanaki antaworoña inkaare, moo. Eejatzi iñaawakiro antaworoña otamakaari. Ramineeyanakironi, joreririri. ²⁶ Eero riyoteeyini atziri tsikarika ikanteeyanakyaani, rootaki ithaawaper-oeyantanakyaarini. Ishewatayitanakyaani

ompokiro. ²⁷ Roojatzi piñeeyantawakinani, nopiyee eejatzi. Tema nopoñaaka paerani jenokinta, nokoñaatantapaentari jaka kipatsiki. Aririka nopiyee eejatzi, nokinapae menkoriki, notajorentsitaperotapaaki, nopinkatharitaperotapaaki. ²⁸ Aririka piñagaeyawakironi iroka nokanteeyakimirini, piweshireeyanakyaani, pamineeyawakinani: rooteentsi nowawijaakotaperoeyemini, tema nagaeyaataatyeemini naaneemi jenokinta.

Ikantakota Jesoshi aririka ipokaatee iinja
(Mt. 24.32-35; Mr. 13.28-32)

²⁹ Roojatzi roshiyakaawenantakanari iroka, ikantakiri:

—Paminero iyeera tsika okantari. Kaaririka iyeera, eejatzi paashini inchato paminero. ³⁰ Aririka eereshitanee oshi, piyoteeyanakironi rootzimataatsi ojarentsitane. ³¹ Eejatzi okimitaka, aririka piñaakiro omonkaatakya maawaeni nokamantzitakimirika, piyoteeyanakini rooteentsi ipinkathariwentaperoeyemini Tajorentsi. ³² Aririka piñagaeyawakironi itanakya iroka nokamantakimiri, ari eerotzitarika pikamita, aritaki piñagaeyakironi omonkaatakya maawaeni. ³³ Aritaki othonkaeya maawaeni kipatsi eejatzi ithonkaeya maawaeni jenokijatzi: kashiri, oorya, ompokiropaeni, maawaeni. Omaanta noñaani, eero othonkanita.

Ikantzi Jesoshi: “Paamaperoeyeenani kameetha”.

(Mt. 24.36-44; Mr. 13.33-37)

³⁴ Eejatzi ikantakiri:

—Paamaaperoeyenani: nomapokapaemikari
 nokantakowenantemiri. Kyaaryoowa
 pikenkithashiryaaakotawokari kaari
 kameethatatsi pajankaneki. Pishinkiteeyanikari.
 Pikenkithashiryaaapiintzirokari jeekaeyatsirini
 jaka kipatsiki. ³⁵ Aritaki nomapokapaakiri
 maawaeni jeekatsiripaeni kipatsiki.
 Nowashironkagaeyerini maawaeni kaari
 aamaawenteeyachani. ³⁶ Eekiro piyaatatyee
 paamawentya. Eejatzi pamaneri Tajorentsi
 ramitakotemi kameetha pareeteeyanteeyaarini
 jenokinta, eerokya pikemaatsitantawo maawaeni
 iroka nokamantakimiri.
³⁷ Maawaeni kitejiriki riyotaantaki
 Jesoshi janta Tajorentsipankoki. Maawaeni
 tsiteniniki riyaatapiintzi janta tonkaariki
 iiteetziri Oriiwomashi. ³⁸ Eejatzi maawaeni
 kitejiriki riyaatapiinteeyakini atziripaeni
 Tajorentsipankoki ikemijanteeyirini.

22

Ikamantawakaeta raakaanteeteri Jesoshi

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jowa 11.45-53)

¹ Rooteentsi areetya kitejitatsiri rowantapi-
 inteeyaworini paa kaari tapiyacha. Tema
 ikenkithashiryaaakopiintawo joriyopaeni
 paerani rawijeeyantakaworini ronampiri
 Tajorentsi ipankopaeni janta Ejiipitoki.
² Rowameethatawakagaeyakani riraga
 jewatayitziririni ñanakowenantatsiripaeni eejatzi
 riraga iyotaanteeyirorini Iwaperite Tajorentsi
 ikantzi:

—¿Tsika akanterikakya Jesoshi owa-
maantyaariri? Aamaashitya ari iki-
jakotanakyaari atziripaeni.

³ Ikantaka riraga Jatanaashi ikyaantapaakari
Joorashi karyootejatzi, riraga riyotaanewo
naawita Jesoshi: riyotaakiri raakaanteri
iwinkatharite. ⁴ Ari riyaatashitakiri riraga
jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi
waariryaa ashi Tajorentsipanko, ikantapaakiri:

—Nमितकतेमि पाकाणान्त्याारिरी जेशोशि.

⁵ Ikemantawakariri, ikimoshireeyanakini,
ikanteeyawakirini:

—Ari, kameetha. Ari nopinatakimi koriki
iroñaaka.

⁶ Ikantakiri:

—Ari, kameethataki. Iroñaaka nami-
naperoteri, roojatzi nokamantemi tsika
pikantyaari pimanakaantyaariri payeri eerokya
ñaakowenantawakari atziripaeni.

*Awinkatharite rowakaakari riyotaanewopaeni
(Mt. 26.17-19; Mr. 14.12-16)*

⁷ Areetapaaka kitejitatsiri rowantapiinteeya-
worini paa kaari tapiyacha eejatzi rowamaapi-
inantariri owisha, ikimitzirira ichariniitenipaeni
paerani janta Ejiipitoki. ⁸ Riraga Jesoshi rotyaan-
takiri Peetero eejatzi Jowa, ikantawakiri:

—Thame peewate powoantero owanawontsi
owaeyaarini, akenkithashireeyantyaaworini
rawijantanakari paerani owamaantatsiri.

⁹ Rojampitanakiri:

—¿Tsika pikowakiroka nowoantero?

¹⁰ Rakanakiri:

—Aririka pareetakya nampitsiki, piñaapaakiri shirampari raakotaneero iña. Poyaatanakiri janta pankotsiki, tsikarika ikyaapae. ¹¹ Pikantapaakiri riraga ashitawori ipanko: “Ikantzi Awinkatharite: ‘¿Tsika nowakayaarika niyotaanewopaeni?’ ” ¹² Roñaayimiro janta oshitamenkotakanta jenoki. Owetsikaeyakani ajeekaeyantyaarini. Ari powojanteeyapaakini owaeyaarini.

¹³ Roojatzi riyateeyanakini, iñaapaakiro ikantakiriri Jesoshi. Ronkotsiteeyapaakirini royaari, ikenkithashiryaakotantyaariri ronampiri Tajorentsi rawijantanakariri ichariniitenipaeni paerani janta Ejiipitoki.

Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo rowawentapiintyaari paa

(Mt. 26.20-29; Mr. 14.17-25; Jowa 13.18-30; 1 Ko. 11.23-26)

¹⁴ Rareeteeyapaakani Jesoshi eejatzi rotyaan-tanewopaeni rowaeyapaakani. ¹⁵ Ikanteeyakirini Jesoshi:

—Osheki nokoyitakani nowakagaeyaneemini iroka owanawontsika eeniroka nañi, akenkithashiryaantyaawori rowawijaakotantaki Tajorentsi paerani. ¹⁶ Nokamantemi, naapatziyaperotakari Tajorentsi rootaki nokamantyaari. Eero napiiteero nowawo iroka eejatzi jaka kipatsikika. Kyaaryo, rooteentsi nokame, nomonkaatero maawaeni rojankinatzitakarini riraga kamanantayitziror-inipaeni eejatzi paashini jankinatayitakirorini Iwaperite Tajorentsi paerani. Nomonkaatero

maawaeni roojatzi nowapaeyaawo tsikarika ipinkathariwenante Tajorentsi.

¹⁷ Ikanta raakotakiro pajoki, ipaasonkitakiri Iriri, roojatzi ikantzi:

—Paakoeyawakironi iroka, pireeyeroni.

¹⁸ Nokamantemi: eero napiiteero nireero awishoowaantsi oowa jaka kipatsikika. Omaantakya nirapaero eejatzi janta ipinkatharitzinta Tajorentsi.

¹⁹ Roojatzi raakiro paa, ipaasonkitakiri Iriri. Ikaagaakiro, ipaeyakirini riyotaanewo, ikantziri:

—Iroka paaka, powaeyaawoni. Naaka kamawenteeyemirini. Nokowaki powapiintyaawo paa pikenkithashiryaakotapiinantenari nokamawenteeyakimini.

²⁰ Rowaeyakani maawaeni. Roojatzi ipakoeyakirini awishoowaantsi oowa. Ikanteeyakirini:

—Aririka pirero iroka, nokowaki piyoteeyeni oñaaganteroni owakirari inimotawakaantsi. Tema rootaki niraa apaatawenteeyemirini, nokamawenteeyemini nowawijaakoeyantemirini.

²¹ Roojatzi ikanteeyakirini:

—Eenitatsi akaateeyakinika iroñaaka owaeyakani riraga aakaantenani owamaakaan-tenani. ²² Naaka riraga atziriperotapaentsiri nokamawenteeyerini maawaeni atziri rootaki ikowakinari Pawa Tajorentsi, omaanta ashironkaamatsiterini riraga aakaantenani.

²³ Ikemanteeyawakaririni, rojampitawaka-gaeyanakani:

—¿Ninkama aakaanterini?

*Riyotagaeyakirini Jesoshi riyotaanewo tsika
ikantyaari ipinkatharitantyaari*

(Mr. 10.42-45)

²⁴ Roojatzi ikantawakaanteeyakarini
riyotaanewopaeni:

—¿Ninka iinja jewatakaaperoeyantatsirini?
¿Ninka anaakotantaperotatsini ipinkatharitaperote?

²⁵ Ikantanakiri Jesoshi:

—Rameteeyawoni riraga jewatatsiripaeni
kaari yotziri Tajorentsi ipinkathateeyakirini
iwinkatharitepaeni. Ikantashiteeyakani:
“Retakoeyakarini atziripaeni”, omaanta eeniro
romperataperotapiinteeyarini. ²⁶ Omaanta
eerokapaeni, eero pikimitakoeyarini. Aririka
pikowaki pipinkathariwenante, eero pikan-
takaaperota, inta pamitakotapiinteri kameetha
paashinipaeni. ²⁷ ¿Ninka ipinkathataperotziri
atziri? ¿Riragama wetsikapiintziniriri rowanawo?
Kaari. Tema riro ipinkathateetziri riraga omper-
ateeyaririni ronampiripaeni. Omaanta naaka
tee nomperateeyimini, inta netakoeyakimini.
²⁸ Kijokiro powaeyakinani paerani roojatzi
iroñaaka, piyoteeyakini opomeentsitzimotapi-
inteeyakaeni. ²⁹ Rootaki nokanantzimiri iroñaaka
eerori pipinkathariwenante, ikimitaakina
Pawa ikowakaakinawo nopinkathariwenante.
³⁰ Pitsipatapiinteeyenani owapiinteeyaani eejatzi
irapiinteeyeni janta nopinkatharitapaenta,
eejatzi apinkathariwenteyerini maawaeni
joriyopaeni.

Jesoshi ikenkithatakotakiri Peetero rookeri
(Mt. 26.31-33; Mr. 14.27-31; Jowa 13.36-38)

³¹ Eejatzi ikantakiri Awinkatharite:

—Shimo, pikemina, riraga Jatanaashi ikantakiri Tajorentsi ikowaki iñaantemi, riyotantyaari paapatziyaperotakinarika. Kyaaryoowa,

ikowaki rantakayemiro kaari kameethatatsi.

³² Omaanta nokantakiri Tajorentsi ramitakotemi eerokya pookaperotantawo paapatziyana. Iinja, aririka pithawetakotya oetarika pantakiri, eejatzi pookero ari poyaatena eejatzi, pikenkithashiryaaakagaeyeerini maawaeni piyemijantzinkarite, paapatziyakaaper-oeyantyaaririni.

³³ Rakanakiri Shimo:

—Tema eeroka Nowinkatharite, kijokiro nowanakimi; aririka romonkeetemi, eero nookimi. Romonkeetenaata naari. Aririka rowamagaetemi, notsipataperotanakimi. Rowamagaetenaata naari.

³⁴ Ikantakiri:

—Nokamantemi: iroñaaka tsitenirikika, teki-raata iñee tyaapa, okaate 3 pikante: “Tee niyotziri Jesoshi”.

Thaato eejatzi jawiri

³⁵ Roojatzi ikanteeyantakarini Jesoshi riyotaanewopaeni:

—Paerani notyaanteeyakimini pikenkithatakagaeyantaririni atziripaeni. Nokanteeyawakimini: “Eero payi pithaate, piyorikite, eejatzi paashini piithaari”. Iroñaaka nojampiteeyemini: “¿Pashironkagaeyakanima? ¿Eenitatsima koetyeemoeyakimirini?”

Raanakirini:

—Tekatsi koetyeemotenani.

³⁶ Roojatzi ikanteeyanakirini:

—Iroñaaka nokanteeyemini: eenitatsirika pithaate, paanakiro. Eenitatsirika piyorikite, paanakiri. Tekatsirika pijawirite, pipimantero pipewiryaaakotari pamananantyaawori apaani pijawirite. ³⁷ Aritaki omonkaatakya rojankinatakotakinari paerani Isee-yashi: “Rowamagaeteri, ikimitakaanteetyaari owamaantzinkari”. Kyaaryo, othotyaa-perotakya kameetha maawaeni rojankinatakotzita-kinari paerani riraga kamanantzirorini iñaani Tajorentsi.

³⁸ Roojatzi ikanteeyirini:

—Eenitatsi iroka, Nowinkatharite: apite okaatzi nojawirite.

Rakanakiri:

—Ari, monkaataka.

Janta Jethemaniiki ikenkithatakayiri Jesoshi Iri

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Roojatzi ishitowanaki Jesoshi, riyaatanee eejatzi janta riyaatapiintzinta: janta tonkaariki iitachari Oriiwomashi. Itsipateeyanakarini riyotaanewopaeni. ⁴⁰ Rareeteeyapaakani, ikanteeyapaakirini:

—Iroñaaka pamaneeyaarini Tajorentsi ramitakoeyantemirini: pantzirokari kaari kameethatatsi.

⁴¹ Roojatzi rowaaganaka Jesoshi apaniroeni eekitziroeni jaga. Rotziwerowapaaka, ikenkithatakaeri Iri, ikantziri:

⁴² —Pawa, pikowakirika, powawijaakotenawo iroka nokemaatsitakyaari. Omaanta eero pantziro nokowakiri naari, inta pantero pikowakaakinari eerori.

⁴³ Roojatzi ipokapaaki apaani ronampiri Tajorentsi, ramitakotapaakiri Jesoshi, ishintsitantakari. ⁴⁴ Osheki ikemaatsitakawo, eekiro ikenkithatakaperotanakitziiri Iriri. Antawo ikemawakiro imajawitanaki, tema otsipatanakawo iyaaki riraa roojatzi othaatananaka, pitek, pitek. ⁴⁵ Ithonkanakiro ikenkithatakaeri Iriri, riyatanee janta ijeekaeyakininta riyotaanewopaeni, iñeeyapaatziirini magaeyakini. Rooma osheki rowashireeyanakani inkaaganki, rootaki imaantanakari. ⁴⁶ Ikanteeyapaerini:

—¿litaka pimagaeyantakarini? Pipiriinteeyaneeni. Pamaneeyaarini Tajorentsi ramitakotemi eerokya panantawo kaari kameethatatsi.

Ragaetakiri Jesoshi

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jowa 18.2-11)

⁴⁷ Eenrowa ikenkithatakagaeyawitarini Jesoshi riyotaanewo, areeteeyapaakani osheki atziri, reewateeyapaakirini Joorashi. Rirowitaka riyotaanewo Jesoshi, omaanta iroñaaka ikowaki raakaanteeri. Ipokashitapaakiri rirori, ithowootapaakiri. ⁴⁸ Ikantawakiri:

—Ro pithowootantanari, paakaananteenari. Tema piyotaki naaka riraga atziriperotapaentsiri riraga poñeenchari jenokinta.

⁴⁹ Ikanta iñaakowentawakirira okaatzi awijimotakiriri Jesoshi. Rojampiteeyirini:

—Nowinkatharite, ¿pikowakima nochekiri?

⁵⁰ Rootaki ichekaetakiri ikempitapero apaani ronampiri riraga iwinkatharite ñaanakowenantatsiri, thatzik. ⁵¹ Ikantakiri Jesoshi:
—Ari okantakaata, eero pikoshekari.

Roojatzi roepiyeeniri ikempita, rowithagaeniri. ⁵² Irira itsipateeyapaakarini Joorashi riraga jew-atayiririni ñaanakowenantatsiripaeni, eejatzi riraga jewatakaantatsiri janta ipankokinta Tajorentsi, eejatzi aataperoteenchari. Ikantawakiri Jesoshi:

—¿Itaka pamashitantanari pichekamentopaeni eejatzi pompojamentopaeni? ¿Naakama koshintzi? ⁵³ Tema notsipatapiinteeyawitzimini janta Tajorentsiipankoki, omaanta tee pikoshekaeyanani. Omaantakya iroñaaka monkaataka paantakinarika: rooma ipinkathariwenteyakimini iwinkatharite kamaari.

Ikantzi Peetero: “Tee niyotziri Jesoshi”

(Mt. 26.57-75; Mr. 14.53-72; Jowa 18.15-27)

⁵⁴ Roojatzi roteyanteetakari Jesoshi, shepik. Ragaeyanakirini janta ipankoki iwinkatharite ñaanakowenantatsiri. Ikantaka rimpaetanaki Peetero itapiiki Jesoshi. ⁵⁵ Janta pankotsiki, okaankiityeera, ari roeshita paamari. Ijeekaeyapaakini, rakitsiteeyapaakani riraga agaeyakiririni Jesoshi. Ari itsipateeyapaakarini Peetero. ⁵⁶ Roojatzi opokapaaki ronampiri ñaanakowenantatsiri. Okatziyapaaka, aminapaakiri Peetero, joreririri. Roojatzi okantanaki:

—Eejatzi irika rirotaki oyaatziriri Jesoshi.

⁵⁷ Ikantawakiro:

—Tee niyotziri rirori.

⁵⁸ Roojatzi paashini aminakiriri, ikantakiri:

—Tema eeroaka oyaatziriri Jesoshi.

Ikantakiri:

—Teewee. Tee noyaatziri.

⁵⁹ Ari ojamanitapaentzi, roojatzi ikantaki paashini:

—Kyaaryo, rirotaki oyaatakiriri irika shirampari, tema eejatzi ipoñaaka Karireeyaki.

⁶⁰ Ikantanakiri riraga Peetero:

—Tee niyotzi oetarika pikantakinari.

Roojatzi iñaantanaka tyaapa, anterekooyo.

⁶¹ Riraga Jesoshi ipithokashitanakari Peetero, raminanakiri. Roojatzi ikenkithashiryaa-tanakawo ikantzitakariri inkaaganki: “Tekiraatarika iñee tyaapa, okaate 3 pikante: ‘Tee niyotziri Jesoshi’ ”. ⁶² Ari ishitowanaki Peetero, riraaperotanaka, jmmm, jmmm. Osheki retakoperotanaka.

Ishirontawenteeyakarini Jesoshi

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Riraga shenteeyakiririni Jesoshi ishirontawenteeyakarini, eejatzi ipajapajaatakiri, tak, tak. ⁶⁴ Roojatzi ipashikapootantakarini eejatzi ipajapootakiri, ikantakiri:

—Pikamantenaata ninka pajapootakimiri. Injii, injii.

⁶⁵ Osheki rowashironkaeyakirini, tema itheenkakiri, ishirontawenteeyakarini.

Ipiyotaventeetari Jesoshi

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jowa 18.19-24)

⁶⁶ Okantaka okitejitanaki ipiyoteeyani riraga aataperoteenchari, riraga jewatay-itziririni ñaanakowenantatsiripaeni, riraga iyotaantzirori Iwaperite Tajorentsi, maawaeni. Ragaeyanakirini Jesoshi janta ikantakowentapi-inteeyirininta atziri. ⁶⁷ Rojampiteeyakirini:

—Pikamantenaata: ¿eerokama Rotyaantanewo Tajorentsi naamagaeyakarini?

Rakanakiri:

—Nokantemirikami: “Jee, naaka Jesokirishito”, eero paapatziyawo nokantemiri. ⁶⁸ Eejatzi, nojampitemirikami oetarikapaeni, eero pakana. ⁶⁹ Omaanta nokantemi iroñaaka riraga atziriperotapaentsiri ijeekimotapaeriita Pawa rakoperoki, notsipatapaeyaariita notajorentsitaperotapae.

⁷⁰ Rojampiteeyakirini:

—¿Eerokama Itomi Tajorentsi?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁷¹ Roojatzi ikanteeyanakini:

—¿litaka akowantyaari paashini kamantakoterini? Tema akemaeyakirini aaka ipaanteperoki, iitajorentsitashitaka. Eenitatsi rantani.

23

Raanakiri Jesoshi janta Peraatoki

(Mt. 27.1-14; Mr. 15.1-5; Jowa 18.28-38)

¹ Riyaateeyanakini maawaeni, raanakiri Jesoshi janta Peraatoki. Rirotaki oroomajatzi, pinkathariwenteyiririni joriiyopaeni.

² Ikantapaakiri:

—Eenitatsi rantakiri irika. Ramataw-iteeyakirini nojoriyyotzinkaritepaeni, ikanteeyawitakarini: “Eero pipiri pinkathari piyorikite”. Eejatzi ikantapiintzi: “Naaka Rotyaantanewo Tajorentsi, naaka jewawentzimiri”.

³ Rojampitakiri Peraato:

—¿Kyaaryoma? ¿Eerokama iwinkatharite joriiyo?

Rakanakiri:

—Jee, naaka.

⁴ Roojatzi rirori ikanteeyawakirini:

—Tee añiuro rantani irika.

⁵ Omaanta eekiro ikanteeyanakitziini:

—Ikijakagaeyakarini atziripaeni, ikanteeyakirini: “Thame ookeri awinkatharite”. Ritanakawo janta Karireeyaki, iroñaaka ikinakinayitzini jaka Joreeyakini, ramatawiteeyakirini maawaeni.

Raanakiri Jesoshi janta Erooreshiki

⁶ Ikemantakawori Peraato ikanteeyakiririni, rojampitakiri:

—¿Rirotakima karireeyajatzi irika?

⁷ Rakanakiri:

—Jee, rirotaki.

Ikantawakiri:

—Paanakiri janta Erooreshiki. Rirotaki pinkathariwenteyiririni karireeyajatzi. Ari ijeekaki iroñaaka jaka Jerojareeki. Ipokaki chapinki.

⁸ Ikanta ragaeyaneerini janta. Iñaantawakariri Erooreshi, ikimoshiryaaanaki. Osheki ikemakotzitapiintari, itajonkantayitakini, rootaki ikowantawitakariri iñeeri. Ikowawita iñeerimi itajonkantayitenimi. ⁹ Osheki

rojampitayitawitakarini oetarikapaeni, omaanta tee rakiri Jesoshi. ¹⁰ Osheki rapiitapiintakiniri riraga amakiriri, ikantzi:

—Tee ikameethatzi. Eeniro rantani.

¹¹ Roojatzi ishirontawenanteeyakaririni Jesoshi riraga Erooreshi eejatzi maawaeni joraaropaeni. Tema ikithaatakaakari kameethari kithaarentsi, ikimitakaantawitakari pinkathari, ishirontawenteeyantyaaririni. Roojatzi rotyaanantaari eejatzi janta Peraatoki. ¹² Aripaete raakameethatawakagaa Erooreshi eejatzi Peraato. Omawitya paerani ikijawakaawita.

Rowamaakaanakiri Peraato Jesoshi

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jowa 18.39–19.16)

¹³ Roojatzi ipiyoteeyantakarini Peraato riraga jewatayitziririni ñaanakowenantatsiripaeni, pinkatharipaeni, eejatzi osheki atziripaeni.

¹⁴ Ari ikanteeyakirini:

—Pamine, inkaaganki pamawitakinari irika, pikanteeyawitakinani riyotagaeyakirini atziri rookaeyenani naari, eejatzi rirori nowinkatharitzinkaritepaeni. Piñeeyakinani nojampitakiri oetarikapaeni, omaanta noñaaperotakiri ikameethatzi: tee añiirorantani. ¹⁵ Eejatzi rirori Erooreshi, iñaaperotakiri kameethatatsi, rootaki roepiyantakiniriri jaka. Ñaakiro, tekatsi rante nowamaakaanantyaariri.

¹⁶ Iroñaaka nopajataakaanashitawakyaari, roojatzi noeyowaanteeyari.

¹⁷ Rametapiinteeyawoni rirori maawaeni ojarentsi aririka omonkaatapaeya iroka kitejiri

ikimoshiryaanteeyarini roeyowapiintzi apaani omonkyaagaarewo. ¹⁸ Omaanta maawaeni piyotawentakariri Jesoshi ikaemaeyanakini:

—Powamaakaanteri irika, omaanta riraga Warawaashi poeyowaeri.

¹⁹ Paerani irika ikanteeyakirini atziri janta Jerojareeki: “Thame ookeri riraga pinkathari”. Eejatzi rowamayitzirini atziri, rootaki romonkyaanteetariri omonkyaagementotsiki. ²⁰ Ikowawita Peraato roeyowaerimi Jesoshi, rootaki ikowantawitakari rojantzikaerimi atziri-paeni. ²¹ Omaanta eekiro ikaemaeyanakitziini riroripaeni:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

²² Rapiitawitaari eejatzi Peraato:

—¿litaka nokentakotakaanantyaariri? ¿litaka rantakiri? Nojampiteeyawitakimini, omaanta tee pikamantaperotana opoñaantyaari nowamaakaanantyaariri. Nopajataakaan-tashitawakyaari, roojatzi nopakaanteeyari.

²³ Eekiro ikaemaeyanakitziini:

—¡Pikentakotakaanteri! ¡Pikentakotakaanteri!

Eekiro ikantanakitzi, roojatzi rakakaantakari Peraato, ²⁴ Ikantziri:

—Ari nomateeyakironi iroka pikowakagaeyakinarini.

²⁵ Roeyowakaanteeri Warawaashi, riraga piy-athatachari eejatzi owamaantatsiri, eejatzi ikan-teeyakirini:

—Paanakiritya Jesoshika, pantero oetarika pikoyiri pantakaeriri.

Ragaeyanagirini ikentakotantyaari.

(Mt. 27.31-32; Mr. 15.21-23; Jowa 19.16-17)

²⁶ Ari ragaeyanagirini Jesoshi janta ikentakoterinta, ikinanaki awotsiki. Itonkiyoteeyawakarini shireenejatzi iitachari Shimo. Ipoñaanaka owantsiki. Ari romperatawakari joraaro inatanakiniri Jesoshi koroshi, rowaga ikentakotantyaarira. Royaatapaeri itapiiki Jesoshi. ²⁷ Royaateeyanagirini osheki atziri. Eenitatsi eejatzi osheki tsinani oheragaeyakini irakoeyakarini. Osheki owashiretakoyakarini. ²⁸ Omaanta raminanakiro Jesoshi, ikan-teeyanakironi:

—Jerojareejatopaeni, eero piraakoeyanani, inta eeroka irakoeyeenchani, eejatzi piraakoeyaarini peentsitepaeni. ²⁹ Iinja

opomeentsitzimoeyemini, pashironka-gaeyanakyaani. Iinja ikanteete: “Okimoshiretanaki kaari tzimatsi otomi”:

³⁰ Eejatzi ikowaeyawitanakyaani atziripaeni opariyashiteeyerinimi impeeta atsinakantyaariri eero rañnantana. ³¹ Pamine, tekatsi nanteni naaka, omaanta rowashironkaawaetashitena. Tema iinja rashironkaaperoeyani osheki maawaeni antzirori kaari kameethatatsi.

³² Eejatzi ragaetanakiri apite koshitantatsiri, it-sipatantakariri rirori Jesoshi, ikentakoetakiri.

Ikentakotakiri Jesoshi koroshiki

(Mt. 27.33-38; Mr. 15.22-32; Jowa 19.18-24)

³³ Rareetakaanteeyapaakaririni janta tonkaariki iiteetziri litonakintsi ikentakoeyapaakirini koroshiki, tyag, tyag. Omaanta apaani koshintzi ikentakoetakiri rirori paashiniki

koroshi janta rakoperokira Jesoshi. Irira paashini ikentakoetakiri jakakiroka rampateki. ³⁴ Roojatzi ikenkithatakaantakariri Jesoshi Iriri:

—Pawa, pikaminthayeri irikapaeni, eero powa-jankitawentziri rowamaakinaka. Tee riyowaetzi rirori oetarika rantziri.

Riraga joraaropaeni ikowaeyakini ragaeyeroni iithaarini Jesoshi. Ikantawakagaeyakani:

—Thame ookero mapyaaniki ayoteeyantyaarini ninkarika ayeroni iithaarini.

Ikantanaki paashini:

—Jee, thame.

³⁵ Ipiyotawenteeyakarini janta osheki atziri, amineeyiririni, eejatzi riraga pinkatharipaeni. Ishirontawenteeyakarini Jesoshi, injii, injii; ikantzi:

—Rowawijaakotawitakari paashinipaeni, ajaatya aminawakiriita aririka iroñaaka imateeya rirori rowawijaakoteeya. Rioperotakirika Jesokirishito, riraga Rotyaantanewo Tajorentsi, ari imateeya rowawijaakoteeya.

³⁶ Eejatzi riraga joraaropaeni, ishirontawenteeyakarini. Riyaatashitakiri, iperimi awishoowaantsi oowa kepishaari. ³⁷ Ikantakiri:

—Eerokarika iwinkatharite joriiyo, ajaatya powawijaakoteeya iroñaaka: injii, injii.

³⁸ Eeniro ikentakoteetakiro janta koroshiki jankinarentsi owaetakiniri jeñokiini ipatziitoki Jesoshi. Ojankinataka iñaaniki kireeshiyajatzi, eejatzi iñaaniki oroomajatzi, eejatzi iñaaniki joriiyo. Ojankinataka, okantzi: “Irika rirotaki jewawentziriri joriyopaeni”.

*Ikenkithatakaakiri Jesoshi koshitantatsiri iken-
takoetakirira*

(Mt. 27.39-53; Mr. 15.33-38; Jowa 19.28-30)

³⁹ Apaani koshintzi kentakoteencharira ram-
pateki Jesoshi ishironkawentakari rirori ikan-
takiri:

—Eerokarika Rotyaantanewo Tajorentsi,
powawijaakotya eejatzi powawijaakotziten
naari.

⁴⁰ Omaanta ikijathatanakiri paashini koshintzi,
ikantakiri:

—¡Pimaerite! ¿Tema pithaawantari Tajorentsi?
Eejatzi eeroka rooteentsi pikame. ⁴¹ Eeniro
antziri aaka, tee akameethatzi rootaki
akamantyaari, omaantakya irika tekatsi rante
ikamashitakya. Tee ikimitakotee aaka.

⁴² Roojatzi ikanantanakari:

—Jesoshi, aririka pareeteeya janta
Tajorentsikinta pikenkithashiryapaena naari,
powawijaakotena.

⁴³ Rakanakiri:

—Kyaaryo nokantemiri: iroñaaka kitejirika
pitsipatapaakina janta okameethaperotz-
inta. ⁴⁴⁻⁴⁵ Ikaataki oorya tampatsika.

Omapokashitanaka otsitenikaakiperotapaaki
maawaeni kipatsi. Tee añaaneri oorya.
Okaatzi ojamanitaki 3 oorapaeni. Roojatzi
ooryaantanaa eejatzi. Tema eejatzi eenitatsi
janta Tajorentsipankoki otzikayirori niyanki.
Okantaka omapokashitanaka otzijagaanaki,
waaag, thatzik; apitemankitanaka. ⁴⁶ Roojatzi
ikaemanaki Jesoshi, ikantanaki:

—Pawa, iroñaaka nokame. Eeroka pikempoya-
gaena.

Roojatzi ikamantanaka.

Rowashireteeyanakani maawaeni ñaakiriri Jesoshi ikamaki

(Mt. 27.54-56; Mr. 15.39-41)

⁴⁷ Iñaantawakariri iyapitaanote joraaropaeni, ikantanaki:

—Tema ikameethataki Tajorentsi. Kyaaryo ikameethaperotzini irika shiramparini. Tekatsi rantani.

⁴⁸ Eejatzi riraga amineeyiririni, ikenkithashireeyanakani maawaeni. Ipiyeeyanaani inampiki, osheki rowashireteeyanakani. ⁴⁹ Omaantakya riraga yotakiriri Jesoshi, ikatziyeeyakani jantyaajeeni, rami-neeyanakini. Okaateeyakirini iroka tsinanipaeni poñaachari Karireeyaki, tsipatapaakariri chapinki Jesoshi.

Romonkyaagaetakiri Jesoshi omooki

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jowa 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ari ijeeki janta kameethari shirampari, iitachari Josee, arimateeyajatzi. Ojeeki Arimateeya janta Joreeyaki. Ari ikaatziri Josee riraga paashinipaeni ikaatzira ipinkathariteeyini joriyyopaeni, rowameethatawakaeyani, omaanta tee ikowawita rirori ikentakotakaanterimi Jesoshi. Ipinkathatziri riraga Tajorentsi, raam-agaeyakarini ipokae ipinkathariwenteeyerini maawaeni atziri. ⁵² Ikanta riyataki rirori Peraatoki, ikantapaakiri:

—Nokowaki pishinetenari Jesoshini, naaneeri.

Ikantawakiri:

—Kameethataki, ari paaneeri.

⁵³ Roojatzi royiitakotantari, rapineetakotakiri tokoyaki, kameethamawotatsiri. Raanakiri janta ojeekinta mapi, rowaga owakira imokaetzi, romonkyapaakiri inthomaenta. Tekiraata rowanteetawo kaminkari, rirotaki omapokapaakirori Jesoshi. ⁵⁴ Tema rootaki weereneshi ikamantakari Jesoshi. Riwetsikaeyakironi atziri oetarikapaeni, tema rooteentsi saawaro imakoryaantapiintari. ⁵⁵ Rowaga tsinanipaeni oyaatakowenteeyakirini Jesoshini, aminakoeyakirini ragaeyanakirini omooki, janta royaankakoeyakirini inthomaenta. ⁵⁶ Roojatzi opiyanteeyanaani janta opankoki. Owetsikapaakiro kajankaari eejatzi paashini kajankaatatsiri. Areetantapaakari saawaro omakoryagaeyakini, omonkaatziro ikami-naantziri Tajorentsi.

24

Ipiriintanaa Jesoshi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jowa 20.1-10)

¹ Otominkotapaaki, okanta tsinanipaeni iyaataki amaetyaaka janta rookaetakitzirinta Jesoshi. Aanakiro kajankaari owetsikakiri. Oyaatanakiro paashinipaeni tsinani. ² Areetapaaka rowaetakirira chapinki omooki antawo mapi, ratsinakakotanteetakiriri omooki. Areetantawitapaakawori oñaapaatziro ashitaryaanaka mapi. ³ Okyaashitawitapaakari Jesoshini omooki, omaanta tee oñaapaeri Awinkatharite. ⁴ Tee iyoteeyanakini oetarika okenkithashiryaanakyaari. Roojatzi

romapokantapaakawo apite shirampari, ikatziyi-motapaakawo okaakini. Oshipakiryamawotaki iithaari. ⁵ Osheki othaawantawakari, oeyomaetanaka roojatzi kipatsiki. Rojampitapaakiro:

—¿litaka paminantariri añaaatsiri jaka? Jaka rookaetziri kaminkari. ⁶ Tee añagaeri Jesoshi jaka, tema tzinaanaa. Pikenkithashireero ikamantz-itakimirini janta Karireeyaki. ⁷ Tema ikantzi: “Naaka poñaachari janta jenokinta, nokoñaatapaaki jaka kipatsikika. Iinja rayena kaari aapatziyana, ikentakotena koroshiki. Okaate 3 kitejiri ari nopiriintanee eejatzi”.

Monkaataka iroñaaka.

⁸ Roojatzi okenkithashiryaaantanaawo ikamantzitikaworini rirori. ⁹ Opiyanaa okamantapaakiri riyotaanewopaeni eejatzi paashinipaeni aapatziyariri. ¹⁰ Owaero iroka tsinanipaeni: Mariiya rowaga makaraarajato, Jowaana, Mariiya riniro Jantyaako, eejatzi paashinipaeni tsinani. Tema okantawitakariri rotyaantaneewo Jesoshi iroka. ¹¹ Omaanta tee raapatziyawo riraga riyotaanewopaeni Jesoshi iroka okamantawitapaakariri, iitakaashiteeyakani okantawaetashita. ¹² Omaanta riraga Peetero ishiyanaka janta omooki rowaeyawitakarinenta chapinki Jesoshi. Raminapaakiro inthomaenta, iñaapaakiro tokoya iponatantawitakariri. Roojatzi ipiyanaa pankotsiki, osheki ikenkithashiryaakotanaka.

*Janta awotsiki iñaawakiri riyotaanewo Jesoshi
(Mr. 16.12-13)*

¹³ Ikanta riyaaanaki apite riyotaanewo Jesoshi janta nampitsiki owaero Emawooshi.

Ipoñaaka Jerojareeki, okaatzi ojamanitzi 11 kiroometero rareetantyaari nampitsikinta.

¹⁴ Ikinanaki, ikenkithatakaawakaanaka. Ikenkithatakotziri awijimotakiriri Jesoshi, eejatzi maawaeni okaatzi rantakiri. ¹⁵ Ranashita ikenkithatakaawaka, roojatzi itsipatantapaakari riraga Jesoshi, kijokiro rowanakiri janta awotsiki. ¹⁶ Iñaawitawakari, omaanta tee ishinetziri Tajorentsi riyotawakiri. ¹⁷ Ikantapaakari:

—Inkaaganki pikinantapaakari awotsiki, ¿iitaka piñaanatawakaantari? ¿litaka powashiretantakari?

¹⁸ Ikanta apaani iitachari Kerejowashi, rakanakiri:

—Riyoteeyakini maawaeni jerojareejatzi okaatzi awijeentsiri. ¿Apatziroma pikantakaakawo eeroaka tee piyotzi oeta awijeentsiri?

¹⁹ Ikantanakiri:

—¿litakakya?

Ikantawakiri:

—¿Tema pikemakotziri Jesoshini, riraga Najareetejatzi? Ikenkithatakaapiinteeyanawoni ikoyiri Tajorentsi eejatzi osheki itajonkantapiintzi. Iñaaperotziri irira eejatzi iñaaperotziri maawaeni atziri ikameethatzi. ²⁰ Raakiri riraga jewawentziriripaeni ñaanakowenantatsiripaeni eejatzi awinkatharitepaeni. Ikanteeyakini tee ikameethatzi, ikentakotakaantakiri kamaki. ²¹ Noetashitawitaka irira rirotaki owawijaakoeyenarinimi aakapaeni maawaeni joriiyopaeni, pinkathariwenteeyenarinimi. Omaanta iroñaaka okaataki 3 kitejiri ikamantakari. ²² Jataki tsinanipaeni inkaaganki amaetyaaka janta rowawiitakarinta Jesoshi. Opiyantapaakari, ²³ okamantapaakina: “Tee

noñagaeri Jesoshini, tekatsi. Omaantakya noñaapaakiri ronampiripaeni Tajorentsi, ikantawakina: ‘Piriintanaa, añaagae Jesoshi’”. Rootaki okantapaakinari. ²⁴ Roojatzi ishiyantanaa apanipaeni riyotaanewo Jesoshi janta, raminakitziro rowawiitakarinta iñaapaakiro okaatzi okantakinari, omaantakya Jesoshini, tee iñiiri.

²⁵ Roojatzi ikantakiri:

—Tee añaairo piyotantari, pitheenkakiro ikantziri riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi. Tee paapatziyawo. ²⁶ Tema ikantzitakani rityaawo riraga Rotyaantanewo Tajorentsi ikemaatsityaawo osheki katsiri, roojatzikya ipinkathariperotanaki.

²⁷ Roojatzi riyotaantakoperotanaka rirori apaniroeni Iwaperite Tajorentsi, ithotyaanakiro maawaeni kenkithatakotziriri rirori. Ritanakari rojankinarini Moeseeshi, rimpaetakiro riyotaakiri rojankinarini paashinipaeni kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi.

²⁸ Rareeteeyantapaakarini nampitsiki, rooteentsi rawijanakimi riraga Jesoshi, ²⁹ omaanta ikanteeyawakirini paashinipaeni:

—Eero piyaatziita, pijeekanakiita nopankoki. Tsiteniityaaki, rooteentsi otsitenite.

Roojatzi riyaatantapaenta ipankoki. ³⁰ Roojatzi itsipateeyantapaakarini rowa. Raapaakiro paa riraga Jesoshi, ipaasonkitakiri Tajorentsi, roojatzi ipantakari maawaeni. ³¹ Okantaka opokimotapaakiri ikenkithashiryaanaka, riyotataatziiri Jesoshi. Roojatzi ipeyimotantanaari eejatzi, tee iñaawaeri. ³² Ikantawakaanaka:

—Rootawetsikya rookantzimotakaakinawo kameetha najankaneki ikenkithawaetakaan-tapaakaeri janta awotsiki. Riyotaantakaerori okantakotziri Iwaperite Tajorentsi. Tema osheki akimoshirewentaperotakiro okaatzi ikantakaeri.

³³ Roojatzi ipiyantanaa Jerojareeki. Iñaapaatziiri janta riraga 11 riyotaanewo Jesoshi, itsipatakari paashinipaeni aapatziyariri, ipiyoteeyakani.

³⁴ Ikantawakiri maawaeni jeekatsiri janta:

—Kyaaryoroña piriintaperotanaa Awinkatharite añaagae. Iñaawakiri Shimo.

³⁵ Roojatzi ikanantapaakari riraga apite:

—Eejatzi naari, noñaagaeri janta awotsikinta, kameethapero riyotaakina omaanta tee niyotz-itawitari, omanimoshiryaakina janta nopankoki ikagaantakawori paa, ipantakinawori, aripaete niyotanakiri.

Iñeeyerini riyotaanewo Jesoshi

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jowa 20.19-23)

³⁶ Eeniro ipiyoteeyakani pankotsiki ikenkithatakaawakagaeyani, roojatzi romapokantapaakari Jesoshi, ikatziyimoeypaakarini niyanki. Ikantapaeri:

—Pikimoshireeyanakini, maawaeni.

³⁷ Rotsikanateeyanakarini, tee riyoteeyawakirini, iitashiteeyawitawakarini kamaari. Ithaawanteeyakarini.

³⁸ Rojampitapaakiri:

—¿litaka pithaawanantanari? ¿litaka pitheenkaeyantanarini pajankaneki?

³⁹ Pamineeyeroni nako eejatzi noetzi ikyaanantakinaga kiraawo. Naaka pokaatsiri.

Ajaatya, pipampiteeyenani piyoteeyantenarini. Piñaakina, eenitatsi nowatha eejatzi notonki. Tee naaka kamaari. Riroma kamaari tekatsi iwatha eejatzi itonki.

⁴⁰ Roojatzi roñaaganteeyakarini rako eejatzi iitzi. ⁴¹ Omaanta eeniro itheenkaneentayitzini, tee raapatziyaperotari rirotaki piriintaacha. Ikimoshireeyawitakani jeñokiini iwathakira omaanta jaga rajankaneki eeniro ikantashireeyini: “Kyaaryo, rirotakiroña ari aamaashitya kaaririka”. Rootaki ikanantanakariri:

—¿Eenitatsima oyaari?

⁴² Ari ipakiri shima tashirentsi. ⁴³ Raawakiri, royimotakari. Ari ramineeyakirini, joreririri.

Ari riweyaakiro Jesoshi riyotagaeyakirini riyotaanewo
(*Ran. 1.4-8*)

⁴⁴ Roojatzi ikanteeyantakarini:

—Tema chapinki nokamantzitakimi: “Osheki nokemaatsityaawo, rowamagaetena. Otzimatye omonkaatya maawaeni rojanki-natakotzitakinarini Moeseeshi, eejatzi riraga kamanantayitzirorini iñaani Tajorentsi, eejatzi riraga mampaawaetawenteeyaririni irira”. Iroñaaka monkaataka.

⁴⁵ Roojatzi riyotaaperoyantakaririni okantayitzirini Iwaperite Tajorentsi, ⁴⁶ ikanteeyakirini:

—Tema okantzi Iwaperite Tajorentsi: “Aritaki ikamaki Rotyaantanewo Tajorentsi, okaate 3 kitejiri ari ipiriintanee eejatzi. ⁴⁷ Ikenkithatakoteeteri maawaeni kipatsikipaeni, ritanakyaawo jaka Jerojareeki: ikemakoeyakirini

maawaeni atziri. Ikamanteeyerini irirapaeni: ‘Pikenkithashireeyanaknyaani, pookaeyeroni kaari kameethatatsi panteeyirini. Pameentyaari Tajorentsi rowawijaakotantemiri’ ”. ⁴⁸ Ari piñagaeyakironi iroñaaka monkaataka rojank- inatakotziteetakinarini paerani. ⁴⁹ Iroñaaka notyaantemiro ikashiyakaakimiri Pawa: opokashitemi Ishire, okithaatakayemi. Omaanta pijeekawakiita jaka nampitsikika roojatzi opokawakiita. Ari omatakagaeyemini panteeyantyaaworini oetarikapaeni ikowaka- gaeyemirini Pawa.

Roenokanaa Jesoshi jenokinta

(Mr. 16.19-20; Ran. 1.9-12)

⁵⁰ Paashini kitejiri ragaeyantanakarini riraga Jesoshi riyotaanewopaeni janta Wetaaniyaki. Ari janta niyanki, rowankanakiro rako Jesoshi, ikenkithatakaakiri Iriri, ikantziri:

—Pawa, irika niyotaanewopaenika: pita- jonkawenteeyerini, piweshiryaaakagaeyaarini.

⁵¹ Ikantzirika iroka, eekiro roenokanaa jenok- inta, peyanaa. ⁵² Osheki ipinkathateeyakirini, roojatzi ipiyanteeyanaani Jerojareeki, ikimoshireeyanakini osheki. ⁵³ Riyaatapiintaki janta Tajorentsipankoki, ikantapiinteeyakini:

—Tema ikameethataki Tajorentsi.

Ari okaatzi.

Naaka jankinatzirori:

Rookashi

clxxx

**Iwaperite tajorentsi ikenkithatakoetziri
awinkatharite Jesokirishito: owakirari
inimotakiri tajorentsi
New Testament in Ashéninka Pajonal (PE:cjo:Ashéninka
Pajonal)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ashéninka Pajonal

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ashéninka Pajonal [cjo], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Ashéninka Pajonal

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

97defb47-361b-545a-898b-173aeaa61806